

โครงการวิศวกรรมไฟฟ้า การทดสอบแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า
The Battery Pack Testing For Electric Vehicles

จัดทำโดย
นายณัฐนันท์ กาญจนประภาส
นายณัฐนันท์ อุบลวัจ

อาจารย์ที่ปรึกษา
ดร.วสันต์ ตันเจริญ

ภาควิชกรรมไฟฟ้า

คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2565

โครงการวิศวกรรมไฟฟ้า
การทดสอบแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า
The Battery Pack Testing For Electric Vehicles

จัดทำโดย
นายณัฐนนท์ กาญจนประภาส
นายณัฐนนท์ อุบลวัจ

อาจารย์ที่ปรึกษา
ดร.วสันต์ ตันเจริญ

ภาควิศวกรรมไฟฟ้า
คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2565

ใบรับรองโครงการวิศวกรรม
ภาควิศวกรรมไฟฟ้า การทดสอบแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า
The Battery Pack Testing For Electric Vehicles

นาย ณัฐนันท์ กานุจันประภาส 6230304287

นาย ณัฐนันท์ อุบลวัจ 6230304295

ได้พิจารณาเห็นชอบ

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ_____

(อาจารย์ ดร.วสันต์ ตันเจริญ)

กรรมการ_____

(อาจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ จักรพัฒนกิจ)

กรรมการ_____

(ผศ.ดร.อุเทน สุปัตรี)

อนุมัติให้โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ._____

(1)

หัวข้อปริญญาบัณฑิต	การทดสอบแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า
โดย	นายณัฐนันท์ กานจนประภาส
	นายณัฐนันท์ อุบลวัจ
หลักสูตร	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์)
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.วสันต์ ตันเจริญ
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

โครงการนี้ได้นำเสนอวิธีการใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma 17020 ในการทดสอบแบตเตอรี่ตามมาตรฐาน UN ECE Regulation 136 ในหัวข้อการทดสอบการป้องกันการดิสchar์จเกิน และ การทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินและใช้ทดสอบอื่นๆ เช่น การทดสอบการวัดความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ ซึ่งแบตเตอรี่สำหรับทดสอบในหัวข้อต่างๆ มีด้วยกัน 2 ชนิดคือแบตเตอรี่ลิเธียม NMC และแบตเตอรี่ lifepo4 สำหรับแบตเตอรี่ลิเธียม NMC ที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ แบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah และแบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah สำหรับแบตเตอรี่ lifepo4 ที่ใช้ทดสอบได้แก่ แบตเตอรี่ 72V72Ah โดยการทดสอบนี้เป็นแนวทางการทดสอบตามมาตรฐานเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า

คำสำคัญ: การทดสอบแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า, การทดสอบการป้องกันการชาร์จเกิน, การทดสอบการป้องกันการดิสchar์จเกิน

Title	THE BATTERY PACK TESTING FOR ELECTRIC VEHICLES
Author	Mr.Nuntanon Kanjanaprapas
	Mr.Nuthanan Ubonwat
Degree	Bachelor of Engineering
	(Electrical and Electronics Engineering)
Dissertation Advisor	Dr.Wason Tanjareon
Academic Year	2022

ABSTRACT

This project presents a method of testing a battery packs with the Chroma Model 17020 Regenerative Battery Pack Test System. The tests are based on UN ECE Regulation 136 in section the Overcharge protection test and the Overdischarge protection test. The other testing are relaxation time of a battery pack and a c-rate test that how it is affect a battery pack. The testing is conducted on a severral battery packs which is the Li-ion NMC 72V30Ah battery pack for e-motorcycle, the Li-ion NMC 72V60Ah battery pack for e-tricycle lastly The LiFePO4 72V72Ah battery pack.

Keywords: Lithium-ion battery pack, Battery pack testing,LiFePO4 battery pack

กิตติกรรมประกาศ

โครงงานวิศวกรรมการทดสอบแบบเตอร์สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า สามารถดำเนินงานและจัดโครงงานสำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร.วสันต์ ตันเจริญ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน โดยท่านได้ให้แนวคิดและข้อมูลบางส่วนของโครงงานนี้อีกทั้งยังเคยให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินงานตลอดจนให้คำตักเตือนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดโดยคณะผู้จัดทำสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ จนสำเร็จตามเป้าหมาย

ขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คณาวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชากทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เพื่อให้นำความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ในการทำโครงงานนี้ ขอบคุณ ช่างเทคนิคนาย วสันต์ สินธุ ยศ ช่างเทคนิคชำนาญงานนาย คมสัน สุนันท์รุ่งอังคณา ที่เคยให้คำแนะนำและข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโครงงานนี้ทำให้โครงงานสามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ที่ให้กำเนิด และอบรมสั่งสอนจนเติบใหญ่ รวมถึงเพื่อน พี่น้อง ที่เคยช่วยเหลือในการหาข้อมูลสนับสนุนต่างๆ ประโยชน์อันใดที่เกิดจากการทำโครงงานนี้ย่อมเป็นผลมาจากการความกรุณาของท่านดังกล่าวข้างต้น ผู้จัดทำโครงงานรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นายณัฐนนท์ กานุจันประภัส

นายณัฐนนท์ อุบลวัจ

(3)

สารบัญ

หน้า	
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(2)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 ขอบเขตการทำงาน	2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 ทฤษฎีและบทความที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	4
2.1.1 โครงสร้างและส่วนประกอบ	4
2.1.2 หลักการทำงานของแบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	6
2.1.3 ลักษณะของแบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	7
2.1.4 คุณลักษณะของแบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	8
2.1.5 แบบเตอร์ลิเรียมไออกอนชนิดต่างๆ	10
2.2 ประสิทธิภาพอัตราการดิสชาร์จของแบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	14
2.2.1 ผลกระทบของอุณหภูมิต่อความจุของแบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	15
2.3 วงจรสมมูลของแบบเตอร์ลิเรียมไออกอน	16

2.4 ระบบการจัดการแบบเตอรี่(BMS)	20
2.4.1 การทำงานของระบบการจัดการแบบเตอรี่	20
 บทที่ 3 ขั้นตอนวิธีการทดสอบแบบเตอรี่ตามมาตรฐาน	23
3.0.1 การทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบบเตอรี่	23
3.0.2 การทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบบเตอรี่	24
3.1 ขั้นตอนการทดสอบอื่นๆ	25
3.1.1 การทดสอบระยะเวลาในการพักของแบบเตอรี่	25
3.1.2 การทดสอบอัตรากระแส	25
3.1.3 การทดสอบวัดค่าความต้านทานภายในของแบบเตอรี่	26
3.2 อุปกรณ์สำหรับทดสอบแบบเตอรี่	26
3.2.1 แบบเตอรี่สำหรับทำการทดสอบ	30
3.3 การใช้งานเครื่องทดสอบแบบเตอรี่ Chroma Model 17020	32
3.3.1 การใช้เครื่องทดสอบแบบเตอรี่ Chroma Model 17020 ในการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบบเตอรี่	39
3.3.2 การใช้เครื่องทดสอบแบบเตอรี่ Chroma Model 17020 ในการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบบเตอรี่	40
3.3.3 การใช้เครื่องทดสอบแบบเตอรี่ Chroma Model 17020 ในการทดสอบอื่นๆ	42
 บทที่ 4 ผลการทดสอบแบบเตอรี่ตามมาตรฐาน	43
4.1 การทดสอบตามมาตรฐาน UN ECE R136	43
4.1.1 ผลการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกิน	44
4.1.2 ผลการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกิน	46
4.2 ผลการทดสอบอื่นๆ	49
4.2.1 ผลการทดสอบการวัดความต้านทานภายในของแบบเตอรี่	49
4.2.2 ผลการทดสอบระยะเวลาในการพักของแบบเตอรี่	50
4.2.3 ผลการทดสอบอัตรากระแส	51
 บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	52
5.1 สรุปผลการทดสอบแบบเตอรี่	52

5.2 แนวทางการแก้ปัญหา	53
5.3 ข้อเสนอแนะ	53
 บรรณานุกรม	55
 ภาคผนวก	56
ภาคผนวก ก	56
ภาคผนวก ข	58
 ประวัติผู้เขียน	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตารางเปรียบเทียบรูปร่างเซลล์แบตเตอรี่อ่าย่างง่าย	8
3.1 ตารางคุณสมบัติของแบตเตอรี่ 1 เซลล์ของโมดูลแบตเตอรี่ 72V72Ah	32
3.2 แนวทางการกำหนดช่องทางการทดสอบ	34
3.3 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah	40
3.4 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah	40
3.5 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah	40
3.6 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah	41
3.7 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah	41
3.9 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบวัดค่าความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ 72V72Ah	42
3.8 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah	42
3.10 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการดิสชาร์จที่ 0.3C สำหรับแบตเตอรี่ 72V72Ah	42

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 รูปตารางกำหนดการดำเนินงาน	3
2.1 โครงสร้างของเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอโอนแบบทรงกระบอก	5
2.2 ส่วนประกอบและการทำงานของเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอโอน	6
2.3 เปรียบเทียบคุณสมบัติต่างๆของแบตเตอรี่ลิเธียมไอโอน	13
2.4 กราฟการทดสอบการดิสชาร์จ(ก)	14
2.5 กราฟการทดสอบการดิสชาร์จ(ข)	14
2.6 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้านทานกับSOC	15
2.7 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจุกับอุณหภูมิ	16
2.8 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้านทานขึ้นกับSOC	16
2.9 วงจรสมมูลRint (Rint Model)	17
2.10 วงจรสมมูลเทวินิ (Thevenin model)	18
2.11 วงจรสมมูลRC (RC model)	19
2.12 วงจรสมมูลPNGV (PNGV model)	20
3.1 Charge/Discharge Controller	27
3.2 DC/AC Bi-Direction Converter	27
3.3 Regenerative Charge/Discharge Tester	27
3.4 ON/OFF Controller	28
3.5 แผนภาพระบบการทดสอบแบตเตอรี่	28
3.6 แบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah	30
3.7 แบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah	31
3.8 แบตเตอรี่ 72V72Ah	31
3.9 ด้านหลังของเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จ	33
3.10 การเชื่อมต่อแบตเตอรี่กับเครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma 17020	34
3.11 ไฟแสดงสถานะขณะมีกระแสไฟฟ้าภายในเครื่องทดสอบ	35
3.12 สวิตซ์หยุดฉุกเฉินและไฟแสดงสถานะหยุดฉุกเฉิน	36
3.13 สวิตซ์ดำเนินเครื่องทดสอบและไฟสถานะแสดงความพร้อมการใช้งาน	36
3.14 การกำหนดขอบเขตตัวแปรต่างๆใน UUT Setup (ก)	37
3.15 การกำหนดขอบเขตตัวแปรต่างๆใน UUT Setup (ข)	37

3.16 การกำหนดขอบเขตตัวแปรต่างๆใน UUT Setup (ค)	38
3.17 แผนผังสรุปขั้นตอนการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่	39
3.18 แผนผังสรุปขั้นตอนการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่	41
4.1 กราฟการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah	44
4.2 กราฟการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah	45
4.3 กราฟการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah	46
4.4 กราฟการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah	47
4.5 กราฟการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah	47
4.6 กราฟการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah	48
4.7 กราฟการทดสอบการวัดความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ 72V72Ah	49
4.8 กราฟการทดสอบระยะเวลาพักแบตเตอรี่ 72V72Ah	50
4.9 กราฟการทดสอบอัตรากระแสดิสชาร์จ 72V72Ah	51
ก.1 แบตเตอรี่สำหรับจักษณ์ไฟฟ้า 72V30Ah	56
ก.2 แบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah	57
ก.3 แบตเตอรี่ 72V72Ah	57
ข.1 หน้าเข้าสู่ระบบ	58
ข.2 หน้าหลัก	59
ข.3 หน้าต่าง H/W Configuration	60
ข.4 หน้า Instrument	62
ข.5 การเพิ่มเครื่องมือวัด	62
ข.6 การเพิ่ม Charge/Discharge Tester	63
ข.7 เลือกรุ่นของเครื่องมือวัด	63
ข.8 ข้อมูลการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัด	64
ข.9 หน้าต่างการตั้งค่าหมายเลขอุปกรณ์	64
ข.10 ข้อมูลการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัด	65
ข.11 หน้าต่าง UUT Setup	66
ข.12 หน้าต่างแรกเมื่อเข้าสู่ Recipe Editor	67
ข.13 หน้าต่างเลือกข้อมูลการตั้งค่าอื่นๆ	68
ข.14 หน้าต่างแรกเมื่อเข้าสู่ Recipe Editor	69
ข.15 หน้าต่าง Remote Alarm	70
ข.16 หน้าต่าง Protection	71
ข.17 หน้าต่าง Protection	72

ข.18 หน้าต่างหลัก Recipe Executor	73
ข.19 เลือกช่องทางการทดสอบ	74
ข.20 เลือกขั้นตอนการทดสอบ (ก.)	74
ข.21 เลือกขั้นตอนการทดสอบ (ข.)	75
ข.22 กราฟข้อมูลระหว่างการทดสอบ	76
ข.23 หน้าต่างหลักของเมนู Report	77
ข.24 หน้าต่างหลักของเมนู Report	77
ข.25 หน้าต่างเมนู Data Analysis	78
ข.26 กราฟข้อมูลการทดสอบโดยเมนู Data Analysis	79
ข.27 หน้าต่างบันทึกข้อมูลจากเมนู Data Analysis	80

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันนี้ปัญหาภาวะโลกร้อนนั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญและพยายามที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ เพราะด้วยปัญหาภาวะโลกร้อนนี้ส่งผลกระทบมากในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลง ภูมิอากาศระดับน้ำทะเลที่กำลังเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งปรากฏการณ์ทั้งหลายเกิดจากภาวะโลกร้อนขึ้นที่มีมูลเหตุมาจาก การปล่อยก๊าซพิษต่างๆ จากโรงงานอุตสาหกรรม จากควันท่อไอเสียของยานยนต์ การเผาไหม้ ทำให้แสงอาทิตย์ส่องทะลุผ่านชั้นบรรยากาศมาสู่พื้นโลกได้มากขึ้น ซึ่งนั่นเป็นที่รู้จักกันโดยเรียกว่า สภาวะเรือนกระจก [1] ทั้งนี้เราจึงพยายามแก้ปัญหาด้วยการใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดภาระเช่น พลังงานไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานจากชีวภาพ และวิธีการนำพลังงานทดแทนเหล่านี้ไปใช้ได้ถูกประยุกต์ให้ใช้ได้ทุกๆ ส่วนของชีวิตเรามากขึ้น เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์มาผลิตไฟฟ้าเพื่อใช้ในบ้านและยานยนต์ไฟฟ้าเป็นต้น ซึ่งยานยนต์ไฟฟ้า ในขณะนี้กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก [2], [3] แต่ก็มีปัญหาในด้านประสิทธิภาพที่ต้องได้รับการพัฒนาต่อไปและส่วนประกอบที่สำคัญมากสำหรับยานยนต์ ไฟฟ้าที่ต้องพัฒนาเป็นอันดับต้นๆ นั่นก็คือ ส่วนที่ใช้ในการกักเก็บพลังงานไฟฟ้าเพื่อให้ยานยนต์ ไฟฟ้านั้นเอารถไฟฟ้าไปใช้ในการขับเคลื่อน ส่วนประกอบต่างๆ ต่อไปก็คือแบตเตอรี่ ซึ่งแบตเตอรี่นั้นมีปัจจัยหลายอย่างมากที่จะต้องนำมาพิจารณา เช่น อุณหภูมิ ขนาด น้ำหนัก พลังงานที่กักเก็บได้ การชาร์จ การดิสชาร์จ เป็นต้นและปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบกับยานยนต์ไฟฟ้าโดยตรงซึ่งแบตเตอรี่ที่ได้รับความนิยมมากในขณะนี้คือลิเธียมไอออน (Lithium-Ion Battery) เนื่องจากให้พลังงานที่สูงและยังสามารถเก็บพลังงานได้มากด้วยเช่นกัน มีอยู่ การใช้งานที่นาน ขนาดเล็ก น้ำหนักเบา มีความเสถียรซึ่งหมายความว่าการนำไปใช้สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า อย่างมากเมื่อเทียบกับแบตเตอรี่ชนิดอื่นๆ เช่น แบตเตอรี่ลิเธียมโพลิเมอร์(Li-Po) และแบตเตอรี่ตะกั่วกรด(Lead-Acid) [4], [5] และแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนนั้นมีหลายประเภทตามส่วนประกอบทางเคมี ภายในตัวแบตเตอรี่ยกตัวอย่างเช่น Lithium Cobalt Oxide ($LiCoO_2$), Lithium Nickel Oxide ($LiNiO_2$), Lithium Iron Phosphate($LiFePO_4$) และ Lithium Nickel Manganese Cobalt Oxide

$(Li(Ni_xMn_yCo_{1-x})O_2)$ ซึ่งในส่วนประกอบเหล่านี้จะทำให้ได้ข้อดีและข้อเสียที่ต่างกัน [4]

แบตเตอรี่ที่นำไปใช้สำหรับยานยนต์ นั้นจำเป็นจะต้องได้รับมาตรฐานที่เข้มถือได้เพื่อ ความปลอดภัยของทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสารตั้งนั้นผู้ผลิตจึงจำเป็นจะต้องทำการทดสอบแบตเตอรี่ก่อน ที่จะนำมาใช้กับยานยนต์ ไฟฟ้าตามมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับยกตัวอย่างเช่น IEC, ISO, UN ECE R100 เป็นต้นโดยแต่ละมาตรฐานนั้นก็จะมีวิธีการทดสอบและเกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น

การทดสอบความทนต่ออุณหภูมิมาตรฐาน UN 38.3:2015 นั้นจะทดสอบแบตเตอรี่จะเก็บแบตเตอรี่ที่อุณหภูมิ $75 \pm 2^{\circ}\text{C}$ อย่างน้อย 6 ชั่วโมง(12 ชั่วโมงสำหรับแบตเตอรี่ขนาดใหญ่) และจากนั้นก็นำไปเก็บที่อุณหภูมิ $-40 \pm 2^{\circ}\text{C}$ โดยให้เวลาพักแบตเตอรี่มากสุด 30 นาทีและทำซ้ำจนครบ 10 cycle ส่วน IEC 62133-2:2017 นั้นนำแบตเตอรี่อยู่ในอุณหภูมิ $70 \pm 2^{\circ}\text{C}$ เป็นเวลา 7 ชั่วโมงโดยที่ตัวถังของแบตเตอรี่ต้องไม่รับความร้อนจากการป้องกันภายในของส่วนประกอบต่างๆของแบตเตอรี่ [6] ซึ่งจะเห็นได้ชัดถึงความแตกต่างของวิธีการทดสอบและความยากง่ายของการทดสอบ ในประเทศไทยเองก็จะมีมาตรฐานในการทดสอบแบตเตอรี่ เช่น กันคือ มอก. ซึ่งมอก. เป็นคำย่อมาจาก "มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม" หมายถึงกำหนดทางวิชาการที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม(สมอ.)ได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ผลิตในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพในระดับที่เหมาะสมกับการใช้งานมากที่สุด โดยจัดทำออกมาเป็นเอกสารและจัดพิมพ์เป็นหนังสือภายใต้มอก. แต่ละเล่มประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น เกณฑ์ทางเทคนิค คุณสมบัติที่สำคัญ ประสิทธิภาพของการนำไปใช้งาน คุณภาพของวัสดุที่นำมาผลิตและวิธีการทดสอบเป็นต้น

โครงงานวิศวกรรมไฟฟ้านี้ได้นำเสนอการทดสอบแบตเตอรี่โดยอ้างอิงมาตรฐานสากล และมาตรฐานในประเทศไทยเพื่อสำหรับนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาيانยนต์ไฟฟ้าต่อไป โดยโครงงานนี้จะเลือกใช้แบตเตอรี่ชนิด Lithium nickel manganese cobalt oxide (NMC) และเครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020 ในการทดสอบ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงงาน

- เพื่อศึกษาแนวทางในการทดสอบแบตเตอรี่
- เพื่อทดสอบแบตเตอรี่ชนิด Lithium nickel manganese cobalt oxide (NMC)
- เพื่อนำแนวทางในการทดสอบแบตเตอรี่นี้ไปประยุกต์ใช้ในยานยนต์ไฟฟ้า

1.3 ขอบเขตการทำงาน

ทดสอบการชำรุดเสียหายของแบตเตอรี่ NMC โดยใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020 ในการทดสอบแบตเตอรี่

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาพที่ 1.1 รูปตารางกำหนดการดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ส.ค. 65	ก.ย. 65	ต.ค. 65	พ.ย. 65	ธ.ค. 65	ม.ค. 66	ก.พ. 66	มี.ค. 66	เม.ย. 66	พ.ค. 66
ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแบบเตอร์ NMC และ มาตรฐานต่างๆในการทดสอบแบบเตอร์										
ศึกษาทฤษฎีในวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆ ของแบบเตอร์ NMC และวิธีการทดสอบแบบเตอร์ตามมาตรฐานต่างๆ										
ฝึกใช้เครื่องทดสอบแบบเตอร์ Chroma Model 17020 และ ทำการทดสอบแบบเตอร์ NMC ตามมาตรฐานสากล										
บันทึกผลการทดสอบแบบเตอร์ NMC										
สรุปผลการทดสอบ										

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆของแบบเตอร์ชนิด NMC
- ได้ทักษะการใช้งานเครื่องทดสอบแบบเตอร์ Chroma Model 17020
- ได้ความรู้เกี่ยวกับการทดสอบแบบเตอร์ตามมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ
- ได้นำความข้อมูลจากการทดสอบที่ได้นี้ไปประยุกต์ใช้กับงานยนต์ไฟฟ้า

บทที่ 2

ทฤษฎีและบทความที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการแบตเตอรี่นั้นมีองค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ ที่ต้องทำการพิจารณาเพื่อนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าใจส่วนประกอบ ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อแบตเตอรี่ คุณสมบัติของแบตเตอรี่ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อที่จะเข้าใจสิ่งเหล่านี้ จึงมีการค้นคว้าวิจัยหาข้อมูลมากมาย ดังนั้นในหัวข้อนี้จึงได้ทำการรวบรวมข้อมูล ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องงานวิจัยต่างๆ ที่ใช้อ้างอิงสำหรับโครงการนี้แล้วคือ

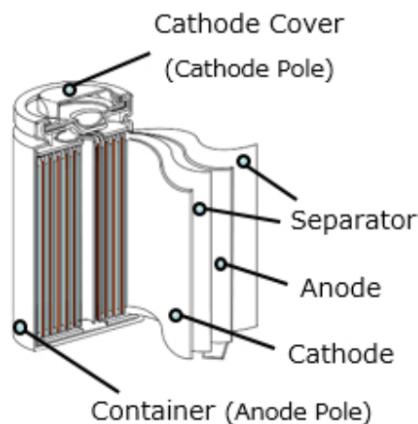
2.1 แบตเตอรี่ลิเธียมไอออน

คำนิยามของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนนั้นไม่ได้มีการบัญญัติขึ้นอย่างเป็นทางการแต่โดยทั่วไปแล้วแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนสามารถนิยามได้ว่าเป็นระบบกักเก็บพลังงานซึ่งอาศัยปฏิกิริยาจากขั้วทางไฟฟ้าทั้งสองโดยที่มีลิเธียมไอออน (Li^+) ทำหน้าที่เป็นตัวนำประจุ ซึ่งจากนิยามของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนข้างต้นนี้ไม่ได้หมายถึงแบตเตอรี่เพียงชนิดเดียวยกตัวอย่าง เช่น แบตเตอรี่ตะกั่ว-กรด หรือแบตเตอรี่นิเกิลแคนเดเมียมที่หมายถึงแบตเตอรี่ชนิดนั้นๆ โดยสรุปจากคุณสมบัติทางเคมีของเซลล์แบตเตอรี่ แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนนั้นมีหลายคุณสมบัติทางเคมีโดยความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุส่วนประกอบของเซลล์แบตเตอรี่ซึ่งความแตกต่างของส่วนประกอบทำให้ได้แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนหลายชนิดและแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนนั้นยังมี หลายรูปแบบหรือรูปร่างในขณะที่หลักการทำงานนั้นยังคงตามนิยามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นซึ่งหลักการทำงานความแตกต่างทางรูปร่างและชนิดนี้จะอธิบายในหัวข้อถัดไป

2.1.1 โครงสร้างและส่วนประกอบ

หัวข้อนี้จะอธิบายถึงโครงสร้าง ส่วนประกอบหลัก และวัสดุที่นำมาเป็นส่วนประกอบหลักอย่างคร่าวๆ ของเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนจากรูปที่ 2.1 เซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนแบบทรงกระบอกนั้นจะประกอบไปด้วย ขั้วบวก(แคโทด) ขั้วลบ(แอนโอด) ตัวรับกระแส ขั้วลบ ตัวรับกระแส ขั้วบวก อิเล็กโทรไลต์ และฉนวนระหว่างขั้วทั้งสองโดยทั่วไปแล้วขั้วนั้นทำจากสารประกอบลิเธียมไอออนเช่น LiCoO_2 , LiNiO_2 , LiMn_2O_4 , LiFePO_4 และ $\text{LiNixCo}_{1-2x}\text{MnxO}_2$ ส่วนขั้วลบโดยทั่วไปทำจาก $\text{Li}_4\text{Ti}_5\text{O}_{12}$, LixC_6 , TiS_2 และ V_2O_5 อิเล็กโทรไลต์ใช้เกลือลิเธียมเช่น LiPF_6 , LiBF_4 , LiClO_4 , และ LiAsF_6 ซึ่งละลายในสารละลายอินทรีย์เช่น ethylene carbonate (EC), propylene carbonate (PC), dimethyl carbonate (DMC) และ chlorine methyl carbonate (CMC) สุดท้ายฉนวนระหว่างขั้วทั้งสองเช่น polyethylene (PE) และ polypropylene (PP) จะเห็นได้ว่ามีวัสดุหลายอย่าง

มากที่สามารถนำมาใช้เป็น ขั้วบวกของแบตเตอรี่ ขั้วลบของแบตเตอรี่ อิเล็กโทรไลต์ และอัตราที่กันระหว่างขั้วทั้งสองซึ่งข้อจำกัดทางเทคโนโลยีของวัสดุต่างๆนั้นคือจะต้องสามารถทำงานตามแนวทางดังนี้

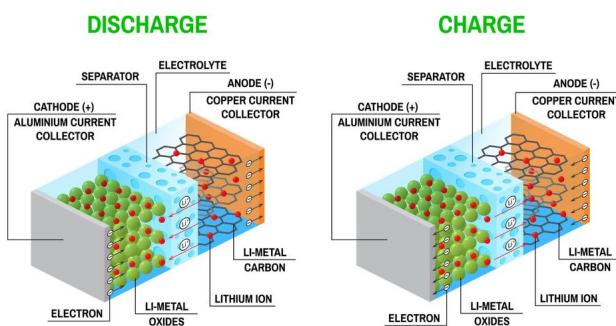
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างของเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนแบบทรงกระบอก

- อิเล็กโทรไลต์นั้นจะต้องสามารถส่งผ่านลิเธียมไอออนได้มากที่สุดเท่าที่สามารถส่งผ่านได้ภายใต้เงื่อนไขคือแบตเตอรีนั้นจะต้องสามารถทำงานในสภาพแวดล้อมทั่วไปได้ เช่นสามารถทำงานได้ในช่วงอุณหภูมิ -30°C เพื่อที่ยานยนต์นั้นสามารถจอดได้ในกรณีที่จอดในช่วงเวลาที่อุณหภูมนั้นเย็นจัดจนถึงอุณหภูมิ $+60^{\circ}\text{C}$ ในกรณีที่อุณหภูมิของแบตเตอรีนั้นสูงขึ้นเนื่องจากเป็นผลมาจากการร้อนของแบตเตอรี ผลกระทบจากการร้อนจะเป็นผลมาจากการชาร์จ
- ในทำนองเดียวกันอัตราที่กันระหว่างขั้วทั้งสองนั้นจะต้องสามารถส่งผ่านลิเธียมไอออนได้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขเดียวกันกับอิเล็กโทรไลต์และจะต้องมีความสามารถทนความร้อนสูงแบบฉบับพลัน
- ความเข้ากันได้ของวัสดุของขั้วของแบตเตอรีนั้นจะต้องสามารถทำให้แบตเตอรีมีความจุมากที่สุดเท่าที่จะสามารถเป็นไปได้โดยข้อสรุปของวัสดุต่างๆและปฏิกิริยาทางเคมีไฟฟ้านั้นเป็นไปดังรูปที่ 2 และแรงดันของเซลล์แบตเตอรีนั้นขึ้นอยู่ความแตกต่างระหว่างค่าความจุของวัสดุที่ใช้นำมาทำเป็นขั้วของแบตเตอรีซึ่งแรงดันนั้นอาจจะถูกเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการสูญเสียภายในเซลล์แบตเตอรีอย่างเช่น การสูญเสีย IR losses เนื่องจากความสามารถในการส่งผ่านลิเธียมไอออนที่ไม่ดีในอิเล็กโทรไลต์ยกตัวอย่างเช่นถ้า LiFePO₄ นั้นถูกใช้นำมาเป็นขั้วบวกและ Li₄Ti₅O₁₂ เป็นขั้วลบของแบตเตอรีจะทำให้ได้แรงดันเปิดวงจรปกตินั้นคือ $V_{oc} = V^+ - V^- = 1.95 \text{ V}$

โดย V^+ นั้นแทนศักย์ไฟฟ้าทางขั้วบวกของแบตเตอรี่ส่วน V^- แทนศักย์ไฟฟ้าทางขั้วลบของแบตเตอรี่

2.1.2 หลักการทำงานของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออน

LITHIUM-ION BATTERY

ภาพที่ 2.2 ส่วนประกอบและการทำงานของเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอออน

จากรูปที่ 2.2 เป็นการทำงานของเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนในสภาวะการทำงานทั้งสองสภาวะดังนี้

- เมื่อเซลล์แบตเตอรี่อยู่ในสภาวะดิสชาร์จหรือการทำงานเป็นแหล่งจ่ายพลังงาน อิเล็กตรอนจะเคลื่อนย้ายจากขั้วแอนโโนดผ่านตัวรับกระแสทั้งสองด้านและโหลดไปยังขั้วแคโทดในขณะเดียวกัน Li^+ เคลื่อนย้ายจากขั้วแอนโโนดผ่านอิเล็กโทรไลต์และวนวันไปยังขั้วแคโทด
- ในทางกลับกันเมื่อเซลล์แบตเตอรี่อยู่ในสภาวะการชาร์จ อิเล็กตรอนจะเคลื่อนย้ายจากขั้วแคโทดผ่านแหล่งจ่ายและตัวรับกระแสไปยังขั้วแอนโโนดในขณะเดียวกัน Li^+ เคลื่อนย้ายจากขั้วแคโทดผ่านอิเล็กโทรไลต์และวนวันไปยังขั้วแอนโโนด

ซึ่งเพื่อคงความเป็นกลางทางไฟฟ้าการเคลื่อนย้ายของอิเล็กตรอนและ Li^+ นั้นจึงเกิดขึ้นพร้อมกันและเนื่องจากการเคลื่อนย้ายของอิเล็กตรอนก็มีผลทำให้เกิดกระแสไฟฟ้า

ยกตัวอย่างเช่น พิจารณาแบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์ (Lithium Manganese Oxide, LMO) เมื่อแบตเตอรี่อยู่ในสภาวะการชาร์จ Li^+ เคลื่อนย้ายออกจาก LiMn_2O_4 ที่เป็นสารประกอบของขั้วแคโทดผ่านอิเล็กโทรไลต์และวนวันไปสะสมอยู่ที่ชั้นคาร์บอนของกราไฟท์ที่เป็นขั้วแอนโโนดในทางตรงกันข้ามเมื่ออยู่ในสภาวะการดิสชาร์จ Li^+ ที่สะสมอยู่ที่ชั้นคาร์บอนของกราไฟท์จากการชาร์จเคลื่อน

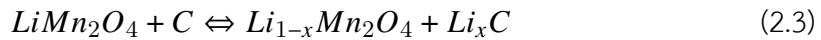
ย้ายผ่านอิเล็กโโทรไลต์และอวนวนไปยัง LiMn_2O_4 ซึ่งปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นนี้เป็นดังนี้
ปฏิกิริยาทางข้าวแอลูมิโนด

ปฏิกิริยาทางข้าวแคล็อก

ปฏิกิริยาทั้งระบบ

2.1.3 ลักษณะของแบตเตอรี่ลิเทียมไอออน

เซลล์แบตเตอรี่ลิเทียมไอออนมีรูปลักษณะภายนอกที่นิยมในท้องตลาดอยู่ 3 ลักษณะดังนี้ ทรงกระบอก ทรงกล่อง และแบบแผ่น ซึ่งภายในจะมีลักษณะเป็นแบบพันรอบหรือแบบชั้นนั้นจะขึ้นอยู่ กับลักษณะภายนอก ตัวถังภายนอกของเซลล์แบตเตอรี่นั้นทำจากโลหะ เช่น สแตนเลสหรืออลูมิเนียม สำหรับเซลล์แบบทรงกระบอกและทรงกล่อง อลูมิเนียมแผ่นสำหรับเซลล์แบบแผ่น ตัวถังของเซลล์ แบตเตอรี่มีหน้าที่ที่สำคัญมากกว่าเป็นเพียงแค่ภาชนะบรรจุส่วนประกอบภายในซึ่งหน้าที่ที่สำคัญมาก อย่างแรกนั่นคือป้องกันส่วนประกอบภายในจากความชื้นและแก๊สออกซิเจนจากภายนอกซึ่งกัดกร่อน หรือทำให้ข้าวของเซลล์นั้นเป็นสนิม และหน้าที่เป็นอันวนระห่วงข้าบ梧และข้าลบระหว่างเซลล์ แบตเตอรี่หน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของตัวถังนั่นคือลดความดันจากภายในของเซลล์แบตเตอรี่ในขณะที่เซลล์ทำงานผิดปกติจนอาจทำให้ผิดรูปร่างทั้งนี้เพื่อให้ยังคงพื้นที่สำหรับเซลล์แบตเตอรี่ ในโมดูล แบตเตอรี่แต่สำหรับตัวถังแบบแผ่นนั้นไม่สามารถทำได้

ดังตารางที่ 2.1 เป็นการสรุปโดยสังเขปของเซลล์แบตเตอรี่ทั้ง 3 ลักษณะทั้งนี้เซลล์แบตเตอรี่ แต่ละแบบนั้นมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันแล้วแต่การนำไปประยุกต์ใช้

ตารางที่ 2.1 ตารางเปรียบเทียบรูปร่างเซลล์แบตเตอรี่อย่างง่าย

รูปร่าง	แบบทรงกระบอก	แบบทรงสี่เหลี่ยม	แบบซอง
			
การจัดวางขั้วของแบตเตอรี่	พันรอบ	พันรอบ	วางซ้อน
ความแข็งแรงทางกล	++	+	-
การระบายความร้อน	-	+	+
พลังงานจำเพาะ	+	+	++
ความหนาแน่นพลังงาน	+	++	+

2.1.4 คุณลักษณะของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออน

ในหัวข้อนี้จะสรุปคำศัพท์หรือคุณลักษณะต่างๆ ที่ใช้ในการระบุ เปรียบเทียบ และจำแนก แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญดังนี้

- C rate และ E rate กระแส迪沙าร์จบอยครั้งจะแสดงอยู่ใน C-rate ซึ่ง C-rate คืออัตราการดิสชาร์จต่อความจุสูงสุดของแบตเตอรี่ เช่น 1C หมายถึงกระแส迪沙าร์จนี้จะดิสชาร์จแบตเตอรี่หมดภายใน 1 ชั่วโมงสำหรับแบตเตอรี่ 100Ah กระแส迪沙าร์จะเท่ากับ 100A ที่ 5C นั้นกระแส迪沙าร์จะอยู่ที่ 500A และที่ C/2 กระแส迪沙าร์จะอยู่ที่ 50A ในทำนองเดียวกัน E-rate คืออัตราพลังงานไฟฟ้าดิสชาร์จ 1E หมายถึงพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในการดิสชาร์จหมดภายใน 1 ชั่วโมง
- State of Charge (SOC) หมายถึงการแสดงสถานะความจุของแบตเตอรี่เทียบกับความจุสูงสุดของแบตเตอรี่เป็นเปอร์เซ็นต์
- Depth of Discharge (DOD) หมายถึงเปอร์เซ็นต์ความจุของแบตเตอรี่ที่ถูกดิสชาร์จไปเทียบกับความจุสูงสุดของแบตเตอรี่
- แรงดันที่ข้า (Terminal Voltage) หมายถึงแรงดันระหว่างขั้วของแบตเตอรี่ในขณะท่อโหลดซึ่งแรงดันนั้นขึ้นอยู่กับ SOC และกระแส迪沙าร์จหรือดิสชาร์จ
- แรงดันเปิดวงจร (Open-circuit Voltage, OCV) หมายถึงแรงดันระหว่างขั้วของแบตเตอรี่ในขณะที่ไม่มีโหลดซึ่งขึ้นอยู่กับ SOC เช่นกัน

- แรงดันปกติ (Nominal Voltage) หมายถึงการรายงานแรงดันของแบตเตอรี่หรือแรงดันอ้างอิงของแบตเตอรี่
- แรงดันตัด (Cut-off Voltage) หมายถึงแรงดันต่ำที่สุดที่แบตเตอรี่สามารถจ่ายได้หรือหมายถึงแรงดันที่แสดงถึงสถานะของแบตเตอรี่ที่หมดแล้ว
- ความจุหรือความจุปกติ (Capacity or Nominal Capacity, Ah) หมายถึงความจุคูลอมบิก เมตริกหรือกิลโตรัมแปร์ชั่วโมงทั้งหมดที่แบตเตอรี่สามารถดิสชาร์จได้จาก 100%SOC จนถึงแรงดันตัด
- พลังงานหรือพลังงานปกติ (Energy or Nominal Energy, Wh) หมายถึงความจุพลังงานของแบตเตอรี่หรือกิโลวัตต์ทั้งหมดที่แบตเตอรี่สามารถดิสชาร์จได้จาก 100%SOC จนถึงแรงดันตัด
- ไลฟ์ไซเคิล (Cycle Life) หมายถึงจำนวนรอบในการดิสชาร์จของแบตเตอรี่ที่สามารถดิสชาร์จได้ ก่อนที่จะเสื่อมสภาพตามเกณฑ์อย่างไรก็ตามสภาพการทำงานของแบตเตอรี่นั้นมีปัจจัยหลายอย่างนอกจากรายการจำนวนรอบการดิสชาร์จ เช่น ความชื้นและอุณหภูมิ
- พลังงานจำเพาะ (Specific Energy, Wh/kg) หมายถึงพลังงานปกติต่อมวลของแบตเตอรี่บางครั้งอาจจะหมายถึงความหนาแน่นพลังงานโดยน้ำหนักของแบตเตอรี่
- กำลังไฟฟ้าจำเพาะ (Specific Power, W/kg) หมายถึงกำลังไฟฟ้าสูงสุดต่อมวลของแบตเตอรี่
- ความหนาแน่นพลังงาน (Energy Density, Wh/L) หมายถึงพลังงานปกติต่อหนึ่งหน่วยปริมาตร บางครั้งอาจจะหมายถึงความหนาแน่นพลังงานโดยปริมาตร
- ความหนาแน่นกำลังไฟฟ้า (Power Density, W/L) หมายถึงกำลังไฟฟ้าสูงสุดต่อหนึ่งหน่วยปริมาตรของแบตเตอรี่
- กระแสดิสชาร์จต่อเนื่องสูงสุด (Maximum Continuous Discharge Current) หมายถึงกระแสดิสชาร์จสูงสุดที่แบตเตอรี่สามารถดิสชาร์จได้อย่างต่อเนื่องข้อจำกัดนี้จะถูกกำหนดโดยโรงงานแบตเตอรี่เพื่อป้องกันอัตราการดิสชาร์จที่มากเกินไปซึ่งอาจจะทำให้แบตเตอรี่เสียหายหรือลดความจุลงได้
- กระแสพัลส์สูงสุดใน 30 วินาที (Maximum 30-sec Discharge Pulse Current) หมายถึงกระแสดิสชาร์จสูงสุดฉับพลันโดยดิสชาร์จเป็นเวลา 30 วินาที
- แรงดันชาาร์จ (Charge Voltage) หมายถึงแรงดันของแบตเตอรี่เมื่อแบตเตอรี่ชาาร์จเต็มแล้ว
- แรงดันลอยตัว (Float Voltage) หมายถึงแรงดันคงที่ที่แบตเตอรี่ชาาร์จจนเต็มแล้วก่อนที่จะเกิดการดิสชาร์จอย่างภายใน

2.1.5 แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนชนิดต่างๆ

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง สรุปข้อแตกต่าง ของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนแต่ละชนิดแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนในปัจจุบันนั้นเป็นที่นิยมกันอยู่ในตลาดทั่วโลก 6 ชนิดซึ่งแต่ละชนิดนั้นโดยทั่วไปแล้ว จะจำแนกตามวัสดุที่นำมาใช้เป็นขั้นบวกของแบตเตอรี่กัน เว้นแต่แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนชนิดเดียว即 Lithium Titanate, LTO) ที่ใช้วัสดุที่ใช้นำมาเป็นขั้นบวกคือ Li₄Ti₅O₁₂ มาทำการจำแนก ซึ่ง แบตเตอรี่ลิเธียมไอออนทั้ง 6 ชนิดที่ได้อ้างถึงมีด้วยกันดังนี้

แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์

(Lithium Cobalt Oxide Battery)

แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์ถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรกโดยบริษัท Sony ในปี 1991 แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์ถูกใช้กับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ เช่น แล็ปท็อป กล้องถ่ายรูป ฯลฯ เป็นต้นเนื่องจากมีความหนาแน่นของพลังงานสูง อายุการใช้งานนาน และผลิตง่าย แต่แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์นั้นมีปฏิกิริยาสูงดังนั้นจึงทำให้มีเสถียรทางความร้อนและต้องการการวัด ตรวจสอบ แสดงผลตลอดช่วงเวลาทำงานเพื่อความปลอดภัยและเนื่องจากโคบอลต์นั้น เป็นวัสดุที่หาได้ยากทำให้แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์มีราคาแพงและด้วยปัญหาด้านความร้อน แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์จึงไม่ค่อยเหมาะสมกับการนำไปใช้ในยานยนต์ไฟฟ้า

อย่างไรก็ตามแบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์นั้นได้ถูกนำไปใช้กับยานยนต์ไฟฟ้าอย่าง Tesla Roadster และ Smart Fortwo Electric drive(ED)

แบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์

(Lithium Manganese Oxide Battery, LMO)

แบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์ได้ถูกนำเสนอขึ้นเป็นครั้งแรกในช่วงต้นทศวรรษ 1980 และใช้เวลากว่า 15 ปีกว่าจะนำมาจำหน่ายในท้องตลาด ด้วยสถาปัตยกรรมโครงสร้างทางด้านเคมีซึ่งเพิ่มการเคลื่อนย้ายของไอออน(Li⁺)ในอิเล็กโทรดเป็นผลทำให้ลดความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ และช่วยให้ทนกระแสไฟฟ้าได้มากขึ้นนั้นหมายความว่าสามารถเพิ่มความเร็วในการชาร์จหรือเพิ่มกระแสไฟฟ้าในการชาร์จและสามารถใช้กระแสสิบชาร์จที่สูงได้ ซึ่งข้อดีทางเคมีนี้ทำให้แบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์นั้นมีเสถียรภาพทางด้านความร้อนมากกว่าแบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์ออกไซด์ แต่มีข้อเสียนั่นคือมีความจุน้อยและอายุการใช้งานสั้นกว่าโดยประมาณ 33%

ส่วนมากแบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์นั้นถูกผสมเข้ากับแบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีส โคบอลต์ออกไซด์เพื่อเพิ่มพลังงานจำเพาะและอายุการใช้งานซึ่งแบตเตอรี่โดยการผสมนี้ในอดีตเคยถูกใช้ในยานยนต์ไฟฟ้าหลายรุ่นเช่น Nissan Leaf, Chevy volt, BMW i3

แบตเตอรี่ลิเธียมฟอสเฟต (Lithium Iron Phosphate, LFP)

ในปี 1996 กลุ่มนักวิจัยในมหาวิทยาลัยเทกซัสอสติน(The University of Texas at Austin) ค้นพบว่าฟอสเฟตนั้นสามารถนำมาใช้เป็นอิเล็กโทรดของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนได้ ฟอสเฟต นั้นช่วยให้มีความสตีร์ต่อการชาร์จเกิน(Over charge)และช่วยเพิ่มความทนทานต่อความร้อน แบตเตอรี่ลิเธียมฟอสเฟตมีความสามารถทางเคมีไฟฟ้าที่ดี เช่น มีความต้านทานต่ำ เป็นต้น มีช่วงอุณหภูมิการทำงานที่กว้างคือ $+60^{\circ}\text{C}$ ถึง -30°C และเกิดปฏิกิริยาความร้อนสูง(Thermal runaway)ได้ยาก แต่มีการดิสชาร์จเองสูงมากกว่าแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนชนิดอื่นๆทำให้มีปัญหาทางด้านสมดุลของอายุ แบตเตอรี่ซึ่งสามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาช่วยควบคุมปัญหานี้ได้ เช่น BMS แต่ก็ทำให้ราคาของ แบตเตอรี่นั้นสูงขึ้น

ด้วยประสิทธิภาพอัตราส่วนกำลังไฟฟ้าต่อน้ำหนักและความปลอดภัยสูงนั้นทำให้แบตเตอรี่ลิเธียมฟอสเฟตนิยมใช้มากในรถบ้าน มีการร่วมมือกันระหว่างบริษัทในประเทศเยอรมันได้แก่ ElektroFahrzeuge Stuttgart และ WOF ได้ทำการบ้านที่ใช้ระบบไฟฟ้าทั้งหมดเจ้าแรกส่งออกสู่ตลาดซึ่งในระบบไฟฟ้านี้ก็นำแบตเตอรี่ลิเธียมมาใช้ด้วยเช่นกัน

แบตเตอรี่ลิเธียมnickel cobalt oxide Battery, NMC

แบตเตอรี่นิกเกิลแมกนีสโคบอลต์ออกไซด์สามารถออกแบบให้มีพลังงานจำเพาะสูงหรือ กำลังไฟฟ้าได้ซึ่งเป็นผลตีจากการผสมกันระหว่างโลหะ 2 ชนิดคือนิกเกิลและแมกนีส นิกเกิลนั้น ทำให้พลังงานจำเพาะสูงแต่มีความสตีร์ต่อส่วนแมกนีสินนั้นทำให้ความต้านทานภายในต่ำแต่มี ข้อเสียคือทำให้พลังงานจำเพาะต่ำซึ่งอัตราส่วนของผสมโลหะต่างๆของแบตเตอรี่ลิเธียมนิกเกิลแมกนีส โคบอลต์ออกไซด์นั้นขึ้นอยู่กับแต่ละโรงงานผลิตซึ่งมีดังนี้ NMC111(ความจุ $154 \text{ Ah} \cdot \text{kg}^{-1}$ ที่ 0.1C) NMC442 NMC622 และในปัจจุบัน NMC811(ความจุ $> 185 \text{ Ah} \cdot \text{kg}^{-1}$ ที่ 0.1C)

การผสมกันระหว่างแมกนีสและนิกเกิลช่วยเสริมข้อดีของกันและกันทำให้แบตเตอรี่ลิเธียมนิกเกิลแมกนีสโคบอลต์ออกไซด์เป็นแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด และเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้กับยานยนต์ไฟฟ้าซึ่งปัจจุบันแบตเตอรี่ชนิดนี้เป็นที่ต้องการอย่างมาก เนื่องจากพลังงานจำเพาะสูงและคุณลักษณะทางความร้อนที่ดีจากที่กล่าวมาแบตเตอรี่ลิเธียมนิกเกิลแมกนีสโคบอลต์ออกไซด์ ถูกนำไปใช้กับยานยนต์ไฟฟ้าหลายรุ่นด้วยกันเช่น Nissan Leaf, Chevy Volt, BMW i3

แบตเตอรี่นิกเกิลโคบอลต์อลูมิเนียมออกไซด์

(Nickel Cobalt Aluminum Oxide Battery, NCA)

แบตเตอรี่นิกเกิลโคบอลต์อลูมิเนียมออกไซด์เกิดขึ้นช่วงปี 1999 แบตเตอรี่ลิเธียมโคบอลต์อลูมิเนียมออกไซด์ มีความคล้ายคลึงกับแบตเตอรี่นิกเกิลแมกนีสโคบอลต์ออกไซด์โดยให้พลังงาน

จำเพาะและกำลังไฟฟ้าจำเพาะที่สูงและมีอายุการใช้งานที่ยาวนานแต่ไม่ค่อยมี ความปลอดภัยเท่ากับแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนชนิดอื่นๆ สำหรับการประยุกต์ใช้ในยานยนต์ไฟฟ้านั้นต้องการการตรวจสอบและแสดงผลอยู่ตลอดเพื่อความปลอดภัย มีต้นทุนการผลิตสูงและไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับงานประเภทอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม Tesla เป็นบริษัทเดียวที่ใช้แบตเตอรี่ชนิดนี้และอ้างว่าแบตเตอรี่นิกเกิลโคบล็อกลูมินัมออกไซด์ของ Tesla นั้นใช้โคบล็อกในการผลิตน้อยกว่า NMC811 ซึ่งใช้โคบล็อกเพียง 15% ซึ่งแบตเตอรี่นิกเกิลโคบล็อกลูมินัมออกไซด์ถูกนำไปใช้ใน Tesla Model 3 และ Model S ช่วงแรกๆ ในปี 2012

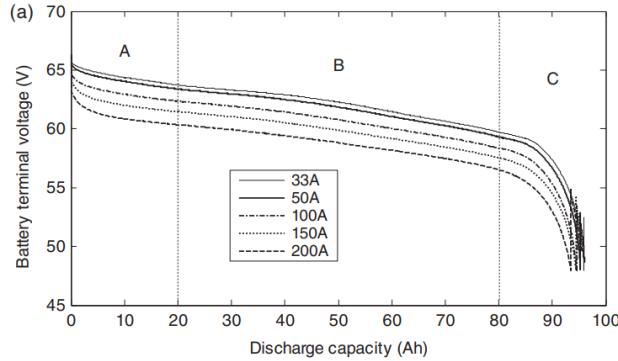
แบตเตอรี่ลิเธียมไททาเนต (Lithium Titanate, LTO)

การใช้ลิเธียมไททาเนตในแบตเตอรี่นั้นเกิดขึ้นในปี 1980 ลิเธียมไททาเนตถูกแทนที่กราไฟท์ในการนำมาใช้เป็นอิเล็กโทรดของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออนและทำให้อยู่ในโครงสร้างเฉพาะทางเคมีโดยอิเล็กโทรดขั้วตรงข้ามอาจจะใช้ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์ก็ได้ ลิเธียมไททาเนตที่ถูกทำให้อยู่ในโครงสร้างเฉพาะทางเคมีนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นวัสดุที่มีประโยชน์มากเนื่องจากระหว่างการเกิดปฏิกิริยาลิเธียชัน(Lithiation)หรือการส่งผ่านไอออน Li⁺ ลิเธียมไททาเนตนั้นจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาตรเป็นผลทำให้มีอายุการใช้งานที่นานขึ้นมากกับความปลอดภัยจากการดิสชาร์จและชาร์จที่สูงมากกว่า 1.55V vs Li/Li⁺ ลิเธียมไททาเนตนั้นนำไปฟื้นได้ไม่ค่อยดีและค่าสัมประสิทธิ์การแพร่ของไอออน Li⁺ น้อยทำให้ไม่เหมาะสมกับการใช้งานที่กำลังไฟฟ้าสูงแต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้สามารถช่วยได้โดยลดระยะเวลาการเคลื่อนย้ายของไอออน Li⁺ ในโครงสร้างของแบตเตอรี่เพื่อส่งผ่านไอออนได้ดีขึ้นเพิ่มการนำไฟฟ้าได้โดยการโดป(Doping) เคลือบผิว(Surface Coating) ผสม(Forming) กับวัสดุที่นำไฟฟ้าได้ดีอย่างคาร์บอน

แบตเตอรี่ลิเธียมไททาเนตถูกใช้กับยานยนต์ไฟฟ้าเฉพาะในประเทศญี่ปุ่นอย่าง Mitsubishi i-MiEV, Honda และระบบรถบัสไฟฟ้าสาระณะ(Tosa) และเนื่องจากมีความปลอดภัยสูงแบตเตอรี่ลิเธียมไททาเนตจึงถูกนำไปใช้ในอุปกรณ์การแพทย์ด้วย

วัสดุขั้นบวก	หน่วย	LCO หรือ NCA	NMC	LMO		LFP
		แกรไฟต์	แกรไฟต์	แกรไฟต์	LTO	แกรไฟต์
		ความจุพลังงาน	ความจุพลังงาน หรือกำลังไฟฟ้า	กำลังไฟฟ้า	จำนวนรอบ ในการใช้งาน	กำลังไฟฟ้า
ช่วงแรงดันในการใช้งาน (Operating voltage range)	V	2.5-4.2	2.5-4.2	2.5-4.2	1.5-2.8	2.0-3.6
แรงดันเฉลี่ย (Nominal cell voltage)	V	3.6-3.7	3.6-3.7	3.7-3.8	2.3	3.3
ความจุพลังงานต่อน้ำหนัก	Wh/kg	175-240 (cylindrical) 130-450 (pouch)	100-240	100-150	70	60-110
ความจุพลังงานต่อบริมพาตร	Wh/L	400-640 (cylindrical) 250-450 (pouch)	250-640	250-350	120	125-250
อัตราการคายประจุอย่างต่อเนื่อง (Continuous discharge rate)	C ²	2-3	2-3 สำหรับ แบตเตอรี่ความจุ พลังงานสูง >30 สำหรับ แบตเตอรี่กำลัง ^{ไฟฟ้า} สูง	>30	10	10-125
อายุการใช้งาน ³	รอบ	500+	500+	500+	4000+	1000+
ช่วงอุณหภูมิที่สามารถอัดประจุได้	°C	0-45	0-45	0-45	-20-45	0-45
ช่วงอุณหภูมิที่สามารถดึงประจุได้	°C	-20-60	-20-60	-30-60	-30-60	-30-60
ความปลอดภัย	1-4 (4 = ปลอดภัยที่สุด)	2	3	3	4	4
ราคา	1-4 (4 = ราคา ต่ำที่สุด)	3 (LCO) 2 (NCA)	3	3	1	3

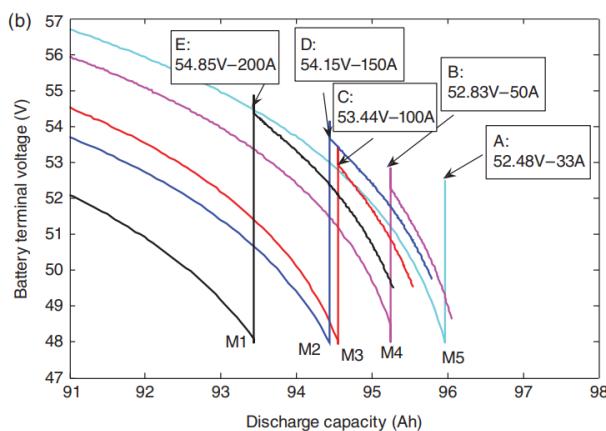
ภาพที่ 2.3 เปรียบเทียบคุณสมบัติต่างๆของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออน

ภาพที่ 2.4 กราฟการทดสอบการดิสชาร์จ(ก)

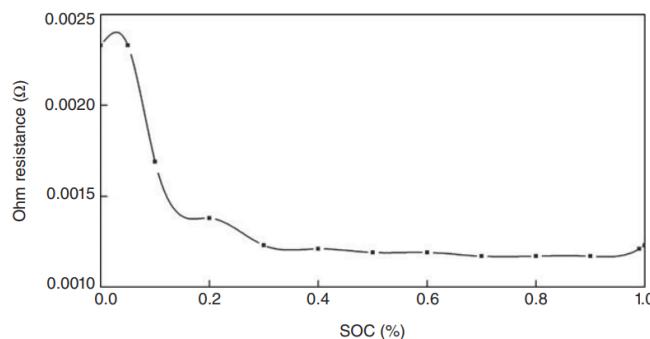
2.2 ประสิทธิภาพอัตราการดิสชาร์จของแบตเตอรี่ลิเธียมไอออน

ในหัวข้อนี้และหัวข้อถัดไป 2.3 จะใช้โมดูลแบตเตอรี่ความจุ 100Ah ที่ประกอบไปด้วยเซลล์แบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์ 16 เซลล์ในการทดสอบซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างแรงดันกับความจุของโมดูลแบตเตอรี่ภายใต้กระแสเดดิสชาร์จที่ต่างกัน ณ อุณหภูมิห้องดังรูปที่ 3 ส่วนรูปที่ 4 คือรูปขยายบางส่วนของรูปที่ 3 ที่จุด M1, M2, M3, M4 และ M5 โมดูลแบตเตอรี่มีความจุที่ 93.43Ah, 94.43Ah, 94.55Ah, 95.24Ah และ 95.96 Ah ตามลำดับซึ่งดิสชาร์จด้วยกระแสไฟฟ้าขนาด 200A(2C), 150A(1.5C), 100A(1C), 50A(0.5C) และ 33A(1/3C) ตามลำดับและแรงดันเปิดวงจรหลังจากที่ทำพักโมดูลแบตเตอรี่ที่ได้ไว้เป็นเวลา 1 ชั่วโมงคือ 54.85V, 54.15V, 53.44V, 52.83V และ 52.48V ตามลำดับ

ภาพที่ 2.5 กราฟการทดสอบการดิสชาร์จ(ข)

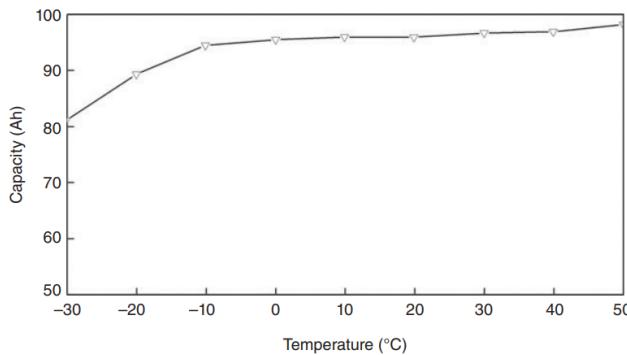
ซึ่งจะเห็นได้ว่าแรงดันเปิดวงจรของโมดูลแบตเตอรี่เพิ่มขึ้นเมื่อกระแส迪สชาร์จเพิ่มขึ้นและการดิสชาร์จด้วยกระแส 200A ทำให้ความจุของโมดูลแบตเตอรีรีนั้นลดลงเพียง 2.6% เมื่อเทียบกับการดิสชาร์จด้วยกระแส 33A โดยการทดลองนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดิสชาร์จที่ดีของโมดูลแบตเตอรี่ ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์เนื้องจากสามารถดิสชาร์จที่กระแสขนาดใหญ่ได้ในขณะที่ความจุและแรงดันเพิ่มขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามอุณหภูมิของโมดูลแบตเตอรี่ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อดิสชาร์จด้วยกระแสขนาดใหญ่จากรูปที่ 3 จะเห็นได้ว่าแรงดันของโมดูลแบตเตอรี่จะคงที่มากที่สุดเมื่อ SOC อยู่ที่ช่วง 20%-80% (บริเวณ B) เนื่องจากปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีในเซลล์แบตเตอรีรีนั้นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและเนื่องจากความต้านทานภายในและความต้านทานที่ขั้วของเซลล์แบตเตอรี่เพิ่มขึ้นทำให้ประสิทธิภาพการดิสชาร์จนั้นลดลงมากในช่วง SOC 0% - 20% (บริเวณ A) และช่วง 80% - 100% (บริเวณ C) และแรงดันของโมดูลแบตเตอรี่ลดลงอย่างมากเมื่อทำการดิสชาร์จหมดดังนั้นการดิสชาร์จแบตเตอรี่จนหมดหรือใกล้หมดนั้นทำให้ประสิทธิภาพการดิสชาร์จลดลงและส่งผลเสียต่ออายุการใช้งานของแบตเตอรี่ซึ่งควรจะใช้งานแบตเตอรี่ช่วงที่มีประสิทธิภาพการดิสชาร์จมากที่สุด

ภาพที่ 2.6 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้านทานกับ SOC

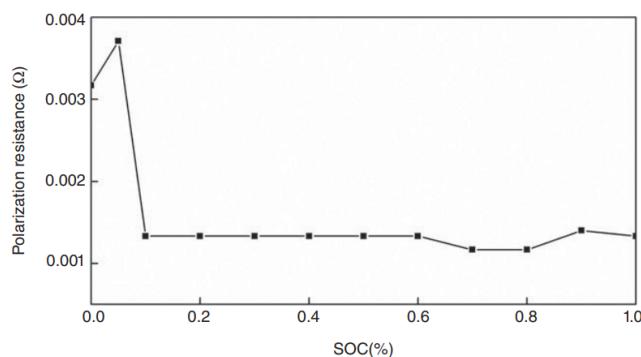
2.2.1 ผลกระทบของอุณหภูมิต่อความจุของแบตเตอรี่

โมดูลแบตเตอรี่ลิเธียมแมงกานีสออกไซด์ถูกใช้ทดสอบที่กระแส迪ชาร์จคงที่ 1/3C ณ อุณหภูมิตั้งแต่ -30°C ถึง 50°C โดยเพิ่มขึ้นทีละ 10°C กราฟความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิกับความจุแสดงดังรูปที่ 2.7 ซึ่งจะเห็นได้ว่าความจุของโมดูลแบตเตอรีลดลง 20% ณ อุณหภูมิ -30°C เมื่อเทียบกับอุณหภูมิทำงานปกติเนื่องจากอุณหภูมิต่ำส่งผลต่อขั้วของเซลล์แบตเตอรี่และลดอัตราการทำงาน ปฏิกิริยาภายในเซลล์แบตเตอรี่และจะเห็นได้ว่าความจุของโมดูลแบตเตอรี่ค่อยๆเพิ่มขึ้นเมื่ออุณหภูมิเพิ่มขึ้นเนื่องจากเป็นการเร่งปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีภายในเซลล์แบตเตอรี่ซึ่งถ้าหาก

ภาพที่ 2.7 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจุกับอุณหภูมิ

อุณหภูมิสูงมาก จะเกินไป ก็จะส่งผลเสียทำให้อายุการใช้งานของแบตเตอรี่นั้นสั้นลง และจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิกับความจุนั้นไม่เป็นเชิงเส้นดังนั้นเพื่อที่จะเพิ่มความแม่นยำในการประมาณค่า SOC มีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องนำผลกระทบจากอุณหภูมิมาทำการพิจารณาด้วย

ภาพที่ 2.8 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้านทานขั้วกับSOC

2.3 วงจรสมมูลของแบตเตอรี่

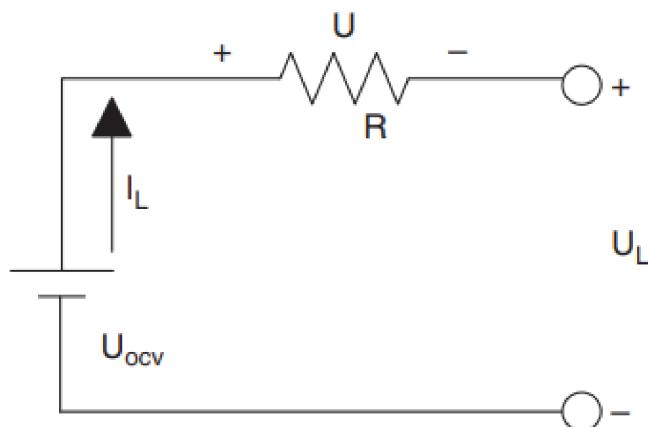
วงจรสมมูลสามารถใช้ในการจำลองคุณลักษณะต่างๆ ของแบตเตอรี่ระหว่างเงื่อนไขการทำงานต่างๆ ได้ซึ่งวงจรสมมูลของแบตเตอรี่ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ทางไฟฟ้าต่างๆ เช่น ตัวต้านทาน ตัวเก็บประจุ แหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรง และอื่นๆ วงจรสมมูลนี้ถูกนำมาใช้ทั่วไปในการจำลองต้นแบบยานยนต์ไฟฟ้าและระบบการจัดการแบตเตอรี่ซึ่งในหัวข้อนี้จะยกตัวอย่างรูปแบบวงจรสมมูลที่เคยมีการใช้งานจริงอยู่ 4 วงจรคือ วงจรสมมูล Rint(Rint Model) วงจรสมมูลเทวินิน(Thevenin

model) วงจรสมมูล RC(RC model) และวงจรสมมูล PNGV(PNGV model) ซึ่งแต่ละวงจรสมมูลมีความแตกต่างกันคือวงจรสมมูลเทวินินนั้นก็คือวงจรสมมูล R_{int} ที่มีวงจรตัวต้านทานและตัวเก็บประจุขนาดกันต่ออนุกรมเพิ่มเข้าไปเพื่อแทนคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงของแบตเตอรี่ วงจรสมมูล PNGV นั้นก็คือวงจรสมมูลเทวินินที่เพิ่มตัวเก็บประจุ C_{pb} อนุกรมเข้าไปแทนแรงดันเปิดวงจรเทียบกับกระแส荷流 และสุดท้ายวงจรสมมูล RC นั้นมีความแตกต่างมากที่สุดเนื่องจากไม่มีแหล่งจ่ายแรงดันกระแสตรงอยู่ในวงจรเลย

วงจรสมมูล R_{int} (Rint model)

วงจรสมมูล R_{int} ถูกออกแบบโดยห้องปฏิการแห่งชาติอิดาโฮ(The Idaho National Laboratory) ซึ่งประกอบไปด้วย

- แหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงอุดมคติ U_{OCV} แทนแรงดันเปิดวงจรของแบตเตอรี่
- ตัวต้านทาน R แทนความต้านทานภายในของแบตเตอรี่

ภาพที่ 2.9 วงจรสมมูล R_{int} (Rint Model)

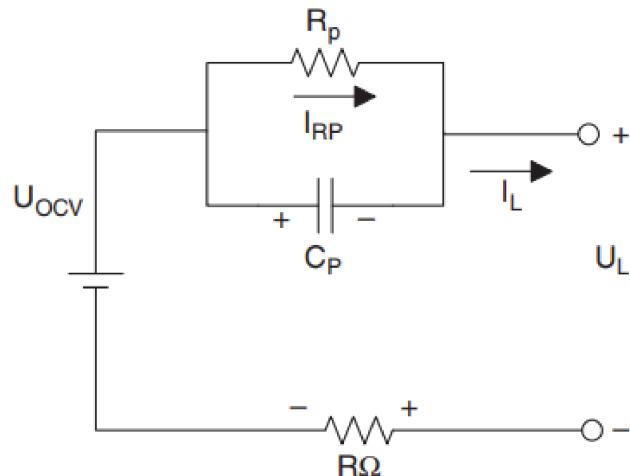
ซึ่งแรงดันเปิดวงจรนั้นเป็นพิร์กชั่นของ SOC และอุณหภูมิและค่าความต้านทานภายในนั้นเปลี่ยนแปลงเมื่อทำการชาร์จภายในตัว SOC ที่เท่ากัน

วงจรสมมูลเทวินิน (Thevenin model)

วงจรสมมูลเทวินินเป็นวงจรสมมูลที่นิยมใช้กันมากที่สุดประกอบไปด้วย

- แหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงอุดมคติ U_{OCV} แทนแรงดันเปิดวงจรของแบตเตอรี่
- ความต้านทาน R_{ohm} แทนความต้านทานภายในของแบตเตอรี่

- R_p และ C_p ที่ขานกันแทน Overpotential ของแบตเตอรี่

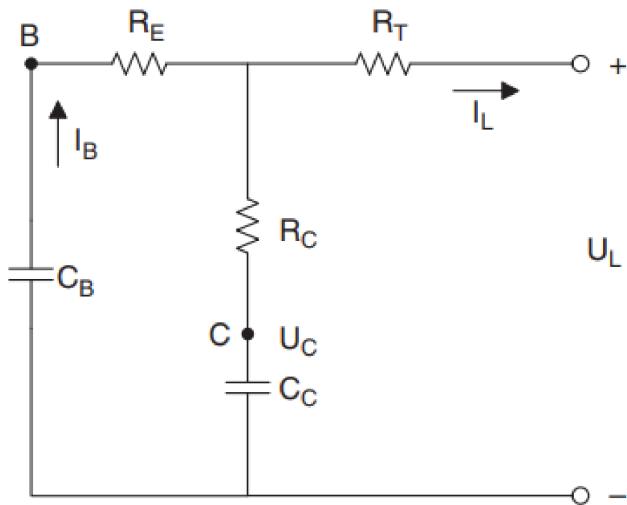
ภาพที่ 2.10 วงจรสมมูลเทวินิน (Thevenin model)

วงจรสมมูล RC (RC model)

วงจรสมมูล RC มีตัวเก็บประจุ 2 ตัวและตัวต้านทาน 3 ตัวซึ่งถูกออกแบบโดยบริษัทผลิตแบตเตอรี่ SAFT ประกอบไปด้วย

- ตัวเก็บประจุ C_b แทนความจุในการเก็บพลังงาน(มีค่าขนาดใหญ่)
- ตัวเก็บประจุ C_c แทนผลกระทบจากพื้นผิวของอิเล็กโทรด
- ตัวต้านทาน R_e แทนความต้านทานคัทอฟ(Cut-off resistance)
- ตัวต้านทาน R_c แทนความต้านทานของตัวเก็บประจุ(Capacitive resistance)

โดยวงจรสมมูลนี้ข้าวแครโอดของแบตเตอรี่มีศักย์ไฟฟ้าเป็นศูนย์

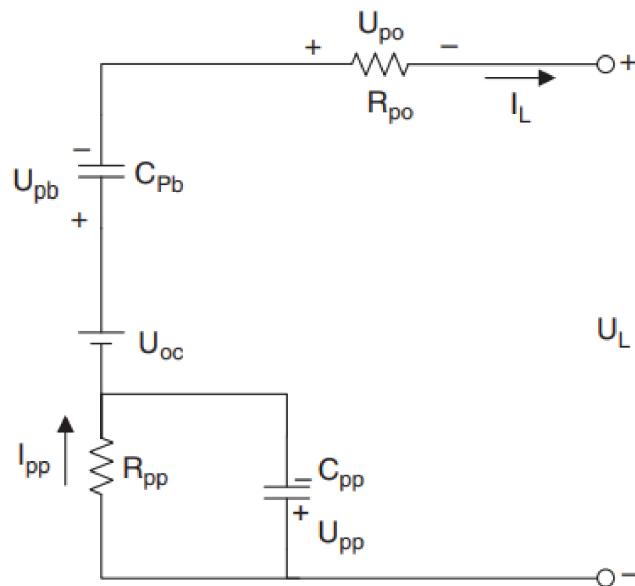

ภาพที่ 2.11 วงจรสมมูล RC (RC model)

วงจรสมมูล PNGV (PNGV model)

วงจรสมมูล PNGV เป็นวงจรสมมูลมาตรฐานที่ใช้ใน PNGV Battery Test Manual ในปี 2001 และใช้ใน Freedom CAR Battery Test Manual ในปี 2003 วงจรสมมูลนี้ประกอบไปด้วย

- แหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงอุดมคติ แทนแรงดันเปิดวงจรของแบตเตอรี่
- ตัวต้านทาน R_{po} แทนความต้านทานภายในของแบตเตอรี่
- ตัวต้านทาน R_{pp} แทนความต้านทานที่ขึ้นของแบตเตอรี่
- ตัวเก็บประจุ C_{pp} แทนความจุของขัวแบตเตอรี่
- ตัวเก็บประจุ C_{pb} แทนแรงดันเปลี่ยนแปลงสะสมเทียบกับเวลาขณะต่อโหลด

ภาพที่ 2.12 วัจรมนุลPNGV (PNGV model)

2.4 ระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)

ระบบการจัดการแบตเตอรี่คือระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการแบตเตอรี่ปัจจุบัน เช่น ปกป้องแบตเตอรี่จากปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้แบตเตอรี่ทำงานในช่วงการทำงานที่ไม่ปลอดภัยหรือการทำงานที่อาจจะเกิดความเสียหายต่อแบตเตอรี่ วัดและควบคุมสภาพของแบตเตอรี่ คำนวณข้อมูลทุกๆ ภูมิรายงานข้อมูลนั้นเป็นต้น สำหรับยานยนต์ไฟฟ้าระบบการจัดการแบตเตอรี่มีความสำคัญอย่างมาก กับความปลอดภัย เพิ่มประสิทธิภาพของยานยนต์ไฟฟ้า และลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมซึ่งระบบการจัดการแบตเตอรี่นั้นต้องสามารถตรวจจับสภาพของแบตเตอรี่และค้นหาสาเหตุของความบกพร่องได้อย่างทันทีและส่งข้อไปยังหน่วยควบคุมยานยนต์(Vehicle Control Unit, VCU)หรือส่งข้อมูลไปยังอุปกรณ์ควบคุมการชาร์จ(Charger)เพื่อให้หน่วยควบคุมยานยนต์หรืออุปกรณ์ควบคุมการชาร์จจะสามารถเลือกวิธีที่จะต้องตอบสนองและประยุกต์ใช้งานแบตเตอรี่ได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4.1 การทำงานของระบบการจัดการแบตเตอรี่

การทำงานของระบบการจัดการแบตเตอรี่นั้นสามารถทำได้หลายอย่างมากโดยระบบการจัดการแบตเตอรี่นั้นขึ้นอยู่กับการออกแบบให้สามารถทำงานได้ตามที่ต้องการดังนี้ระบบการจัดการแบตเตอรี่และระบบจึงมีการทำงานที่แตกต่างกันไปเช่น อยู่กับการนำไฟประยุกต์ใช้งาน

ต่างๆ ขนาด ต้นทุนในการผลิต และ อื่นๆ โดยในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงการทำงานที่ระบบการจัดการแบตเตอรี่ส่วนมากสามารถทำได้ดังนี้

การตรวจจับหรือการวัดของระบบการจัดการแบตเตอรี่

ระบบการจัดการแบตเตอรี่จะตรวจจับหรือทำการวัดค่าต่างๆ ดังนี้

- แรงดัน เช่น แรงดันรวมของแบตเตอรี่ แรงดันในแต่ละเซลล์ของแบตเตอรี่
- อุณหภูมิ เช่น อุณหภูมิเฉลี่ย อุณหภูมิก่อนระบายน้ำร้อน อุณหภูมิหลังระบายน้ำร้อน อุณหภูมิของแต่ละเซลล์แบตเตอรี่
- กระแสไฟฟ้า เช่น กระแสไฟฟ้าที่ไหลเข้าและออกจากแบตเตอรี่

การป้องกันของระบบการจัดการแบตเตอรี่
ระบบการจัดการแบตเตอรี่สามารถหลีกเลี่ยงหรือป้องกันปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ส่งผลเสียต่อแบตเตอรี่ได้ดังนี้

- กระแสไฟฟ้าเกินจากการชาร์จและดิสชาร์จ
- แรงดันไฟฟ้าเกินระหว่างการชาร์จและดิสชาร์จ
- อุณหภูมิที่สูงเกินไปและต่ำเกินไป
- กระแสไฟฟ้าร้อน
- การสับขั้วกรณีที่มีการต่อวงจรผิดและการลัดวงจร
- การปรับสมดุลแบตเตอรี่ของระบบการจัดการแบตเตอรี่

การคำนวณต่างๆ ของระบบการจัดการแบตเตอรี่

ระบบการจัดการแบตเตอรี่สามารถคำนวณค่าต่างๆ ได้ดังนี้

- แรงดัน เช่น แรงดันต่ำสุดและสูงสุดของเซลล์แบตเตอรี่
- State of charge(SOC)
- Depth of discharge(DOD)
- State of health(SOH)
- State of power(SOP)
- อิมพีเดนซ์ภายในเซลล์แบตเตอรี่
- จำนวนครั้งการชาร์จและดิสชาร์จ

การติดต่อสื่อสารของระบบการจัดการแบตเตอรี่

ระบบการจัดการแบตเตอรี่ขนาดเล็กอาจจะไม่มีการติดต่อส่งข้อมูลให้กับอุปกรณ์ภายนอก หรืออุปกรณ์ภายนอกในระบบแต่ระบบการจัดการแบตเตอรี่หลายระบบที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น ระบบการจัดการแบตเตอรี่ของยานยนต์ไฟฟ้าที่ต้องประสานงานกับระบบการจัดการแบตเตอรี่สามารถติดต่อส่งข้อมูลให้กับอุปกรณ์ภายนอกหรือสามารถส่งข้อมูลภายนอกในระบบหรืออาจติดต่อส่งข้อมูลได้ทั้งอุปกรณ์ภายนอกและภายนอกระบบ

สำหรับการส่งข้อมูลให้กับอุปกรณ์ภายนอกระบบดังเช่น

- การสื่อสารแบบอนุกรม(Serial communications)
- CAN bus communications โดยส่วนมากการส่งข้อมูลด้วยวิธีนี้ใช้กับยานยนต์
- การสื่อสารแบบไร้สาย(Wireless communications)

สำหรับการส่งข้อมูลกันภายนอกในระบบดังเช่น

- Isolated serial communications
- Wireless serial communications

บทที่ 3

ขั้นตอนวิธีการทดสอบแบบเตอร์ริตามมาตรฐาน

แบบเตอร์รีเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญมากสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าเนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่กักเก็บและให้พลังงานไฟฟ้ากับยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัยของผู้ที่ใช้งานยานยนต์ไฟฟ้ามาตรฐานต่างๆ จึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้กับทุกส่วนประกอบของยานยนต์ไฟฟ้ารวมถึงแบบเตอร์ริตัวเดียว เช่น กันซึ่งการทดสอบแบบเตอร์รีที่ทางคณะกรรมการผู้จัดทำได้ทำการทดสอบนั้นจะทดสอบตามมาตรฐาน UN ECE Regulation 136 หัวข้อดังนี้

3.0.1 การทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบบเตอร์รี

สำหรับหัวข้อการทดสอบนี้จะเป็นการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินขีดจำกัดของแบบเตอร์รีเพื่อเป็นการทดสอบประสิทธิภาพการป้องกันการชำรุดเกินขีดจำกัดของแบบเตอร์รี

เงื่อนไขทั่วไปในขั้นตอนการทดสอบ

- ระหว่างการทดสอบแบบเตอร์รีต้องทำงานอยู่ในอุณหภูมิ $20 \pm 10^{\circ}\text{C}$ หรือสูงกว่า
- เมื่อเริ่มทำการทดสอบอุปกรณ์ป้องกันทุกอย่างที่ส่งผลต่อการทำงานของแบบเตอร์รีซึ่งให้ผลลัพธ์ตามจุดประสงค์ของการทดสอบจะต้องทำงาน

ขั้นตอนการทดสอบการชำรุด

- ขั้นแรกสวิตซ์ตัวนำต่างๆ ที่ใช้สำหรับการชำรุดต้องปิดวงจร
- อุปกรณ์ควบคุมจำกัดการชำรุดของอุปกรณ์วัดหรืออุปกรณ์ทดสอบแบบเตอร์รีต้องถูกปิดการใช้งาน
- แบบเตอร์รีต้องถูกชำรุดด้วยอัตรากระแสอย่างน้อย $1/3 \text{ C}$ แต่ต้องไม่เกินกระแสสูงสุดในช่วงการทำงานปกติตามที่ผู้ผลิตแบบเตอร์รีได้กำหนดไว้
- การชำรุดจะถูกดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าการชำรุดจะถูกขัดจังหวะจากการทำงานของแบบเตอร์รีหรือการชำรุดจะถูกขีดจำกัด เมื่อการขัดจังหวะโดยการทำลายของแบบเตอร์รีนั้นไม่ทำงานหรือตัวแบบเตอร์รีไม่มีการทำงานในส่วนของการขัดจังหวะนี้การชำรุดจะถูกดำเนินต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าจะชำรุดถึง 2 เท่าของความจุพิกัด
- การทดสอบจะยุติลงหลังจากการสังเกตการแบบเตอร์รีที่อุณหภูมิตามเงื่อนไขข้างต้นตามสภาพแวดล้อมที่ใช้ในการทดสอบ

3.0.2 การทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่

ในการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินโดยวัตถุประสงค์ของการทดสอบนี้เพื่อทดสอบความสามารถในการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่โดยถ้าแบตเตอรี่มีอุปกรณ์ป้องกันการชาร์จเกินอยู่ภายในตัวนั้นอุปกรณ์ป้องกันการชาร์จเกิน นี้ต้องขัดจังหวะหรือจำกัดกระแสการดิสชาร์จเพื่อป้องกันความเสียหายต่างๆเนื่องจากค่า SOC ที่ต่ำเกินกว่าที่ผู้ผลิตแบตเตอรี่ได้กำหนดเอาไว้

เงื่อนไขทั่วไปในขั้นตอนการทดสอบ

- ระหว่างการทดสอบแบตเตอรี่ต้องทำงานอยู่ในอุณหภูมิ $20 \pm 10^{\circ}\text{C}$ หรือสูงกว่า
- เมื่อเริ่มทำการทดสอบอุปกรณ์ป้องกันทุกอย่างที่ส่งผลต่อการทำงานของแบตเตอรี่ซึ่งให้ผลลัพธ์ตามจุดประสงค์ของการทดสอบจะต้องทำงาน

ขั้นตอนการทดสอบการดิสชาร์จ

- ขั้นแรกสวิตซ์ตัวนำต่างๆที่ใช้สำหรับการดิสชาร์จต้องปิดวงจร
- อุปกรณ์ควบคุมจำกัดการชาร์จของอุปกรณ์วัดหรืออุปกรณ์ทดสอบแบตเตอรี่ต้องถูกปิดการใช้งาน
- แบตเตอรี่ต้องถูกดิสชาร์จด้วยอัตรากระแสอย่างน้อย $1/3 \text{ C}$ แต่ต้องไม่เกินกระแสสูงสุดในช่วงการทำงานปกติตามที่ผู้ผลิตแบตเตอรี่ได้กำหนดไว้
- การดิสชาร์จจะถูกดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าการดิสชาร์จจะถูกขัดจังหวะจากการทำงานของแบตเตอรี่หรือการดิสชาร์จถึงขีดจำกัด เมื่อการขัดจังหวะโดยการทำงานของแบตเตอรี่นั้นไม่ทำงานหรือตัวแบตเตอรี่ไม่มีการทำงานในส่วนของการขัดจังหวะนี้การดิสชาร์จจะถูกดำเนินต่อไปเรื่อยๆจนกว่าแบตเตอรี่จะถูกดิสชาร์จจนถึง 25% ของระดับแรงดันปกติ
- หลังหยุดการดิสชาร์จแล้วแบตเตอรี่จะต้องนำไปชาร์จใหม่ด้วยอัตรากระแสปกติตามที่ผู้ผลิตได้กำหนดไว้ถ้าหากไม่ได้มีการกำหนดจะต้องทำการชาร์จด้วยอัตรากระแส $1/3 \text{ C}$
- การทดสอบจะยุติลงหลังจากการสังเกตการแบตเตอรี่ที่อุณหภูมิตามเงื่อนไขข้างต้นตามสภาพแวดล้อมที่ใช้ในการทดสอบ

โดยทั้ง 2 หัวข้อของการทดสอบตามมาตรฐาน UN ECE Regulation 136 นั้นเงื่อนไขที่จะผ่านการทดสอบแบตเตอรี่มีดังนี้

1. ในระหว่างการทดสอบแบบเตอรี่จะต้องไม่มีอิเล็กทรโ赖ต์ร่วงให้หลอกจากแบบเตอรี่ โดยการสังเกตการร่วงให้เหลื่อยของอิเล็กทรโ赖ต์ให้สังเกตโดยรอบของแบบเตอรี่เพียงเท่านั้นโดยไม่ต้องแยกชิ้นส่วนใดๆของแบบเตอรี่ออก
2. ในระหว่างการทดสอบแบบเตอรี่จะต้องไม่เกิดการแตกหักหรือฉีกขาด
3. ในระหว่างการทดสอบแบบเตอรี่จะต้องไม่เกิดเพลิงไหม้
4. ในระหว่างการทดสอบแบบเตอรี่จะต้องไม่เกิดการระเบิด

3.1 ขั้นตอนการทดสอบอื่นๆ

สำหรับการทดสอบอื่นที่นอกเหนือจากทดสอบตามมาตรฐานนี้จะทดสอบด้วยกันทั้งหมด 3 หัวข้อคือ

- การทดสอบระยะเวลาในการพัก
- การทดสอบอัตรากระแส
- การทดสอบการวัดค่าความต้านทานภายในของโมดูลแบบเตอรี่

3.1.1 การทดสอบระยะเวลาในการพักของแบบเตอรี่

สำหรับการทดสอบนี้จะทดสอบเพื่อหาระยะเวลาในการพักแบบเตอรี่ที่เหมาะสมที่สุดที่แบบเตอรี่จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยขั้นตอนการทดสอบมีดังนี้

1. ทำการชาร์จแบบเตอรี่ด้วยวิธีกระแสที่แรงดันคงที่(CC-CV) จนกระทั่งแรงดันถึง 80%SOC
2. เมื่อชาร์จแบบเตอรี่แล้วทำการพักเพื่อสังเกต 1 ชั่วโมง
3. ทำการดิสชาร์จด้วยวิธีกระแสคงที่(CC) จนกระทั่งแรงดันถึง 20%SOC
4. เมื่อดิสชาร์จแบบเตอรี่แล้วทำการพักเพื่อสังเกต 1 ชั่วโมง

3.1.2 การทดสอบอัตรากระแส

สำหรับการทดสอบนี้จะทดสอบเพื่อศึกษาอัตรากระแสแน่นมีผลต่อแรงดันและความจุอย่างไร

1. ทำการชาร์จแบบเตอรี่ด้วยวิธีกระแสที่แรงดันคงที่(CC-CV) จนกระทั่งแรงดันถึง 80%SOC

2. เมื่อชาร์จแบตเตอรี่แล้วทำการพัก 1 ชั่วโมง
3. ทำการดิสชาร์จด้วยวิธีกระแสคงที่(CC) จนกระหั่งแรงดันถึง 20%SOC
4. เมื่อดิสชาร์จแบตเตอรี่แล้วทำการพักเพื่อสังเกต 1 ชั่วโมง
5. ทำซ้ำตั้งแต่ขั้นตอนแรก

โดยจะทดสอบหั่งหมุดตามขั้นตอนนี้ 2 ครั้งโดยแต่ละครั้งจะเปลี่ยนอัตรากระแสการดิสชาร์จคือ 0.3C และ 0.5C

3.1.3 การทดสอบวัดค่าความต้านทานภายในของแบตเตอรี่

การทดสอบนี้จะเป็นการทดสอบการวัดค่าความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ด้วยไฟฟ้ากระแสตรง(Direct Current Internal Resistance,DCIR) ขั้นตอนการทดสอบคือ

1. ดิสชาร์จด้วยกระแสคงที่ 0.2C เป็นระยะเวลา 10 วินาที
2. ดิสชาร์จด้วยกระแสคงที่ 1C เป็นระยะเวลา 1 วินาที

จากนั้นสังเกตและบันทึกค่าแรงดันที่เปลี่ยนแปลงต่ออัตรากระแสที่เปลี่ยนแปลงจากนั้นนำไว้เคราะห์ดังสมการที่ 3.1

$$DCIR = \frac{V_2 - V_1}{I_1 - I_2} \quad (3.1)$$

3.2 อุปกรณ์สำหรับทดสอบแบตเตอรี่

ในการทดสอบแบตเตอรี่สำหรับโครงงานนี้อุปกรณ์หลักที่จะใช้ในการทดสอบในหัวข้อต่างๆคือเครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020 โดยอุปกรณ์ที่ใช้ในระบบของเครื่องนี้ประกอบด้วย

1. 69200-1 Charge/Discharge Controller
ทำหน้าที่เก็บข้อมูลการทดสอบแบตเตอรี่ทุกๆ 1 วินาทีและสามารถควบคุมการทำงานผ่านระบบอีเทอร์เน็ต(Ethernet)ได้
2. A691101 DC/AC Bi-Direction Converter
ทำหน้าที่แปลงกระแสไฟฟ้าเป็นไฟฟ้ากระแสตรงให้กับเครื่องทดสอบและสามารถแปลงกระแสไฟฟ้ากระแสตรงจากแบตเตอรี่ให้เป็นกระแสสลับเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

3. 69225-100-4 Regenerative Charge/Discharge Tester

ทำหน้าที่จ่ายพลังงานไฟฟ้าให้กับแบตเตอรี่หรือรับพลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่

4. ON/OFF Controller

ทำหน้าที่ควบคุมการจ่ายพลังงานไฟฟ้าให้กับระบบของเครื่องทดสอบแบตเตอรี่

ภาพที่ 3.1 Charge/Discharge Controller

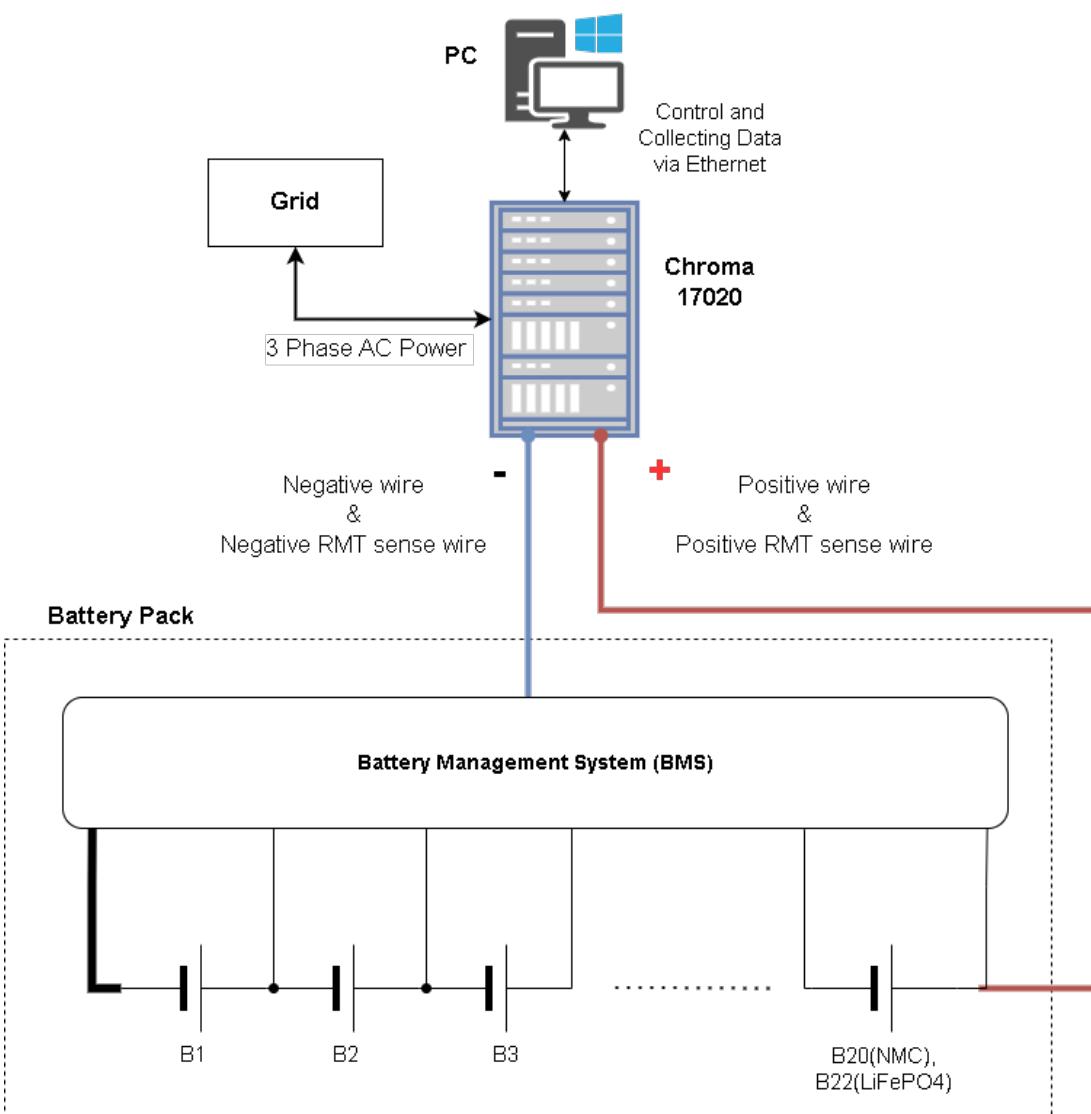
ภาพที่ 3.2 DC/AC Bi-Direction Converter

ภาพที่ 3.3 Regenerative Charge/Discharge Tester

ภาพที่ 3.4 ON/OFF Controller

ภาพที่ 3.5 แผนภาพระบบการทดสอบแบตเตอรี่

จากรูปที่ 3.5 ระบบการทดสอบนี้จะใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุมการทำงานของเครื่องควบคุมการ

ชาร์จและดิสชาร์จ 69200-1 Charge/Discharge Controller โดย เครื่องควบคุมการชาร์จและดิสชาร์จนี้จะควบคุมการชาร์จและดิสชาร์จของเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จ 69225-100-4 Regenerative Charge/Discharge Tester ซึ่งเครื่องทดสอบนี้ จะรับพลังงานไฟฟ้ามาจากเครื่องแปลงผันกำลังไฟฟ้า A691101 DC/AC Bi-Direction Converter เพื่อนำมาทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จแบบเตอร์ซึ่งผลการทดสอบจะถูกบันทึกโดยเครื่องควบคุมการชาร์จ และดิสชาร์จและจะส่งข้อมูลผ่านระบบอีเทอร์เน็ต(Ethernet)ไปยังคอมพิวเตอร์

3.2.1 แบตเตอรี่สำหรับทำการทดสอบ

สำหรับแบตเตอรี่ที่ใช้ทำการทดสอบจะใช้แบตเตอรี่ทั้งหมด 3 โมดูลด้วยกันคือ

- แบตเตอรี่สำหรับจัดภาระยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah
- แบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah
- แบตเตอรี่ 72V72Ah

โดยแบตเตอรี่สำหรับจัดภาระยนต์ไฟฟ้าที่ใช้ทำการทดสอบเป็นโมดูลแบตเตอรี่ชนิดลิเธียมแมงกานีส โคลบล็อกซ์(NMC)พิกัด 72V 30Ah ภายใต้โมดูลมีเซลล์แบตเตอรี่ทั้งหมด 20 เซลล์ ซึ่งแบตเตอรี่โมดูลนี้ไม่ได้มีการระบุตารางคุณสมบัติที่ชัดเจนจากผู้จำหน่ายมีเฉพาะเพียงตารางคุณสมบัติที่อยู่บนโมดูลแบตเตอรี่เท่านั้น สำหรับแบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้าพิกัด 72V 60Ah แบตเตอรี่โมดูลนี้เป็นโมดูลแบตเตอรี่ชนิดลิเธียมแมงกานีสโคลบล็อกซ์(NMC)ซึ่งแบตเตอรี่โมดูลนี้ไม่ได้มีการระบุตารางคุณสมบัติที่ชัดเจนจากผู้จำหน่ายโดยทราบข้อมูลเพียงพิกัดของแบตเตอรี่เท่านั้นสุดท้าย โมดูลแบตเตอรี่ชนิดลิเธียมฟอสเฟต(LiFePo4s)พิกัด 72V 72Ah ภายใต้โมดูลประกอบด้วยแบตเตอรี่จำนวน 22 เซลล์โดยตารางคุณสมบัติแสดงดังรูป3.1

ภาพที่ 3.6 แบตเตอรี่สำหรับจัดภาระยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah

ภาพที่ 3.7 แบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah

ภาพที่ 3.8 แบตเตอรี่ 72V72Ah

ตารางที่ 3.1 ตารางคุณสมบัติของแบตเตอรี่ 1 เซลล์ของโมดูลแบตเตอรี่ 72V72Ah

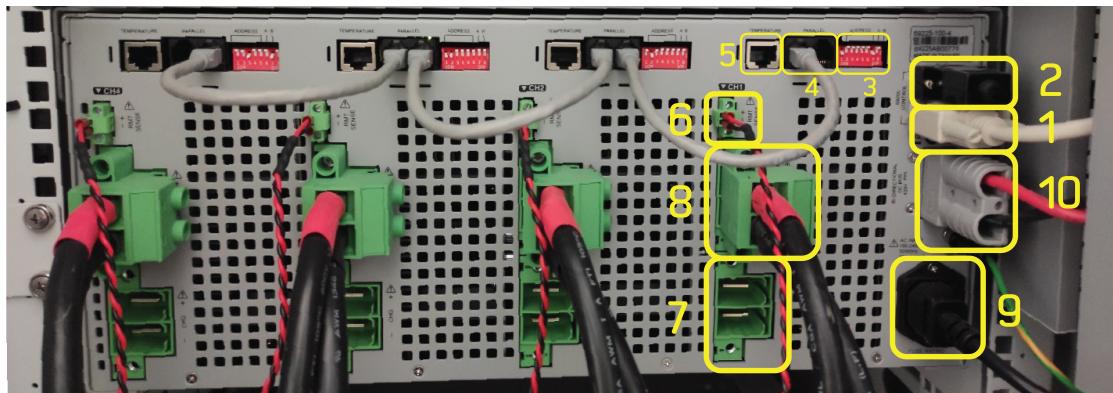
Items	Parameter	Remarks
Nominal Capacity	72Ah	Standard Discharge
Nominal Voltage	3.2V	
Working Voltage	2.5-3.65V	
Absolute Charging Voltage	3.8V	
Internal Resistance(Ac 1 kHz)	$\leq 1m\Omega$	Fresh Cell, 30%SOC
Maximum charging current	1C	
Maximum discharging current	2C	
Charging Time (Standard)	$\sim 4h$	
Charging Time (Fast Charge)	1h	
SOC Window	10%-90%	
Weight	$1.9 \pm 0.1 \text{kg}$	

3.3 การใช้งานเครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020

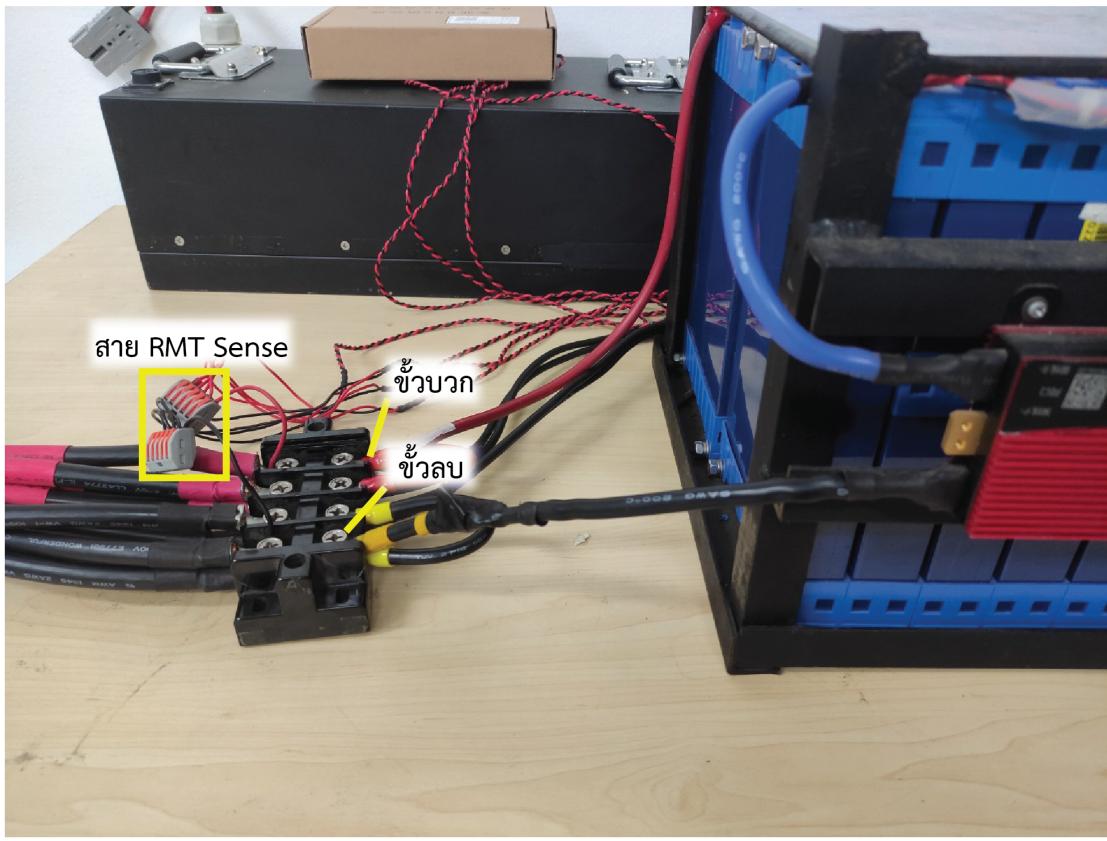
ในหัวข้อนี้จะอธิบายถึงการใช้งานเครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020 ขั้นตอนการใช้งานก่อนการทดสอบ เริ่มการทดสอบ และหลังจากการทดสอบโดยจะอธิบายในส่วนของเครื่องมือ(Hardware) เป็นหลักในส่วนของโปรแกรม(Software)จะถูกอธิบายไว้ในภาคผนวก ข. โดยก่อนทำการทดสอบให้ทำการกำหนดช่องทางสำหรับการทดสอบแบตเตอรี่สำหรับเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จ(Regenerative Charge/Discharge Tester)จากรูปที่3.9 จะเป็นส่วนด้านหลังของเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จโดยแต่ละส่วนของรูปมีดังนี้

- ช่องรับสัญญาณจากเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จเครื่องอื่นผ่านสายไฟ D-Sub
- ช่องส่งสัญญาณจากเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จนี้ไปยังเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จอื่นผ่านสายไฟ D-Sub
- สวิตซ์ชนิดมาตรฐานอินไลน์คู่(DIP Switch)สำหรับกำหนดช่องทางการทดสอบ
- ช่องทางการเชื่อมต่อสาย LAN กรณีกำหนดช่องทางการทดสอบแบบขนาด
- ช่องทางการเชื่อมต่อสายวัดอุณหภูมิ

6. ช่องทางการเชื่อมต่อสายสัญญาณชดเชยความต้านทานของสายไฟจากช่องทางการทดสอบแบบเตอร์เรล
7. ช่องทางการเชื่อมต่อสายไฟชาร์จและดิสชาร์จเพื่อทดสอบแบบเตอร์เรลที่กำหนดให้มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าแบบ 2 เอาร์พุตซ่องทางนี้จะใช้สำหรับเชื่อมต่อสายไฟดิสชาร์จ
8. ช่องทางการต่อสายไฟชาร์จเพื่อทดสอบแบบเตอร์เรลที่กำหนดให้มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าแบบ 2 เอาร์พุต
9. ช่องทางการต่อสายไฟกระแสสลับสำหรับการให้พลังงานเครื่องทดสอบนี้
10. ช่องทางการต่อสายไฟกระแสตรงที่ออกจากเครื่อง A691101 DC/AC Bi-Direction Converter

ภาพที่ 3.9 ด้านหลังของเครื่องทดสอบการชาร์จและดิสชาร์จ

ภาพที่ 3.10 การเชื่อมต่อแบตเตอรี่กับเครื่องทดสอบแบบเตอร์ชีรีฟ Chroma 17020

ตารางที่ 3.2 แนวทางการกำหนดช่องทางการทดสอบ

ตารางการกำหนดช่องทางการทดสอบ			
เลือกช่องทาง	NC(8)	Parallel(7)	Adress(6,5,4,3,2,1)
ช่องทางที่1แบบไม่ขาน	0	0	00001
ช่องทางที่2แบบไม่ขาน	0	0	00010
ช่องทางที่3แบบไม่ขาน	0	0	00011
ช่องทางที่4แบบไม่ขาน	0	0	00100
ช่องทางที่1แบบขาน	0	1	00001
ช่องทางที่2แบบขาน	0	1	00010
ช่องทางที่3แบบขาน	0	1	00011
ช่องทางที่4แบบขาน	0	1	00100

สำหรับส่วนที่ 3 ซึ่งจะเป็นส่วนที่ต้องทำการกำหนดช่องทางการทดสอบโดยใช้ปุ่มอยู่กับการเปิด ปิดของสวิตซ์ชนิดมาตราฐานอินไลน์คู่(DIP Switch) โดยแนวทางการกำหนดช่องทางการทดสอบ

จะเป็นไปดังตารางที่ 3.2 ซึ่งจะสังเกตได้ว่าการกำหนดช่องทางการทดสอบนั้นจะใช้การระบุ เป็นเลข-ฐาน 2 สำหรับกรณีที่เป็นการกำหนดช่องทางแบบบานานจะต้องทำการเขื่อมต่อสาย LAN ระหว่างช่องทางดังรูปที่ 3.9 เมื่อกำหนดช่องทางการทดสอบได้แล้วให้ทำการเขื่อมต่อแบบเตอร์สำหรับการทดสอบ กับช่องทางการทดสอบที่ได้กำหนดไว้ดังรูป 3.10 และเขื่อมต่อสายสัญญาณชุดเซย์ความต้านทานของสายไฟจากช่องทางการทดสอบแบบเตอร์เข้ากับแบบเตอร์โดยสายสีแดงให้เขื่อมต่อกับขั้วบวกของแบบเตอร์ส่วนสายสีดำให้เขื่อมต่อกับขั้วลบ ของแบบเตอร์ซึ่งในกรณีที่มีการกำหนดช่องทางการทดสอบแบบเตอร์เป็นแบบบานานให้เขื่อมต่อสายชุดเซย์นี้แบบบานานด้วยเช่นกันดังรูปที่ 3.10 จากนั้นให้ทำการดำเนินเครื่องทดสอบโดยตรวจสอบในส่วนของเครื่องควบคุมการจ่ายไฟฟ้า(ON/OFF Controller) ถ้าหากเครื่องควบคุมมีการแสดงผลไฟสถานะสีเหลืองดังรูป 3.12 นั้นหมายความว่าเครื่องควบคุมยังอยู่ในสถานะหยุดการทำงานฉุกเฉินให้ทำการหมุนสวิตช์สีแดงไปทางขวาเพื่อให้เครื่องควบคุมออกจากสถานะดังกล่าวจากนั้นเครื่องควบคุมจะแสดงเพียงสถานะไฟสีเหลืองดังเดิม จากนั้นให้ทำการกดสวิตช์สีเขียวเพื่อให้เครื่องควบคุมทำการจ่ายกระแสไฟฟ้าในกับส่วนอื่นๆของระบบเมื่อกดสวิตช์แล้วเครื่องควบคุมจะแสดงไฟสถานะสีเขียวดังรูปที่ 3.13 จากนั้นให้ทำการสังเกตไฟสถานะที่ส่วนอื่นๆของระบบถ้าหากไม่มีการแสดงไฟสถานะให้ทำการดำเนินเครื่องมืออื่นๆในระบบต่อไปโดยการกดสวิตช์ดำเนินเครื่อง

ข้างต้นเป็นขั้นตอนก่อนการเริ่มการทดสอบซึ่งในส่วนของโปรแกรมจะใช้การตั้งค่า UUT Setup ดังรูปที่ 3.15 - 3.16 ทุกส่วนของโปรแกรมการทดสอบในโครงงานนี้ซึ่งสำหรับการตั้งค่าอื่นๆจะกล่าวในหัวข้อถัดๆไป

ภาพที่ 3.11 ไฟแสดงสถานะขณะมีกระแสไฟฟ้าภายในเครื่องทดสอบ

ภาพที่ 3.12 สวิตซ์หยุดฉุกเฉินและไฟแสดงสถานะหยุดฉุกเฉิน

ภาพที่ 3.13 สวิตซ์ดำเนินเครื่องหดสูบและไฟสถานะแสดงความพร้อมการใช้งาน

Group	Parameter	Minimum	Maximum	Default
V(V)	0	500	0	0
I(A)	0	1250	0	0
P(W)	0	90000	0	0
T_1I(sec)	0.1	999	0.1	0.1
I_1A	0	1250	0	0
I_2A	0	1250	0	0
T_1I(sec)	0.1	999	0.1	0.1
T_2I(sec)	0.1	999	0.1	0.1
CV Current Limit(A)	0.001	1250	0.001	0.001
Charge Current(A)	0.001	1250	0.001	0.001
CV Charge Time(sec)	1	3600	1800	
Charge Voltage(V)	0	500	0	0
Discharge Current(A)	0.001	1250	0.001	0.001
Test Unit(V/sec)	0	2	0	0
Test1(V%)	0	500	0	0
Test2(V%)	0	500	1	1
Ratio	1	100	1	1
Chamber Temperature(°C)	-200	200	50	
Chamber Humidity(%RH)	0	100	0	0
Chamber Temperature Slope(°C/min)	0	200	1	
Chamber Humidity Slope(%RH/min)	0	100	1	
DCR Test1(V%)	0	500	0	0
DCR Test2(V%)	0	500	1	
R(Ohm)	0.0005	6000	10	
Sample No.	2	10	2	
ESR(ohm)	0.000165	1	0.01	
Cut Off Current Checking Count(count/10ms)	0	60000	0	
ESR Rest Time(sec)	0.001	360000	0.001	
Vrate(V)	0	500	0	
Discharge Current Rise Time(ms)	10	50	10	
Charge Sampling Time(sec)	0.01	7200	3	
Discharge Sampling Time(sec)	0.01	7200	3	
Test E' Time(sec)	0.01	7200	3	
SOC_Step	1	500	1	
V-Point	1	3	3	
V-meas. Time(min)	1	99	15	
Time(sec)	1	3600000	360000	
Q(Ah)	0	900000	0	
V(V)	0	500	60	
I(A)	0	1250	12	
T(1)(°C)	0	400	100	
T(2)(°C)	0	400	100	
T(3)(°C)	0	400	100	
T(4)(°C)	0	400	100	
T(5)(°C)	0	400	100	
T(6)(°C)	0	400	100	
T(7)(°C)	0	400	100	
T(8)(°C)	0	400	100	
T1(sec)	0.1	999	0.1	
T2(sec)	0.1	999	0.1	
Waveform Voltage Upper(V)	0	500	60	
Waveform Voltage Lower(V)	0	500	60	
Waveform Current Upper(A)	0	1250	12	
Waveform Current Lower(A)	0	1250	12	
Waveform Capacity Upper(Ah)	0	900000	0	
Waveform Capacity Lower(Ah)	0	900000	0	
Repeat Count	1	65535	1	
W(Wh)	0	900000	0	
Waveform Wh Upper(Wh)	0	900000	0	
Waveform Wh Lower(Wh)	0	900000	0	
ΔV(V)	0	1020	60	

ภาพที่ 3.14 การกำหนดขอบเขตตัวแปรต่างๆใน UUT Setup (ก)

Group	Parameter	Minimum	Maximum	Default
Discharge Current Rise Time(ms)	10	50	10	
Charge Sampling Time(sec)	0.01	7200	3	
Discharge Sampling Time(sec)	0.01	7200	3	
Test E' Time(sec)	0.01	7200	3	
SOC_Step	1	500	1	
V-Point	1	3	3	
V-meas. Time(min)	1	99	15	
Time(sec)	1	3600000	360000	
Q(Ah)	0	900000	0	
V(V)	0	500	60	
I(A)	0	1250	12	
T(1)(°C)	0	400	100	
T(2)(°C)	0	400	100	
T(3)(°C)	0	400	100	
T(4)(°C)	0	400	100	
T(5)(°C)	0	400	100	
T(6)(°C)	0	400	100	
T(7)(°C)	0	400	100	
T(8)(°C)	0	400	100	
T1(sec)	0.1	999	0.1	
T2(sec)	0.1	999	0.1	
Waveform Voltage Upper(V)	0	500	60	
Waveform Voltage Lower(V)	0	500	60	
Waveform Current Upper(A)	0	1250	12	
Waveform Current Lower(A)	0	1250	12	
Waveform Capacity Upper(Ah)	0	900000	0	
Waveform Capacity Lower(Ah)	0	900000	0	
Repeat Count	1	65535	1	
W(Wh)	0	900000	0	
Waveform Wh Upper(Wh)	0	900000	0	
Waveform Wh Lower(Wh)	0	900000	0	
ΔV(V)	0	1020	60	

ภาพที่ 3.15 การกำหนดขอบเขตตัวแปรต่างๆใน UUT Setup (ข)

Chrome 17020 - [Untitled - UUT Setup(69200-1)]

File(F) View(V) Tools(T) Languages(L) Functions(F) Window(W) Help(H)

Recipe Parameter BMS

Group	Parameter	Minimum	Maximum	Default
	Waveform Capacity Lower(Ah)	0	900000	0
	Repeat Count	1	65535	1
	W(Wh)	0	900000	0
	Waveform Wh Upper(Wh)	0	900000	0
	Waveform Wh Lower(Wh)	0	900000	0
	$\Delta V(V)$	0	1020	60
	$\Delta I(A)$	0	750	12
	$\Delta V(V)$ Sampling Time(Sec)	0.01	10	0.01
	$\Delta I(A)$ Sampling Time(Sec)	0.01	10	0.01
	Power Upper(W)	0	90000	0
	Power Lower(W)	0	90000	0
	SOC(%)	0	100	80
	Total Cap Upper(Ah)	0	900000	0
	Total Cap Lower(Wh)	-900000	0	0
	Charge Cap Upper(Ah)	0	900000	0
	Discharge Cap Lower(Wh)	0	900000	0
	ΔV Drop(V)	0	1020	60
Protection	OVP(V)	0	550	66
	UVVP(V)	0	550	0
	OCP(A)	0	1250	12
	ODCP(Ah)	0	900000	100
	OTP(°C)	0	400	60
	ODVP(V)	0.001	500	60
	UDVP(V)	0.001	500	60
	ODCP(A)	0.001	1250	12
	UDCP(A)	0.001	1250	12
	CC to CV Transition Time(sec)	1	360000	360000
Sampling	Sampling Time(sec)	0.01	7200	3
	$\Delta V(V)$	0	6	0
	$\Delta I(A)$	0	240	0
	$\Delta Q(Ah)$	0	800	0
	$\Delta Wh(Wh)$	0	1000	0

Import Parameters...

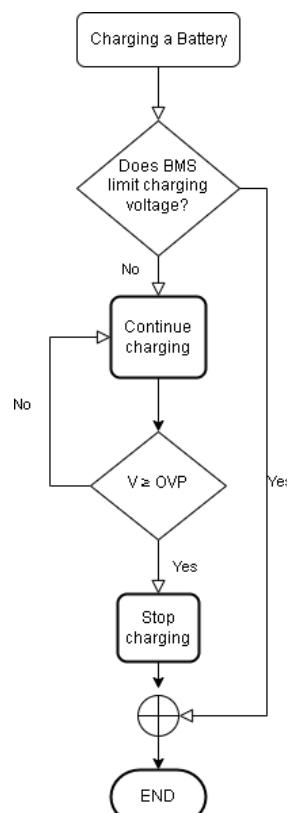
Ready

ภาพที่ 3.16 การกำหนดขอบเขตตัวแปรต่างๆ ใน UUT Setup (ค)

3.3.1 การใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020

ในการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินของแบตเตอรี่

สำหรับหัวข้อการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินของแบตเตอรี่โดยใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020 ใน การทดสอบตัวแปรต่างๆ จะถูกตั้งค่าให้เหมาะสมสำหรับการทดสอบตามมาตรฐาน UN ECE Regulation 136 โดยให้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ทำการชาร์จแบตเตอรี่ด้วยอัตรากระแสคงที่ 1/3C ซึ่งเครื่องทดสอบแบตเตอรี่นั้นจะสามารถกำหนดเงื่อนไขเพื่อหยุดทำการทดสอบได้จากขั้นตอนการทดสอบแบตเตอรี่จากมาตรฐาน UN ECE Regulation 136 อาจจะทำให้เกิดความเสียหายกับแบตเตอรี่และทรัพย์สินอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยได้ดังนั้นการทดสอบจะไม่ดำเนินไปขั้นตอนบางอย่างจากมาตรฐานโดยจะกำหนดเงื่อนไขการทดสอบให้ การทดสอบมีความปลอดภัยมากที่สุดโดยยังคงทดสอบการชาร์จด้วยอัตรากระแสคงที่ 1/3C แต่สำหรับขอบเขตแรงดันที่จะทำให้หยุดการทดสอบนั้นจะกำหนดที่ 86V สำหรับแบตเตอรี่พิกัด 72V 30Ah และแบตเตอรี่พิกัด 72V 60Ah และสุดท้าย 81V สำหรับแบตเตอรี่พิกัด 72V 72Ah โดยค่าตัวแปรต่างๆ จะกำหนดค่าดังตารางที่ 3.3-3.5

ภาพที่ 3.17 แผนผังสรุปขั้นตอนการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินของแบตเตอรี่

ตารางที่ 3.3 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 86 UVP(V) = 62 OCP(A) = 11
2	CC Charge		10		Time(sec) >= 11880	Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

ตารางที่ 3.4 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 86 UVP(V) = 62 OCP(A) = 21
2	CC Charge		20		Time(sec) >= 11880	Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

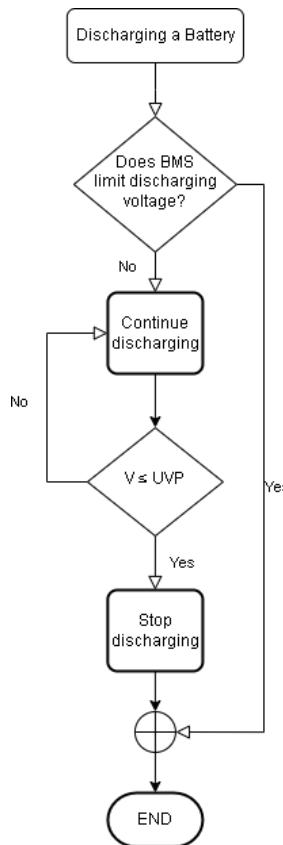
ตารางที่ 3.5 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 81 UVP(V) = 62 OCP(A) = 23
2	CC Charge		21.6		Time(sec) >= 11880	Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

3.3.2 การใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020

ในการทดสอบการป้องกันการดีสชาร์จเกินของแบตเตอรี่

เพื่อเดิยวกับหัวข้อที่ผ่านมาสำหรับหัวข้อการทดสอบการป้องกันการดีสชาร์จเกินของแบตเตอรี่โดยใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020 ในการทดสอบตัวแปรต่างๆ จะถูกตั้งค่าให้เหมาะสมสำหรับ การทดสอบตามมาตรฐาน UN ECE Regulation 136 โดยให้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ทำการดีสชาร์จแบตเตอรี่ด้วยอัตรากระแสคงที่ 1/3C แต่สำหรับแบตเตอรี่ 72V 72Ah จะใช้อัตรากระแส 0.5C ซึ่งเครื่องทดสอบแบตเตอรี่นั้นจะสามารถกำหนดเงื่อนไขเพื่อยุดทำการทดสอบได้ เช่นกันโดยการทดสอบนี้จะไม่ทำการเงื่อนไขขั้นตอนบางอย่างจากมาตรฐานโดยจะกำหนดเงื่อนไขการทดสอบให้ การทดสอบมีความปลอดภัยมากที่สุดโดยยังคงทดสอบการดีสชาร์จด้วยอัตรากระแสคงที่ 1/3C (0.5C สำหรับแบตเตอรี่ 72V 72Ah) แต่สำหรับขอบเขตแรงดันที่จะทำให้หยุดการทดสอบนั้นจะกำหนดที่ 56V สำหรับแบตเตอรี่พิกัด 72V 30Ah และแบตเตอรี่พิกัด 72V 60Ah และสุดท้าย 57V สำหรับแบตเตอรี่พิกัด 72V 72Ah โดยค่าตัวแปรต่างๆ จะกำหนดค่าดังตารางที่ 3.6-3.8

ภาพที่ 3.18 แผนผังสรุปขั้นตอนการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่

ตารางที่ 3.6 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 86 UVP(V) = 53 OCP(A) = 11
2	CC Discharge		10		Time(sec) >= 11880 V(V) < 56	Next Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

ตารางที่ 3.7 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 86 UVP(V) = 53 OCP(A) = 21
2	CC Discharge		20		Time(sec) >= 11880 V(V) < 56	Next Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

ตารางที่ 3.9 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบวัดค่าความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ 72V72Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 10	Next	OVP(V) = 86 UVP(V) = 53
2	DCIR				Time(sec) >= 21	Next	
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	

ตารางที่ 3.8 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 81 UVP(V) = 53 OCP(A) = 37
2	CC Discharge	36			Time(sec) >= 11880 V(V) <56	Next Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

3.3.3 การใช้เครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma Model 17020

ในการทดสอบอื่นๆ

สำหรับการทดสอบการวัดค่าความต้านทานภายในของแบตเตอรี่จะทดสอบเฉพาะแบตเตอรี่พิกัด 72V 72Ah โดยจะดิสชาร์จด้วยกระแสคงที่ 0.2C เป็นระยะเวลา 10 วินาทีจากนั้นจะดิสชาร์จด้วยกระแสคงที่ 1C เป็นระยะเวลา 1 วินาทีโดยการกำหนดตัวแปรต่างๆ จะเป็นไปดังรูปที่ 3.9 และสำหรับการทดสอบระยะเวลาการพักและทดสอบอัตรากระแสสูงสุดจากการทดสอบก่อนหน้านี้จากการตั้งค่าดังตารางที่ 3.8 และทดสอบโดยเปรียบเทียบการทดสอบโดยการตั้งค่าดังตารางที่ 3.10 เพื่อทดสอบอัตรากระแสที่มีผลต่อกำลังไฟและสุดท้ายสำหรับการทดสอบระยะเวลาในการพัก จะตั้งค่าดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.10 การตั้งค่าสำหรับการทดสอบการดิสชาร์จที่ 0.3C สำหรับแบตเตอรี่ 72V72Ah

Step No.	Step Information	V(V)	I(A)	P(W)	Cut-Off Condition	Jump Information	Protection
1	REST				Time(sec) >= 60	Next	OVP(V) = 81 UVP(V) = 53 OCP(A) = 37
2	CC Discharge	21.6			Time(sec) >= 11880 V(V) <56	Next Next	
3	REST				Time(sec) >= 1800	END	

บทที่ 4

ผลการทดสอบแบตเตอรี่ตามมาตรฐาน

ในบทนี้จะแสดงถึงการทดสอบแบตเตอรี่ตามมาตรฐานและทดสอบในหัวข้อต่างๆที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ผ่านมาซึ่งผลที่ได้จากการทดสอบในแต่ละหัวข้อจะถูกอธิบายอย่างละเอียด

4.1 การทดสอบตามมาตรฐาน UN ECE R136

ในหัวข้อการทดสอบนี้จะทดสอบแบตเตอรี่ด้วยกันทั้งสิ้น 3 โมดูลคือ

- แบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V 30Ah
- แบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V 60Ah
- แบตเตอรี่ 72V 72Ah

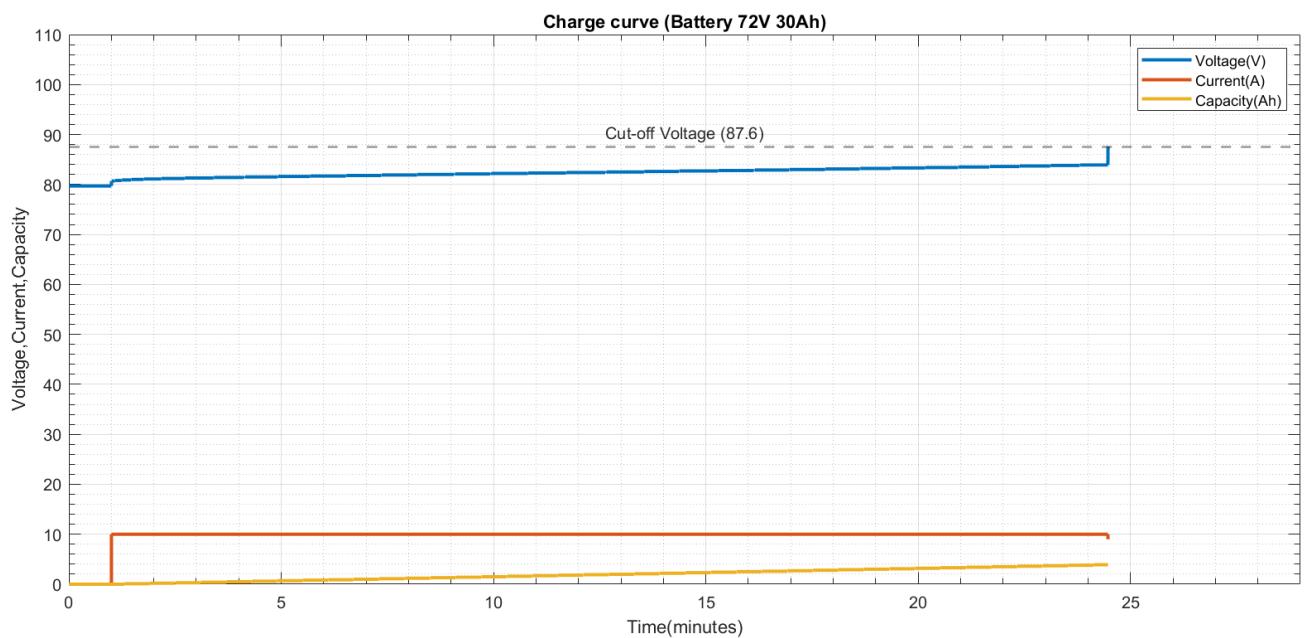
และทดสอบด้วยกันทั้ง 2 หัวข้อจาก 10 หัวข้อจากมาตรฐาน UN ECE R136 คือ

- การทดสอบการป้องกันการชาร์จเกิน
- การทดสอบการป้องกันการดีไซชาร์จเกิน

ซึ่งผลจากการทดสอบมีดังนี้

4.1.1 ผลการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกิน

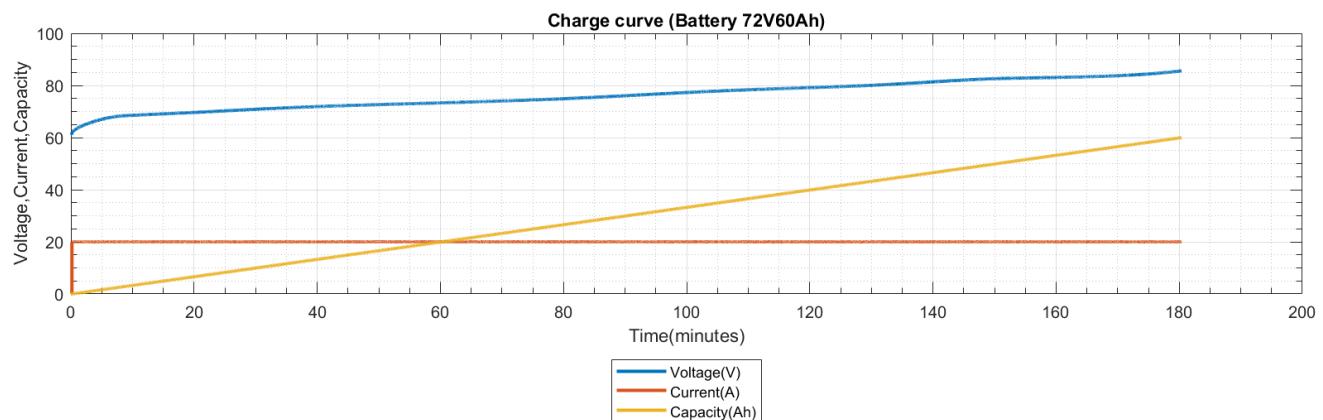
สำหรับการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินของแบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V 30Ah มีดังนี้

ภาพที่ 4.1 กราฟการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah

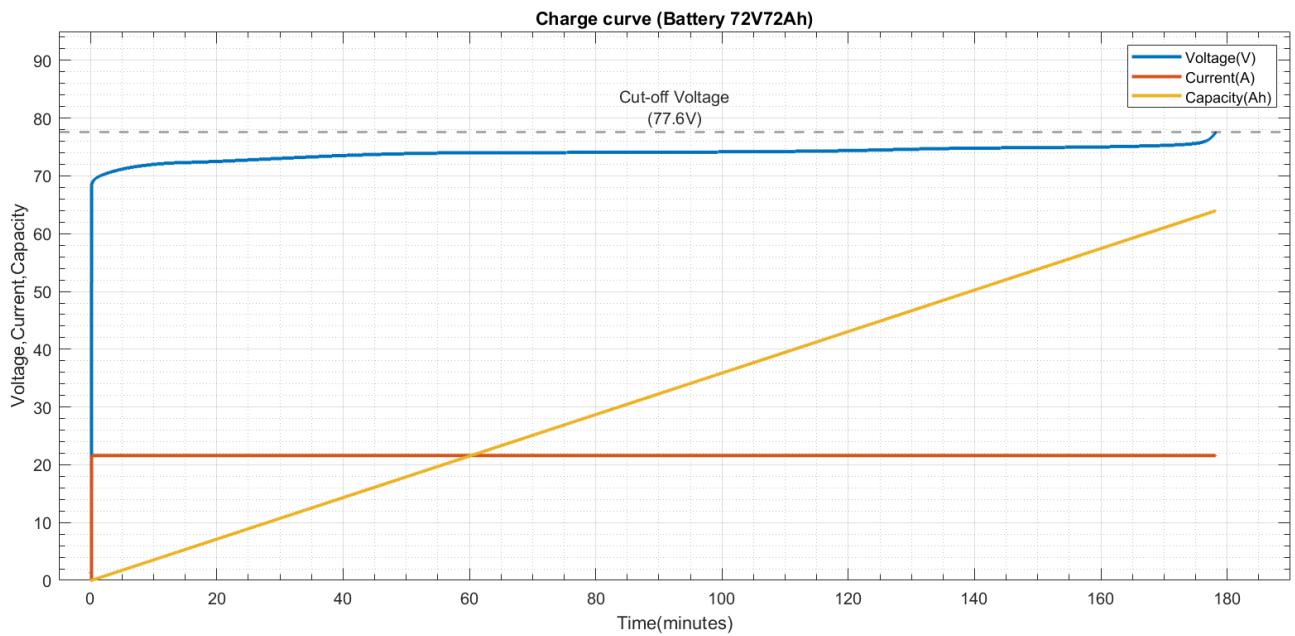
จากการทดสอบพบว่าแบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้าในระหว่างการทดสอบไม่มีการรั่วไหลของ อิเล็กโทรไลต์ ไม่มีการแตกหักหรือฉีกขาด ไม่เกิดเพลิงใหม่ และไม่เกิดการระเบิด โดยการทดสอบการชาร์จนี้ถูกขัดจังหวะโดยระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)ของโมดูลแบตเตอรี่นี้เองซึ่งเมื่อแบตเตอรี่ มีแรงดันเกินกว่าที่ระบบการจัดการแบตเตอรี่กำหนด หลังจากที่หยุดการชาร์จจากนั้นผู้ทดสอบได้ ทำการสังเกตแบตเตอรี่เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงพบว่าแบตเตอรี่ยังคงสภาพปกติและยังคงสามารถใช้งานได้

ผลจากการทดสอบแบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V 60Ah มีดังนี้

ภาพที่ 4.2 กราฟการทดสอบการป้องกันการชำรุดเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah

จากการทดสอบพบว่าแบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้าระหว่างการทดสอบไม่มีการรั่วไหลของอิเล็กโทรไลต์ ไม่มีการแตกหักหรือฉีกขาด ไม่เกิดเพลิงไหม้ และไม่เกิดการระเบิด แต่การทดสอบนั้นถูกขัดจังหวะโดยผู้ทดสอบเองเนื่องจากหากดำเนินการทดสอบต่อไปอาจจะทำให้เกิดความเสียหายกับแบตเตอรี่และอุปกรณ์การทดสอบได้ซึ่ง หลังจากที่หยุดการชาร์จผู้ทดสอบได้ทำการสังเกตแบตเตอรี่เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงพบว่าแบตเตอรี่ยังคงสภาพปกติและยังคงสามารถใช้งานได้ ผลจากการทดสอบแบตเตอรี่ 72V 72Ah มีดังนี้

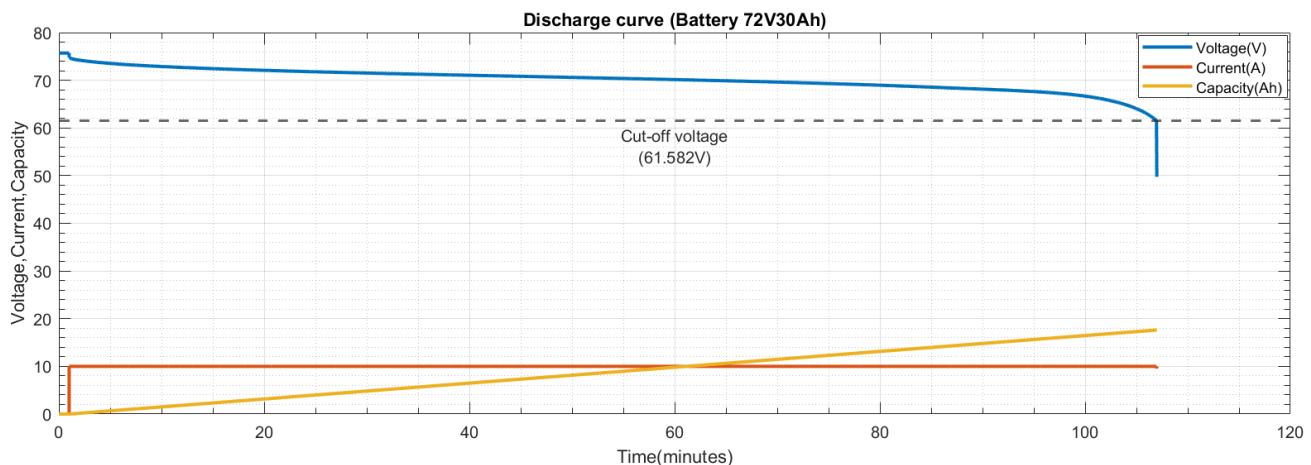

ภาพที่ 4.3 กราฟการทดสอบการป้องกันการชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah

จากการทดสอบพบว่าแบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้าระหว่างการทดสอบไม่มีการรั่วไหลของอิเล็กโทรไลต์ ไม่มีการแตกหักหรือฉีกขาด ไม่เกิดเพลิงไหม้ และไม่เกิดการระเบิด แต่การทดสอบนั้นถูกขัดจังหวะโดยผู้ทดสอบเองเนื่องจากหากดำเนินการทดสอบต่อไปอาจจะทำให้เกิดความเสียหายกับแบตเตอรี่และอุปกรณ์การทดสอบได้ซึ่ง หลังจากที่หยุดการชาร์จผู้ทดสอบได้ทำการสังเกตแบตเตอรี่เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงพบว่าแบตเตอรี่ยังคงสภาพปกติและยังคงสามารถใช้งานได้

4.1.2 ผลการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกิน

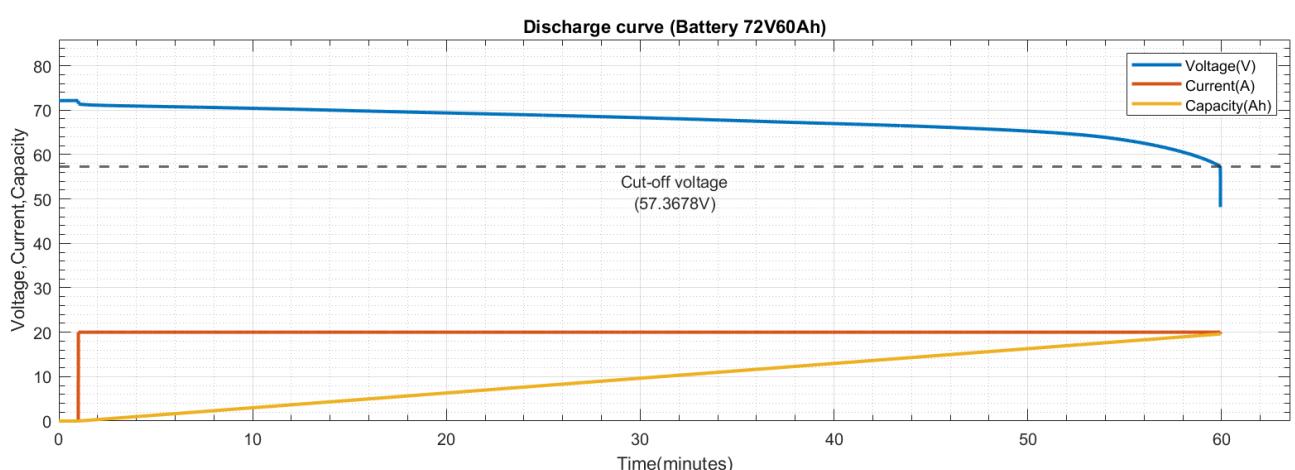
สำหรับการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V 30Ah มีดังนี้

ภาพที่ 4.4 กราฟการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V30Ah

จากการทดสอบพบว่าแบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้าในระหว่างการทดสอบไม่มีการร้าวไหลของอิเล็กโโทรไลต์ ไม่มีการแตกหักหรือฉีกขาด ไม่เกิดเพลิงไหม้ และไม่เกิดการระเบิด โดยการทดสอบการดิสชาร์จนี้ถูกขัดจังหวะโดยระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)ของโมดูลแบตเตอรี่นีโอซิงเมิร์บแบตเตอรี่ไม่แรงตันต่ำเกินกว่าที่ระบบการจัดการแบตเตอรี่กำหนด หลังจากที่หยุดการดิสชาร์จจากนั้นผู้ทดสอบได้ทำการสั่งเกตแบตเตอรี่เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงพบว่าแบตเตอรี่ยังคงสภาพปกติและยังคงสามารถใช้งานได้

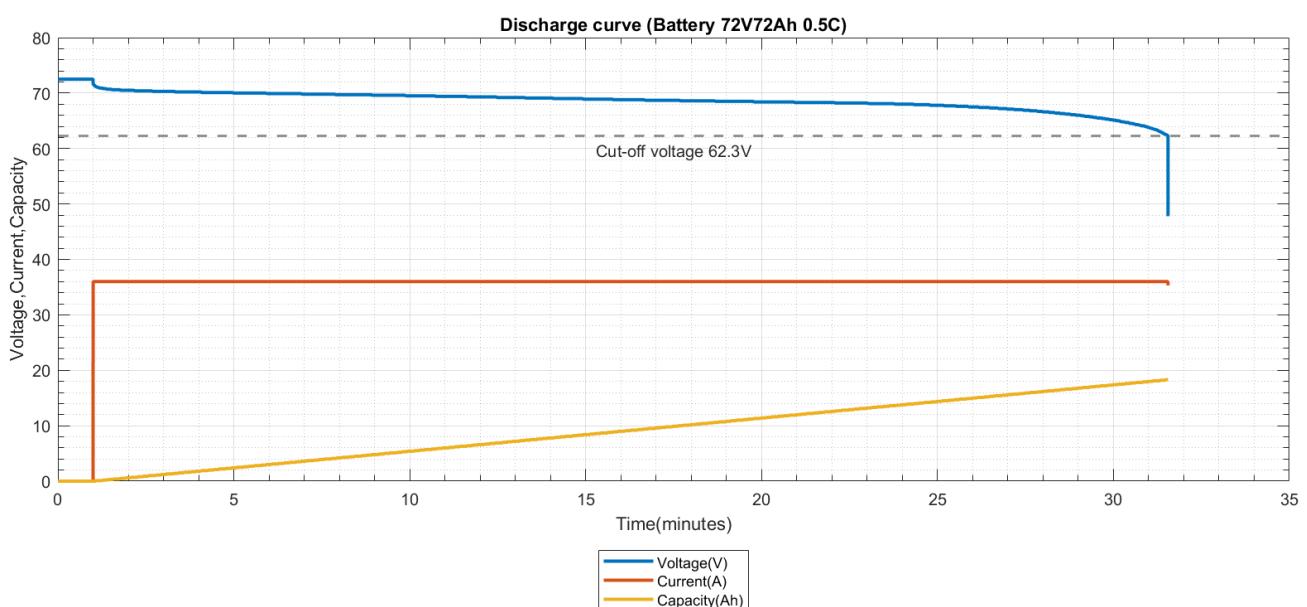
ผลจากการทดสอบแบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V 60Ah มีดังนี้

ภาพที่ 4.5 กราฟการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V60Ah

จากการทดสอบพบว่าแบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้าระหว่างการทดสอบไม่มีการรั่วไฟของอิเล็กโตรไลต์ ไม่มีการแตกหักหรือฉีกขาด ไม่เกิดเพลิงไหม้ และไม่เกิดการระเบิด โดยการทดสอบการดิสชาร์จนี้ถูกขัดจังหวะโดยระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)ของโมดูลแบตเตอรี่นี้เองซึ่งเมื่อแบตเตอรี่มีแรงดันต่ำเกินกว่าที่ระบบการจัดการแบตเตอรี่กำหนด หลังจากที่หยุดการดิสชาร์จจากนั้นผู้ทดสอบได้ทำการสังเกตแบตเตอรี่เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงพบว่าแบตเตอรี่ยังคงสภาพปกติและยังคงสามารถใช้งานได้

ผลจากการทดสอบแบตเตอรี่ 72V 72Ah มีดังนี้

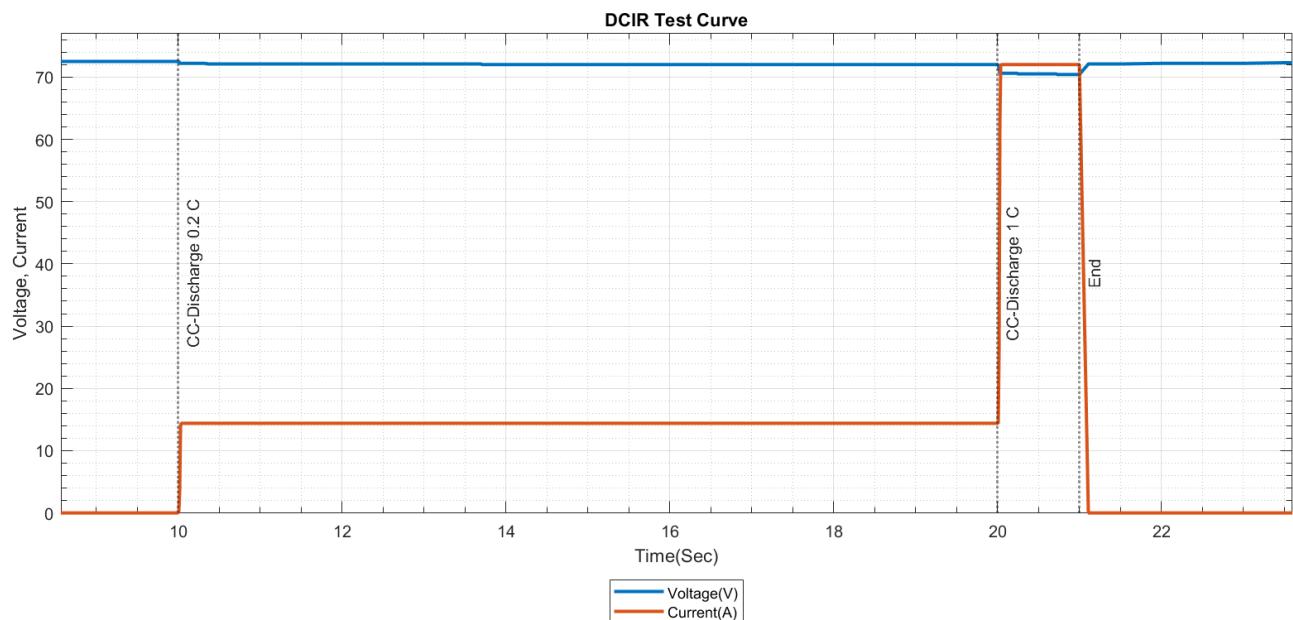
ภาพที่ 4.6 กราฟการทดสอบการป้องกันการดิสชาร์จเกินของแบตเตอรี่ 72V72Ah

จากการทดสอบพบว่าแบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้าระหว่างการทดสอบไม่มีการรั่วไฟของอิเล็กโตรไลต์ ไม่มีการแตกหักหรือฉีกขาด ไม่เกิดเพลิงไหม้ และไม่เกิดการระเบิด โดยการทดสอบการดิสชาร์จนี้ถูกขัดจังหวะโดยระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)ของโมดูลแบตเตอรี่นี้เองซึ่งเมื่อแบตเตอรี่มีแรงดันต่ำเกินกว่าที่ระบบการจัดการแบตเตอรี่กำหนด หลังจากที่หยุดการดิสชาร์จจากนั้นผู้ทดสอบได้ทำการสังเกตแบตเตอรี่เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงพบว่าแบตเตอรี่ยังคงสภาพปกติและยังคงสามารถใช้งานได้

4.2 ผลการทดสอบอื่นๆ

4.2.1 ผลการทดสอบการวัดความต้านทานภายในของแบตเตอรี่

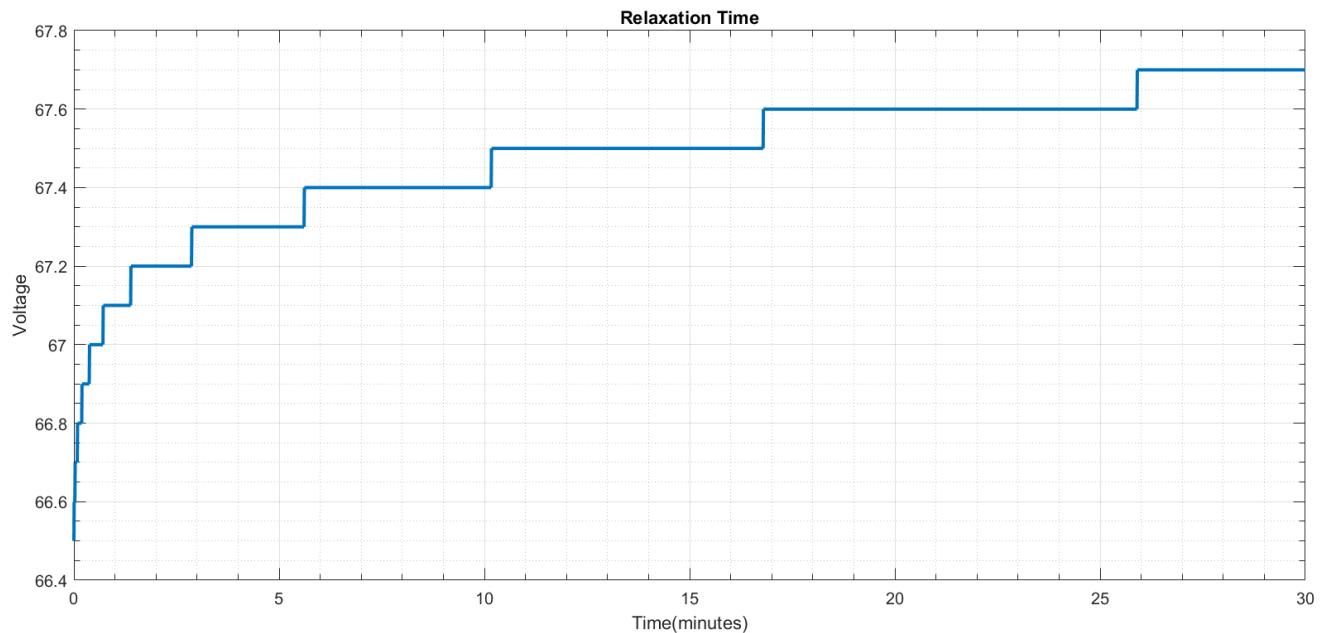
จากรูป 4.7 ซึ่งเป็นกราฟการทดสอบการวัดความต้านทานภายในของมोดูลแบตเตอรี่ 72V72Ah ซึ่งทดสอบขณะที่ไม่มีโหลดที่ 72V และเริ่มทดสอบด้วยการ ดิสชาร์จที่อัตรากระแส 0.2C เป็นระยะเวลา 10 วินาทีและจากนั้นจึงดิสชาร์จด้วยอัตรากระแส 1C เป็นระยะเวลา 1 วินาทีโดยผลการทดสอบนี้ทำให้ได้ค่าความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ไม่มีดูลน้อยที่ $26.8m\Omega$

ภาพที่ 4.7 กราฟการทดสอบการวัดความต้านทานภายในของแบตเตอรี่ 72V72Ah

4.2.2 ผลการทดสอบระยะเวลาในการพักของแบตเตอรี่

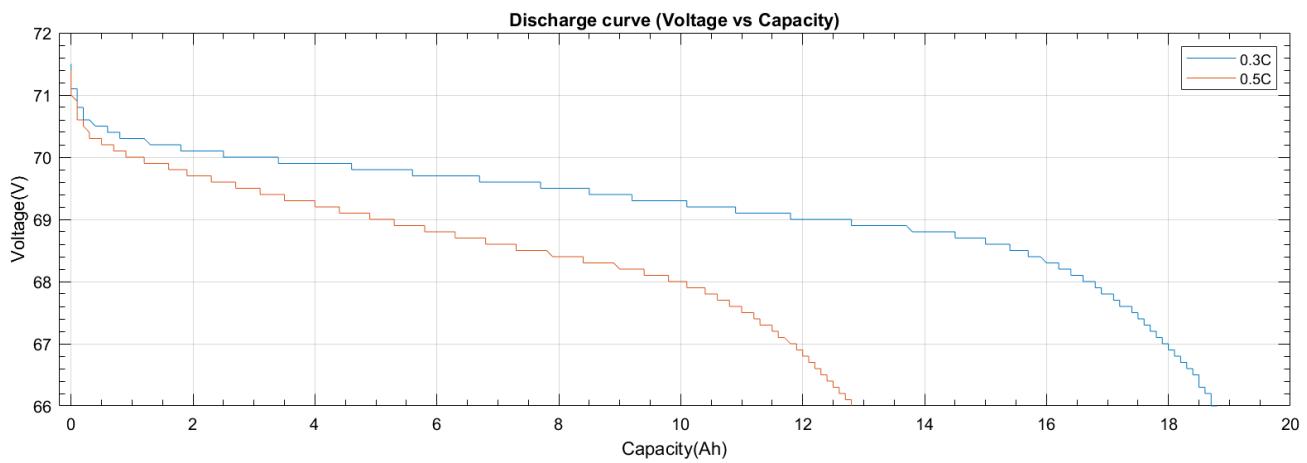
จากรูป 4.8 การทดสอบนี้หลังจากการดิษชาร์จที่กระแส $0.5C$ โดยหลังจากการดิษชาร์จแล้วแรงดันของมोดูลแบตเตอรี่จะเพิ่มขึ้นทีละน้อยเมื่อระยะเวลาผ่านไปโดยประมาณ 30 นาที แรงดันจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 4.8 กราฟการทดสอบระยะเวลาพักแบตเตอรี่ 72V72Ah

4.2.3 ผลการทดสอบอัตรากระแส放

จากรูป 4.9 การทดสอบอัตรากระแส放 ได้จากการทดสอบดิสชาร์จแบบเตอรี่ 72V72Ah ด้วยอัตรากระแส放 0.3C เทียบกับอัตรากระแส放 0.5C ซึ่งจะเห็นได้ว่าและความจาก การที่ดิสชาร์จ ด้วย อัตรากระแส放 ที่มากกว่าทำให้แรงดันน้ำลดลงรวดเร็วมากกว่าการดิสชาร์จด้วยอัตรากระแส放 ที่น้อยกว่า เช่นเดียวกับความจุที่ลดลงอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกันซึ่งขณะที่ทดสอบแบบเตอรี่มีแรงดันอยู่ที่ 72V

ภาพที่ 4.9 กราฟการทดสอบอัตรากระแส放ดิสชาร์จ 72V72Ah

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการทดสอบแบตเตอรี่

จากการทดสอบแบตเตอรี่ในหัวข้อการทดสอบการป้องกันการชำรุดเสื่อมสภาพตามมาตรฐาน UN ECE R136 จะเห็นได้ว่าสำหรับแบตเตอรี่สำหรับรถจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah โดยมีโมดูลนี้ผ่านการทดสอบไปได้ โดยที่ไม่เกิดความเสียหายกับแบตเตอรี่โมดูลนี้เนื่องจากแบตเตอรี่โมดูลนี้มีระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)ที่ทำหน้าที่ป้องกันแบตเตอรี่ไม่ให้มีการชำรุดเสื่อมสภาพแรงดันสูงสุดของแบตเตอรี่ และขัดจังหวะการชำรุดระหว่างการทดสอบ จึงทำให้ผ่านการทดสอบด้วยดีสำหรับแบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah จากการทดสอบการป้องกันการชำรุดเสื่อมสภาพนี้เนื่องจากไม่ได้ทำการทดสอบที่ถูกต้องซึ่งเกิดจากการที่ทำการชำรุดโดยไม่ได้ชาร์จ ตามที่ผู้ผลิตกำหนดโดยใช้ช่องทางการชำรุดเดียว กับช่องทางการดิสchar์จซึ่งทางผู้ผลิตได้กำหนดให้ทำการชำรุดตรงช่องทางการชำรุดเช่นเดียวกับการดิสchar์จผู้ผลิตกำหนดให้ดิสchar์จตรงช่องทางการดิสchar์จโดยผลการทดลองพบว่าข้อมูล ไม่เพียงพอ ต่อการสรุปว่าผ่านการทดสอบหรือไม่เนื่องจากเหตุผลข้างต้นสำหรับแบตเตอรี่ 72V72Ah หลังจากการทดสอบการป้องกันการชำรุดเสื่อมสภาพเพื่อป้องกันแรงดันของแบตเตอรี่ เกินกว่าที่กำหนด

และการทดสอบแบตเตอรี่ในหัวข้อการทดสอบการป้องกันการดิสchar์จเกินจาก มาตรฐาน UN ECE R136 จะเห็นได้ว่าสำหรับแบตเตอรี่สำหรับรถจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah โดยมีโมดูลนี้ผ่านการทดสอบไปได้ โดยที่ไม่เกิดความเสียหายกับแบตเตอรี่โมดูลนี้เนื่องจากแบตเตอรี่โมดูลนี้มีระบบการจัดการแบตเตอรี่(BMS)ป้องกันไม่ให้แบตเตอรี่แรงดันต่ำเกินกว่าที่กำหนดซึ่งการทดสอบถูกขัดจังหวะโดยระบบการจัดการแบตเตอรี่สำหรับ แบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah เช่นเดียวกับกับแบตเตอรี่สำหรับรถจักรยานยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่โมดูลนี้ผ่านการทดสอบโดยมีระบบการจัดการแบตเตอรี่ขัดจังหวะการทดสอบและสุดท้ายสำหรับแบตเตอรี่ 72V72Ah เช่นเดียวกับกับการทดสอบแบตเตอรี่โมดูลที่ผ่านแบตเตอรี่โมดูลนี้ผ่านการทดสอบโดยมีระบบการจัดการแบตเตอรี่ขัดจังหวะ การทดสอบทำให้ผ่านการทดสอบโดยไม่เกิดความเสียหายกับแบตเตอรี่เช่นกัน และจะเห็นได้ว่า แบตเตอรี่ที่ผ่านการทดสอบทั้งการป้องกันการชำรุดเสื่อมสภาพและการป้องกันการดิสchar์จเกินผ่านการทดสอบเนื่องจาก มีระบบป้องกันไม่ให้โมดูลแบตเตอรี่มีแรงดันต่ำเกินและสูงเกินในกรณีที่ไม่มีระบบป้องกันนี้จึงไม่สามารถทราบได้ว่าผลการทดสอบ จะเป็นอย่างไร

จากการทดสอบการวัดความต้านทานภายในในการทดสอบสามารถทดสอบจะทดสอบ เฉพาะโมดูลแบตเตอรี่ 72V72Ah เนื่องจากทราบคุณสมบัติชัดเจนทำให้มีความปลอดภัยต่อการทดสอบ

ซึ่งจากการทดสอบพบว่าขณะที่แบตเตอรี่ แรงดันขณะดิสชาร์จที่อัตรากระแส 0.2C โอมดูลแบตเตอรี่นี้ มีแรงดัน 72V และขณะที่ดิสชาร์จที่อัตรากระแส 1C แรงดันลดลงอย่างรวดเร็วซึ่งอยู่ที่ 70.4V จากข้อมูลนี้จึงทำให้ได้ค่าความต้านทานภายในอยู่ที่ $26.8m\Omega$ ทั้งนี้ความต้านทานภายในเปลี่ยนแปลงไปตามแรงดัน ณ ขณะที่ทดสอบซึ่งการทดสอบนี้ทดสอบที่แรงดันค่าหนึ่งเท่านั้นนั่นก็คือ 72V

จากการทดสอบเพื่อหาระยะเวลาพักแบตเตอรี่ที่แบตเตอรี่นั้นจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะเห็นได้ว่าแรงดันเริ่มที่จะหยุดเปลี่ยนแปลงเมื่อทำการพักมาแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 30 นาที ซึ่งสรุปได้ว่าระยะเวลานี้เป็นระยะเวลาพักที่เหมาะสมก่อนที่จะทำการทดสอบอย่างอื่นต่อไปเพื่อความแม่นยำในการทดสอบต่างๆ และสุดท้ายจากการทดสอบอัตรากระแสเมื่อผลต่ออัตรากระแสนี้ จะเห็นได้ว่าเมื่ออัตรากระแสเปลี่ยนแปลงไปทำให้แรงดันต่อซึ่งความจุนั้นเปลี่ยนแปลงซึ่งถ้าหากใช้อัตรากระแสที่มากจะทำให้แรงดันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วกว่าการใช้อัตรากระแสที่น้อยกว่า

5.2 แนวทางการแก้ปัญหา

เนื่องจากโอมดูลแบตเตอรี่สำหรับรถสามล้อไฟฟ้านั้นไม่ทราบคุณสมบัติโดยละเอียดซึ่งทราบเพียงพิกัดและชนิดของแบตเตอรี่เพียงเท่านั้นแลกการที่ซ่องทางการชาร์จของโอมดูลแบตเตอรี่นี้มีระบบการจัดการหรือระบบป้องกันที่ ทางผู้ผลิตได้ออกแบบไว้ซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเครื่องชาร์จที่ผู้ผลิตได้กำหนดเอาไว้ซึ่งทางคนละผู้จัดทำไม่ทราบถึงการทำงานของระบบป้องกันหรือระบบการจัดการดังกล่าวทำให้ไม่สามารถทดสอบการชาร์จได้อย่างถูกต้องได้ เช่นเดียวกับโอมดูลแบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah ซึ่งไม่ทราบคุณลักษณะโดยละเอียดทำให้มีข้อจำกัดในการทดสอบโดยแนวทางการแก้ปัญหาทั้งสองนี้มีแนวทางการแก้ปัญหาคือ

- ติดต่อสอบถามบริษัทผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าเพื่อขอรายละเอียดและคุณลักษณะโอมดูลแบตเตอรี่เพิ่มเติม
- ศึกษาเครื่องชาร์จโอมดูลแบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้าและระบบป้องกันหรือระบบการจัดการของแบตเตอรี่โอมดูลนี้เพิ่มเติม

5.3 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากอุปกรณ์ในการทดสอบนั้นไม่มีความพร้อมต่อการทดสอบมากเท่าที่ควรดังนั้น ก่อนเริ่มการทดสอบควรศึกษาขั้นตอนการทดสอบอย่างละเอียดและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ และเครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้สำหรับการทดสอบ ก่อนเริ่มทำการทดสอบและควรกำหนดแผนการทดสอบ

ก่อนการทดสอบอย่างชัดเจนทั้งนี้เพื่อความประยุตเวลาและอาจจะลดขั้นตอนการทำงานบางอย่างที่ไม่จำเป็นได้

បរណ្ណានុករម

- [1] J. F. Mitchell, “The “greenhouse” effect and climate change,” *Reviews of Geophysics*, vol. 27, no. 1, pp. 115–139, 1989.
- [2] P. Cazzola, M. Gorner, R. Schuitmaker, and E. Maroney, “Global ev outlook 2016,” *International Energy Agency, France*, 2016.
- [3] S. Ding, H. Zhang, Z. Tao, and R. Li, “Integrating data decomposition and machine learning methods: An empirical proposition and analysis for renewable energy generation forecasting,” *Expert Systems with Applications*, vol. 204, p. 117635, 2022.
- [4] Y. Miao, P. Hynan, A. Von Jouanne, and A. Yokochi, “Current li-ion battery technologies in electric vehicles and opportunities for advancements,” *Energies*, vol. 12, no. 6, p. 1074, 2019.
- [5] L. Wang, Y. Sun, X. Wang, Z. Wang, and X. Zhao, “Reliability modeling method for lithium-ion battery packs considering the dependency of cell degradations based on a regression model and copulas,” *Materials*, vol. 12, no. 7, p. 1054, 2019.
- [6] V. Ruiz, A. Pfrang, A. Kriston, N. Omar, P. Van den Bossche, and L. Boon-Brett, “A review of international abuse testing standards and regulations for lithium ion batteries in electric and hybrid electric vehicles,” *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, vol. 81, pp. 1427–1452, 2018.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รูปอุปกรณ์เครื่องมือวัดและทดสอบ

ภาพที่ ก.1 แบตเตอรี่สำหรับจักรยานยนต์ไฟฟ้า 72V30Ah

ภาพที่ ก.2 แบตเตอรี่สำหรับสามล้อไฟฟ้า 72V60Ah

ภาพที่ ก.3 แบตเตอรี่ 72V72Ah

ภาคผนวก ข
คู่มือการใช้งานโปรแกรม CHROMA 17020

เมื่อเปิดโปรแกรม Chroma 17020 จะพบกับหน้าเข้าสู่ระบบดังรูปที่ข.1

ภาพที่ ข.1 หน้าเข้าสู่ระบบ

โดยรหัสผ่านค่าเริ่มต้นจากโรงงานคือ User:root, Password:root เมื่อเข้าสู่ระบบได้แล้วจะพบกับหน้าต่างดังรูปที่ข.2

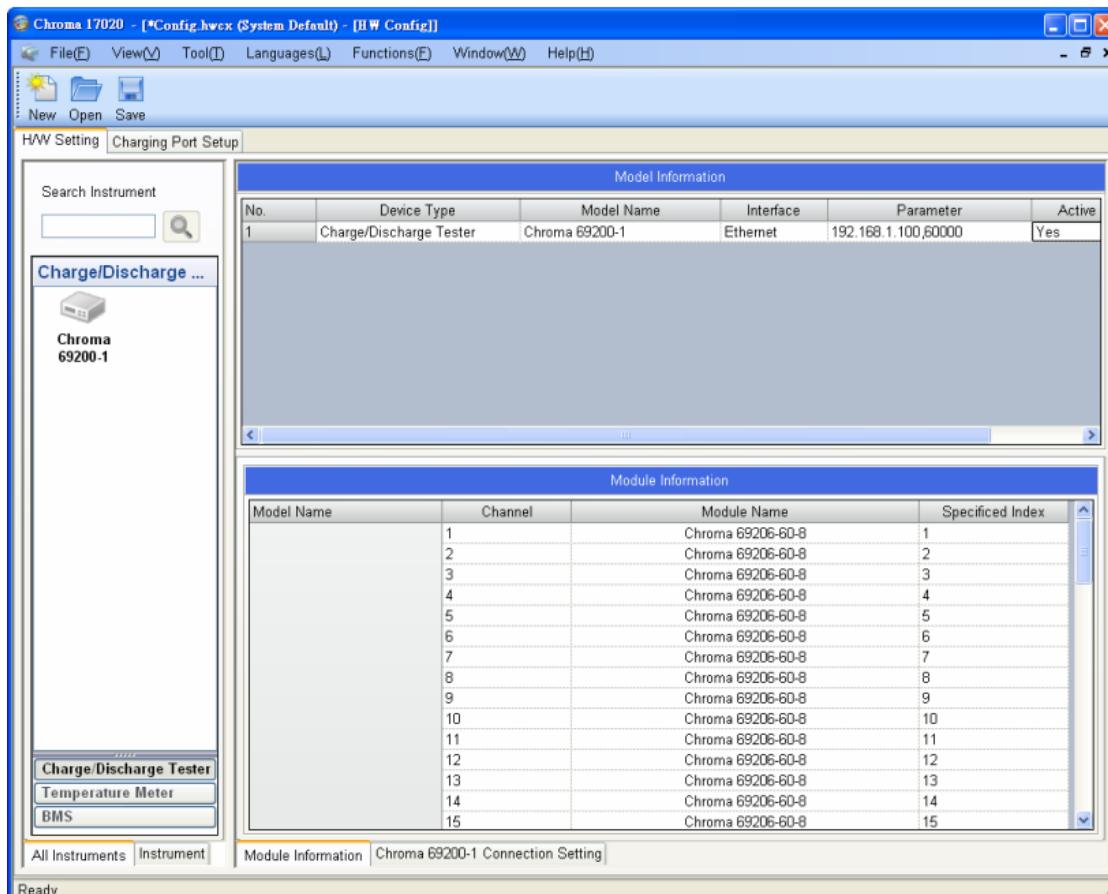
ภาพที่ ข.2 หน้าหลัก

ซึ่งหน้านี้จะหน้าที่ใช้เพื่อเข้าสู่การตั้งค่าและการทำงานต่างๆของเครื่องทดสอบแบตเตอรี่ Chroma 17020 โดยจะประกอบไปด้วย 7 ส่วนดังนี้

- H/W Configuration ในส่วนนี้คือส่วนสำหรับการเพิ่มอุปกรณ์วัดและทดสอบและตั้งค่าอุปกรณ์นั้นๆ
- UUT Setup เป็นส่วนที่ใช้กำหนดขอบเขตของตัวแปรต่างๆ
- Recipe Editor เป็นส่วนที่ตั้งค่าการทดสอบหรือใช้เพื่อกำหนดวิธีการทดสอบ
- Recipe Executor เป็นส่วนที่ทำการทดสอบตามขั้นตอนการทดสอบที่ได้จาก Recipe Editor
- Report เป็นส่วนที่ใช้รายงานผลการทดสอบ
- Management เป็นส่วนที่ใช้สำหรับตั้งค่าอื่นๆในระบบเพิ่มเติม
- About เป็นส่วนที่แสดงข้อมูลเบื้องต้นของระบบ เช่น รุ่นของระบบ(Version) ผู้ใช้งาน(User)

ข.1 การตั้งค่าอุปกรณ์ในระบบ(Hardware Configuration)

เมื่อเข้าสู่หน้าต่างในส่วนของ H/W Configuration จะพบกับหน้าต่างดังรูป

ภาพที่ ข.3 หน้าต่าง H/W Configuration

โดยหน้าต่างนี้จะประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ

- รายการเครื่องมือวัดที่สามารถใช้งานระบบได้
- รายการเครื่องมือวัดที่เข้มต่อและการเข้มต่อ
- การเลือกใช้งานเครื่องมือวัดต่อจำนวนอุปกรณ์ที่จะทำการวัด

สำหรับการใช้งานเบื้องต้นถ้าหากต้องการสร้างการตั้งค่าขึ้นใหม่ให้กด file/new ตรงแถบเมนูด้านบน ขวาของหน้าต่างนี้จากนั้นให้กด file/Auto Detect เพื่อให้ระบบค้นหาเครื่องมือวัดที่เข้มต้อยู่ใน

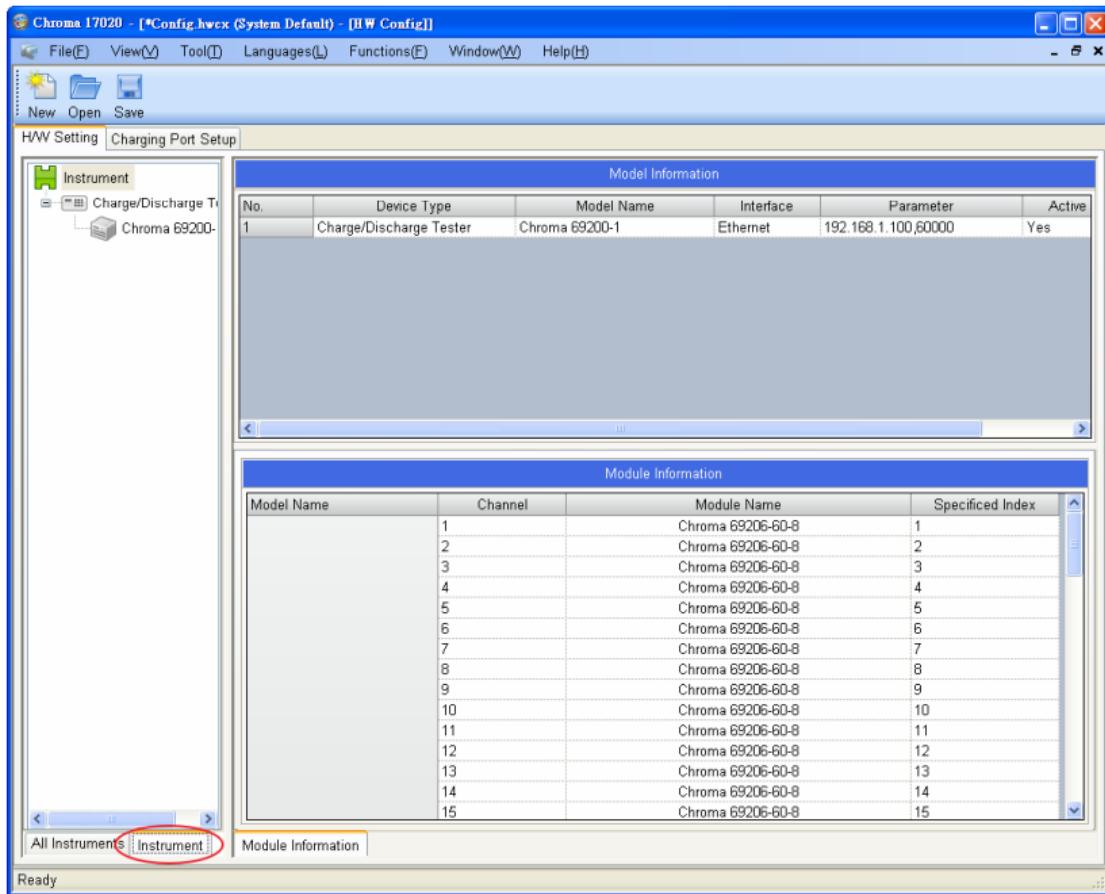
ระบบและตั้งค่าเครื่องมือวัดเบื้องต้นให้เองอัตโนมัติซึ่งถ้าหากตั้งค่าแล้วต้องทำการบันทึกข้อมูลทุกครั้ง และถ้าหากต้องการใช้การตั้งค่านี้ให้กด file/Set As System Default ในกรณีที่มีการบันทึกการตั้งค่าแล้วต้องการเรียกคืนจากการตั้งค่านั้นให้กด file/open และเลือกดูการตั้งค่าตามที่ได้ตั้งขึ้นไว้

ข.1.1 ตั้งค่าข้อมูลเครื่องมือวัด(Setting Device Information)

จากรูปที่ข.4 จะเป็นหน้าต่าง H/W Setting window ในหน้าจะสามารถตั้งค่าข้อมูลเครื่องมือวัดที่เขื่อมต่อเข้าสู่ระบบได้ เช่น การเชื่อมต่อ(communication interface)และหมายเลขที่อยู่ IPของเครื่องมือวัด(IP Adress)

การเพิ่มเครื่องมือวัดเข้าสู่ระบบ

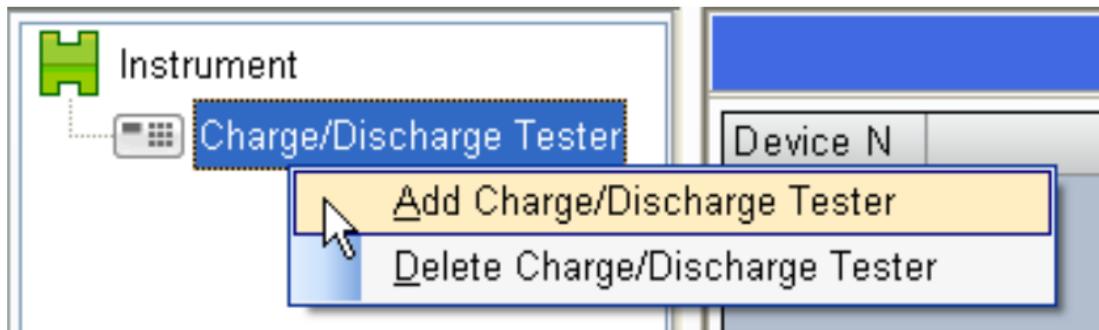
การเพิ่มเครื่องมือวัดเข้าสู่ระบบให้จากรูปที่ข.4 คลิกสองครั้งที่รูปเครื่องมือวัดหรือลากลงไปในหน้า All instuments หรือให้เข้าไปที่หน้า Instument คลิกขวาที่จุดรวมเครื่องมือและเลือก Add Device ดังรูปที่ข.5 จากนั้นให้คลิกขวาที่รูปเครื่องมือวัดแล้วเลือกเครื่องมือวัดที่ต้องการตั้งรูปที่ข.6 ซึ่งในตัวอย่างนี้จะเป็นการเลือกเครื่อง Chroma 69200-1 เข้าสู่ระบบจากนั้นเมื่อเลือกเสร็จหน้าต่างดังรูปที่ข.7 จะปรากฏให้กดตกลง

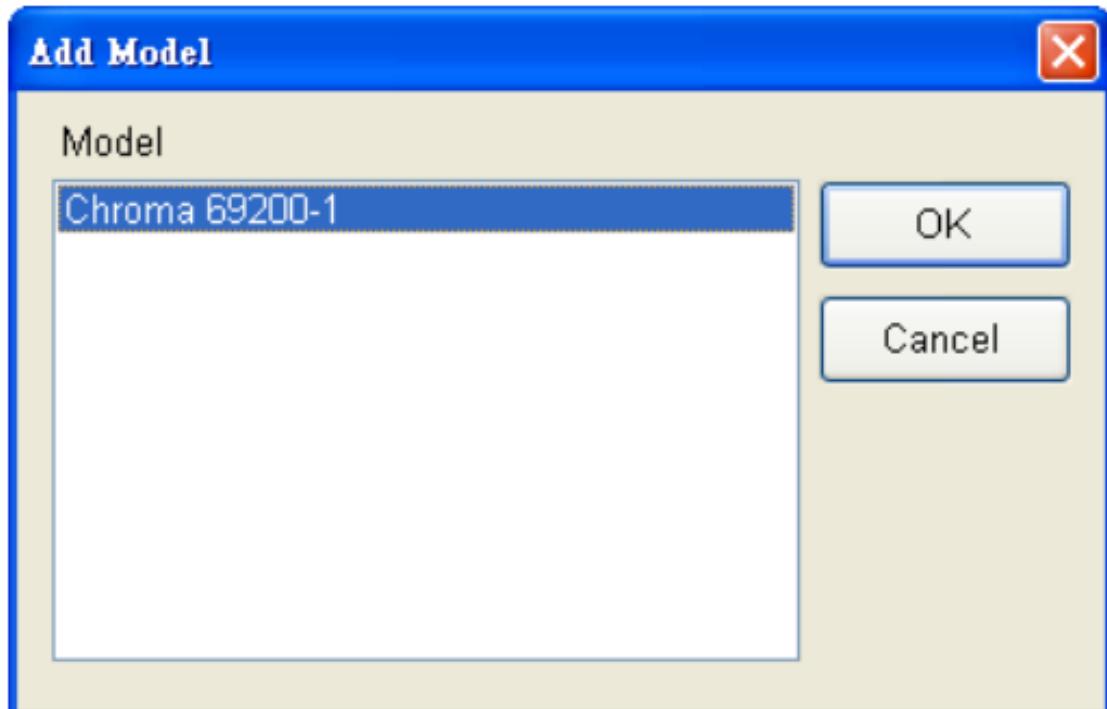
ภาพที่ ข.4 หน้า Instument

ภาพที่ ข.5 การเพิ่มเครื่องมือวัด

ภาพที่ ข.6 การเพิ่ม Charge/Discharge Tester

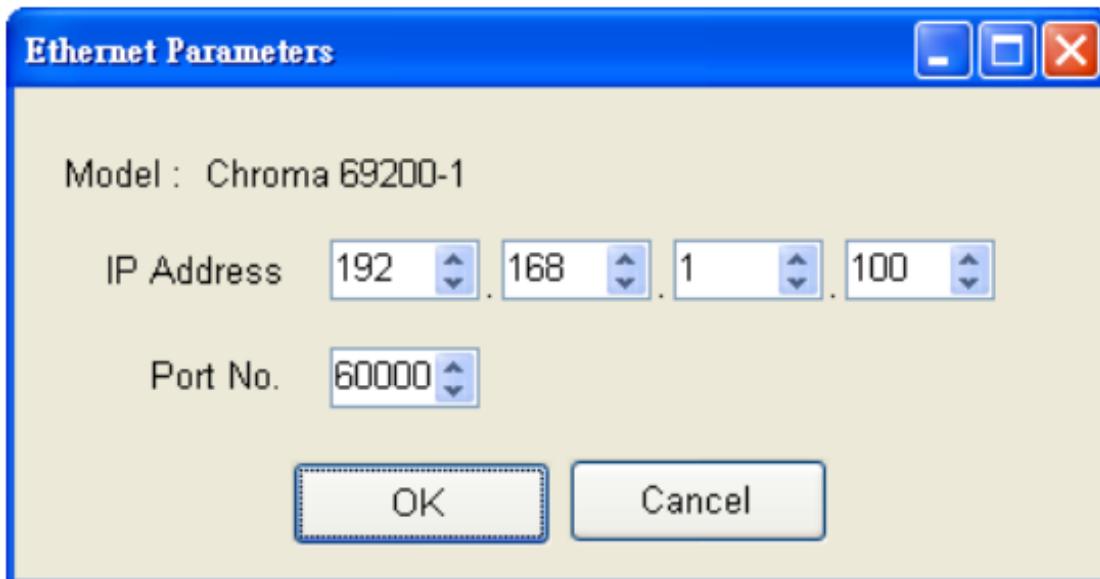
ภาพที่ ข.7 เลือกรุ่นของเครื่องมือวัด

การตั้งค่าหมายเลขที่อยู่ไอพี(IP Adress)

ในรูปที่ข.8 จะเป็นตารางข้อมูลการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัดต่างๆที่เชื่อมต่ออยู่ในระบบ ซึ่งถ้าหากต้องการเปลี่ยนแปลงหมายเลขที่อยู่ไอพี(IP Adress)ให้คลิกสองครั้งที่หมายเลขที่อยู่ไอพีที่ต้องการจะตั้งค่า เมื่อคลิกแล้วจะปรากฏหน้าต่างดังรูปที่ข.9 จากนั้นให้ตั้งค่าตามที่ต้องเมื่อตั้งค่าเสร็จให้กดตกลง

Model Information					
No.	Device Type	Model Name	Interface	Parameter	Active
1	Charge/Discharge Tester	Chroma 69200-1	Ethernet	192.168.1.100,60000	Yes

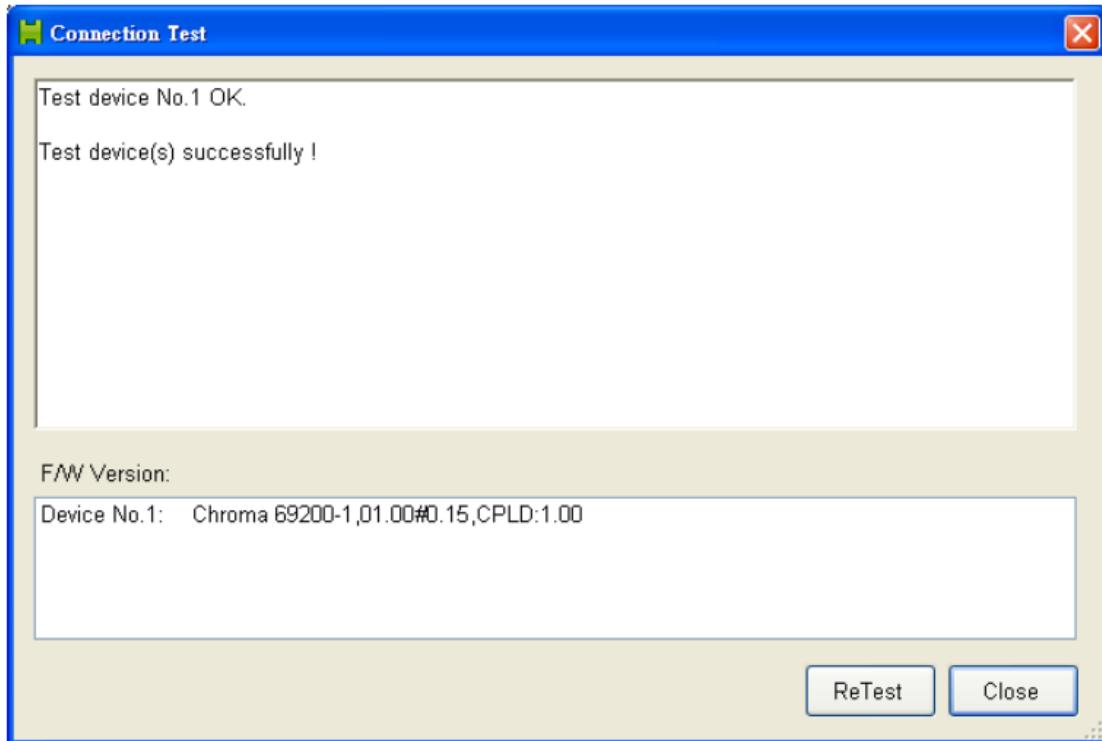
ภาพที่ ข.8 ข้อมูลการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัด

ภาพที่ ข.9 หน้าต่างการตั้งค่าหมายเลขที่อยู่ไอพี

ทดสอบการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัด(Connection Test)

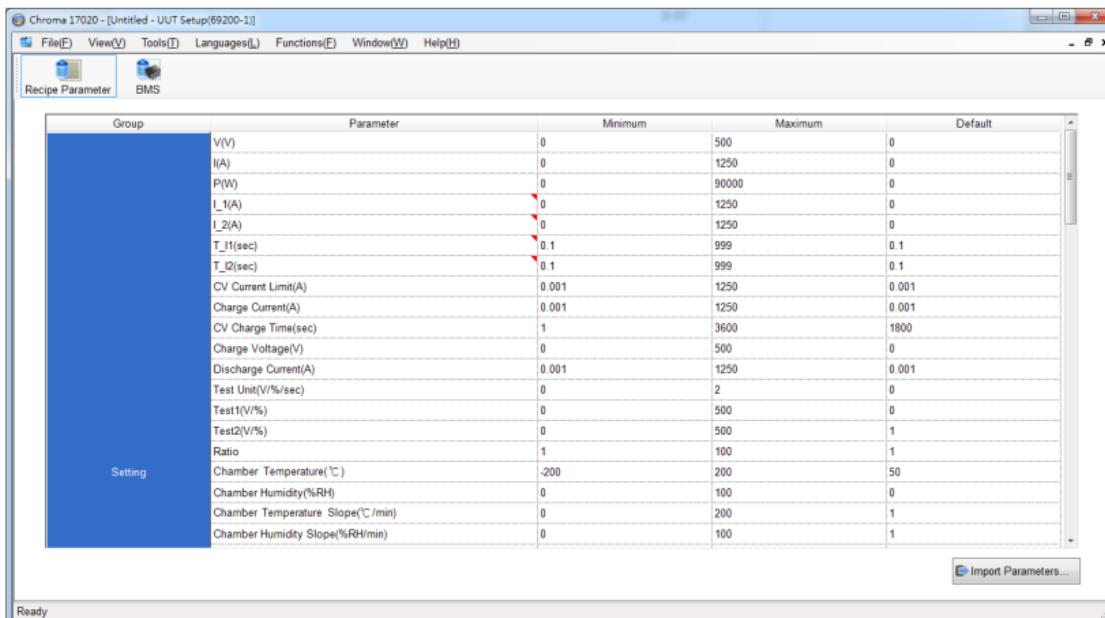
เมื่อทำการตั้งค่าอุปกรณ์แล้วทำการบันทึกข้อมูลเรียบร้อยแล้วให้ทำการทดสอบการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัดโดยให้เข้าไปที่ file/Connection Test แล้วหน้าต่างการทดสอบการเชื่อมต่อจะปรากฏดังรูปที่ข.10 ซึ่งในรูปจะเห็นว่าการทดสอบการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัดนั้นเสร็จสิ้นโดยไม่มีข้อผิดพลาด

ภาพที่ ข.10 ข้อมูลการเชื่อมต่อของเครื่องมือวัด

ข.2 การตั้งค่าขอบเขตตัวแปรต่างๆ(UUT Setup)

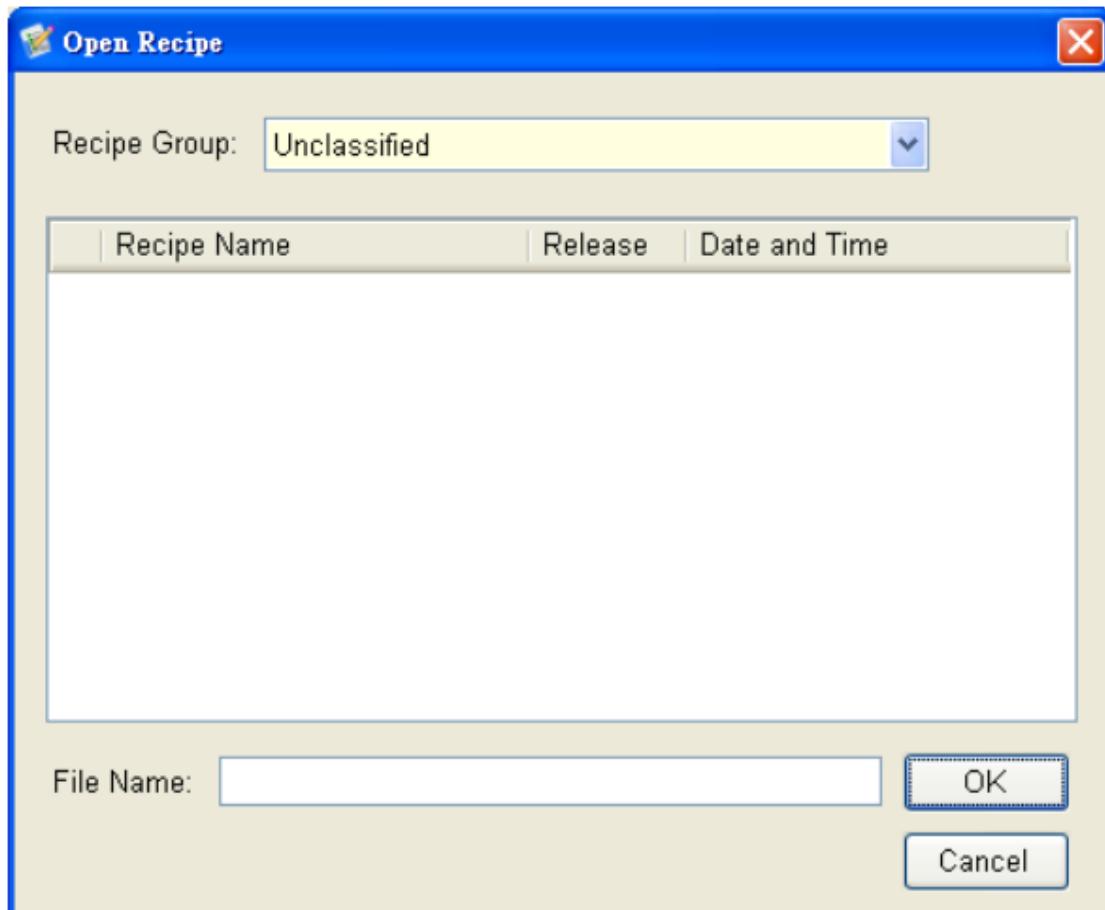
จากหน้าต่างแรกให้คลิกที่ UUT Setup จากนั้นหน้าต่าง UUT Setup จะปรากฏดังรูปที่ข.11 ในหน้านี้เรารสามารถตั้งค่าขอบเขตของตัวแปรต่างๆให้เหมาะสมกับการทดสอบแบบเตอร์ได้เพื่อป้องกันไม่ให้เครื่องอัดและคายประจุ นั้นอัดประจุหรือคายประจุเกินกว่าที่ได้กำหนดหรือสำหรับอุปกรณ์อื่นก็จะไม่สามารถทำงานเกินกว่าขอบเขตตามที่ได้ตั้งค่าไว้ในหน้าต่างนี้และเมื่อทำการตั้งค่าเสร็จแล้วให้ทำการบันทึกข้อมูล

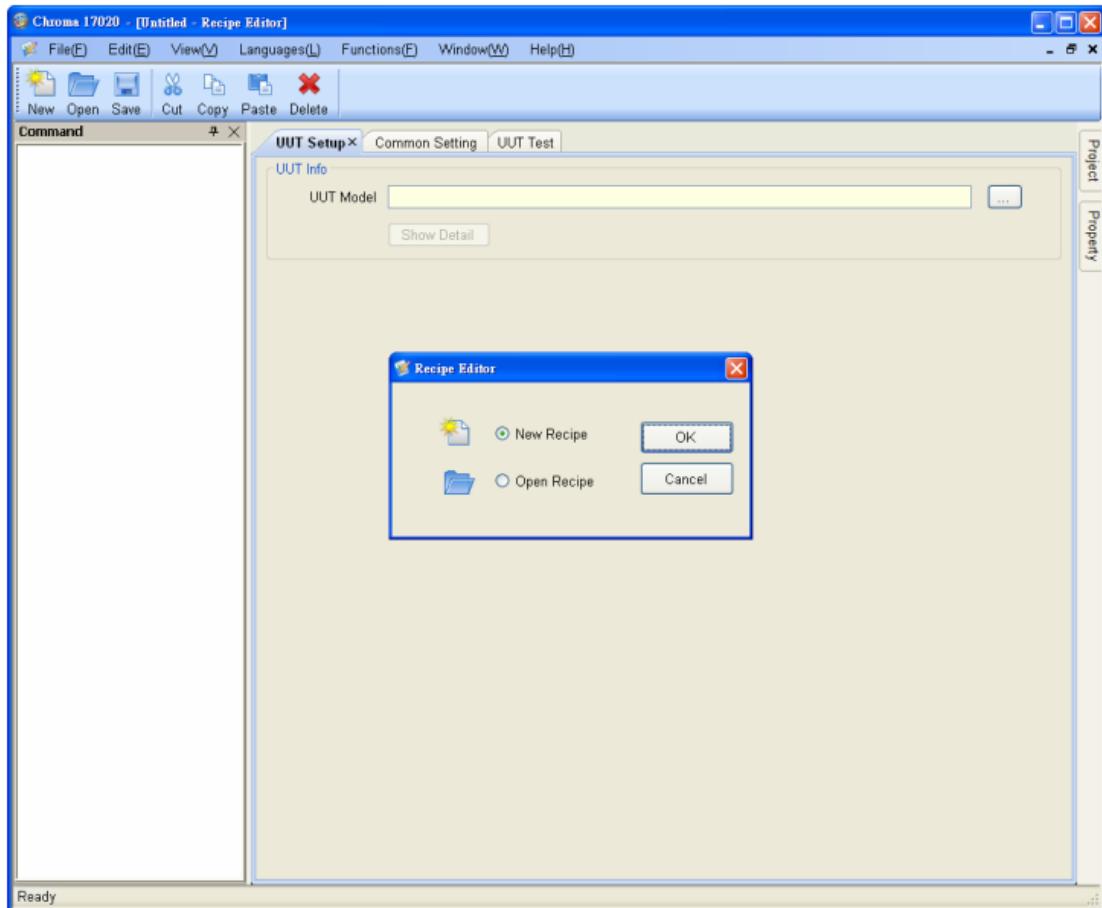
ภาพที่ ข.11 หน้าต่าง UUT Setup

ข.3 การตั้งค่าการทดสอบหรือวิธีขั้นตอนการทดสอบ(Recipe Editor)

จากหน้าต่างแรกให้คลิกที่ Recipe Editor จากนั้นหน้าต่าง Recipe Editor จะปรากฏ ดังรูปที่ข.12 ซึ่งในหน้าต่างนี้จะเป็นหน้าสำคัญที่เอาไว้ใช้กำหนดขั้นตอนการทดสอบและตัวแปรต่างๆ สำหรับการทดสอบ โดยเมื่อได้เข้ามาสู่หน้าต่างนี้ถ้าหากมีข้อมูลที่ได้ทำการบันทึกไว้ก่อนหน้านี้แล้ว ต้องการจะเรียกข้อมูลให้เลือก Open จากนั้นให้เลือกข้อมูลที่ได้ทำการบันทึกไว้ก่อนหน้าและกดตกลง ดังรูปที่ข.13 ถ้าหากต้องการจะสร้างใหม่ให้เลือก New และกดตกลง

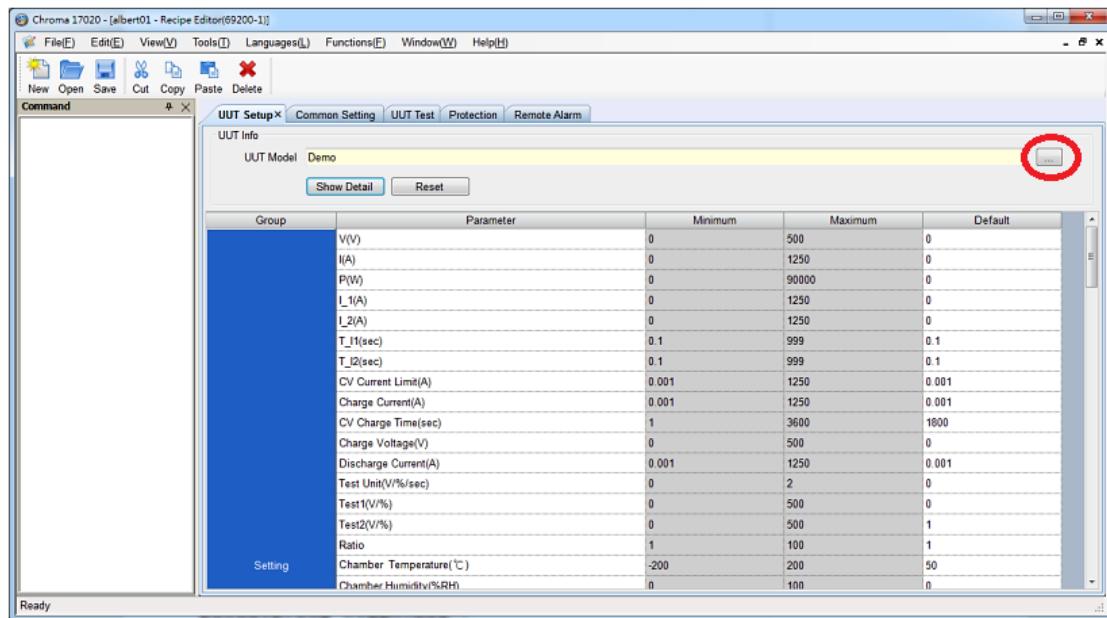

ภาพที่ ข.12 หน้าต่างแรกเมื่อเข้าสู่ Recipe Editor

ภาพที่ ข.13 หน้าต่างเลือกข้อมูลการตั้งค่าอื่นๆ

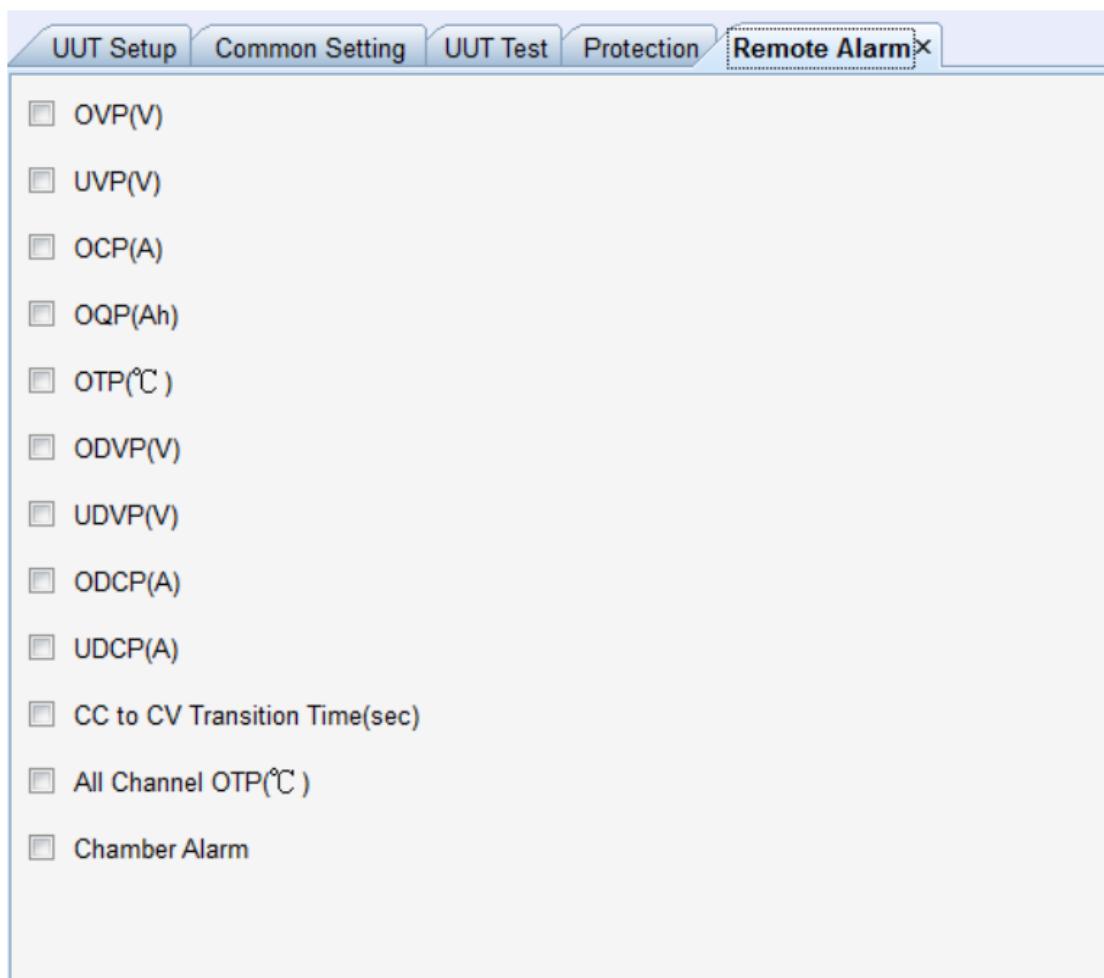
ซึ่งไม่ว่าจะเลือกข้อมูลที่ได้มีการตั้งค่าอยู่แล้วหรือจะสร้างการตั้งค่าใหม่ก็จะเข้าสู่หน้าตัดไปดังรูปข.14 ซึ่งสำหรับการสร้างการตั้งค่าใหม่ให้ทำการเลือกขอบเขตตัวแปรที่ได้จากการตั้งค่าใน UUT Setup ดังกรอบสีแดงดังรูปเมื่อเลือกเสร็จ ให้กดตกลง และจะเห็นได้ว่าหน้าต่างนี้จะมีแถบหน้าต่างอยู่ทั้งสิ้น 5 ส่วนดังนี้คือ UUT Setup, Common Setting, UUT Test, Protection และ Remote Alarm

ภาพที่ ข.14 หน้าต่างแรกเมื่อเข้าสู่ Recipe Editor

การตั้งค่าการแจ้งเตือน(Remote Alarm)

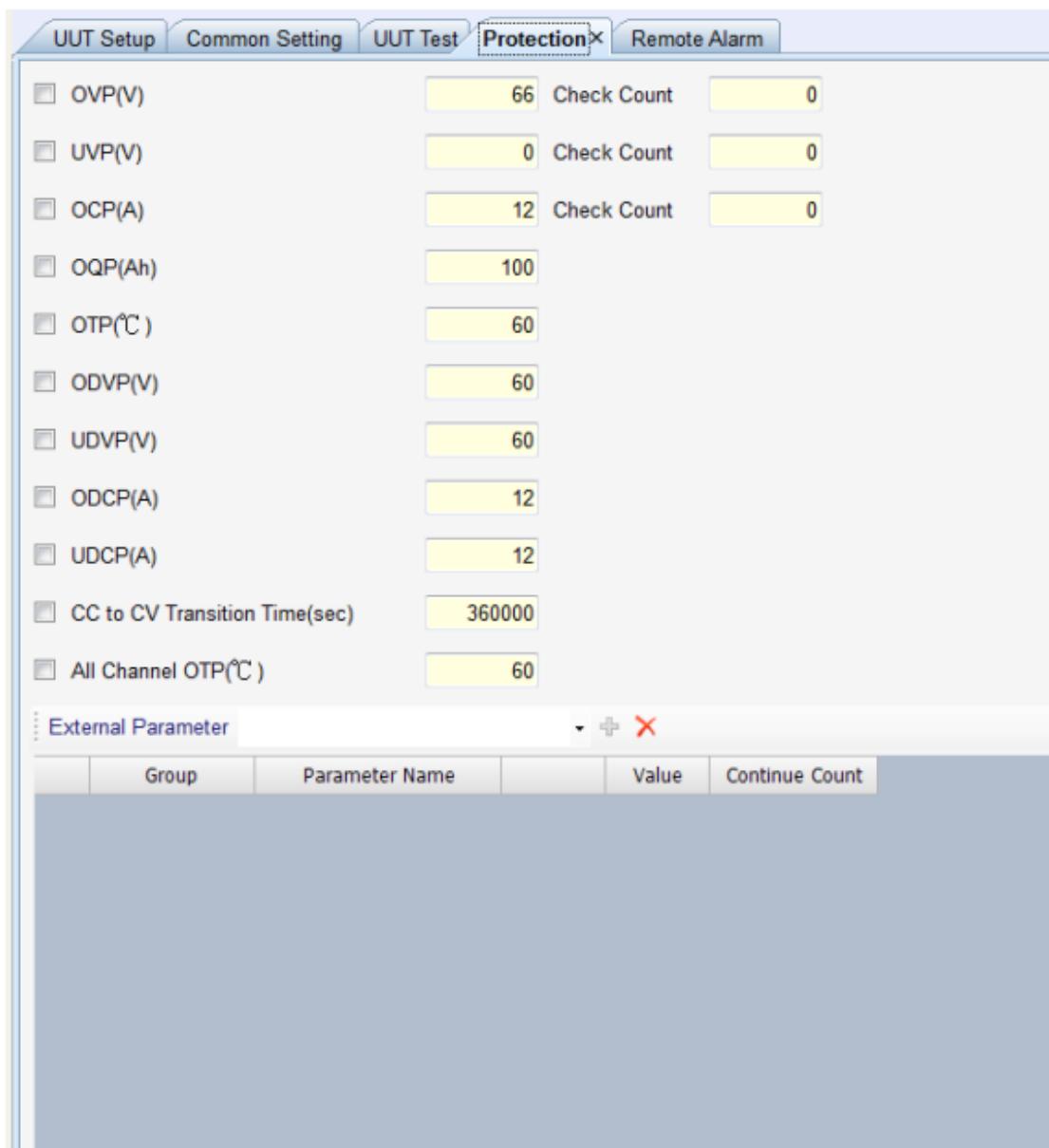
ในหน้าต่างนี้จะสามารถตั้งค่าการแจ้งเตือนต่างๆได้เมื่อเครื่องมือวัดสามารถตรวจสอบความผิดพลาดหรือค่าตัวแปรต่างๆนั้นเกินขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ดังหัวข้อต่างๆถ้าหากต้องการให้มีการแจ้งเตือน ให้คลิกที่กล่องสีเหลืองหน้าหัวข้อที่ต้องการให้มีการแจ้งเตือนดังรูปที่ข.15

ภาพที่ ข.15 หน้าต่าง Remote Alarm

การตั้งค่าการป้องกัน(Protection)

ในหน้าต่างนี้จะสามารถตั้งค่าเงื่อนไขการป้องกันในตัวแปรต่างๆได้คล้ายกับการตั้งค่าขอบเขตในหน้าต่าง UUT Setup ซึ่งความแตกต่างระหว่างการตั้งค่าทั้ง 2 นี้คือสำหรับการตั้งค่าขอบเขตนั้นจะเป็นการกำหนดขอบเขตเพื่อไม่ให้ทำการตั้งค่าอื่นๆในหน้าต่างอื่นๆนั้นจะไม่สามารถตั้งค่าได้เกินขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ได้แต่สำหรับการตั้งค่าการป้องกันนั้นจะเป็นการกำหนดเงื่อนไขที่จะทำให้ระบบเครื่องมือวัดของเครื่อง Chroma 17020 นั้นจะทำการหยุดการทำงานเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับแบบเตอร์เริ่มความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเครื่องมือวัดได้โดยการตั้งค่าเงื่อนไขในตัวแปรต่างๆจะสามารถตั้งค่าได้ดังรูปที่ข.16

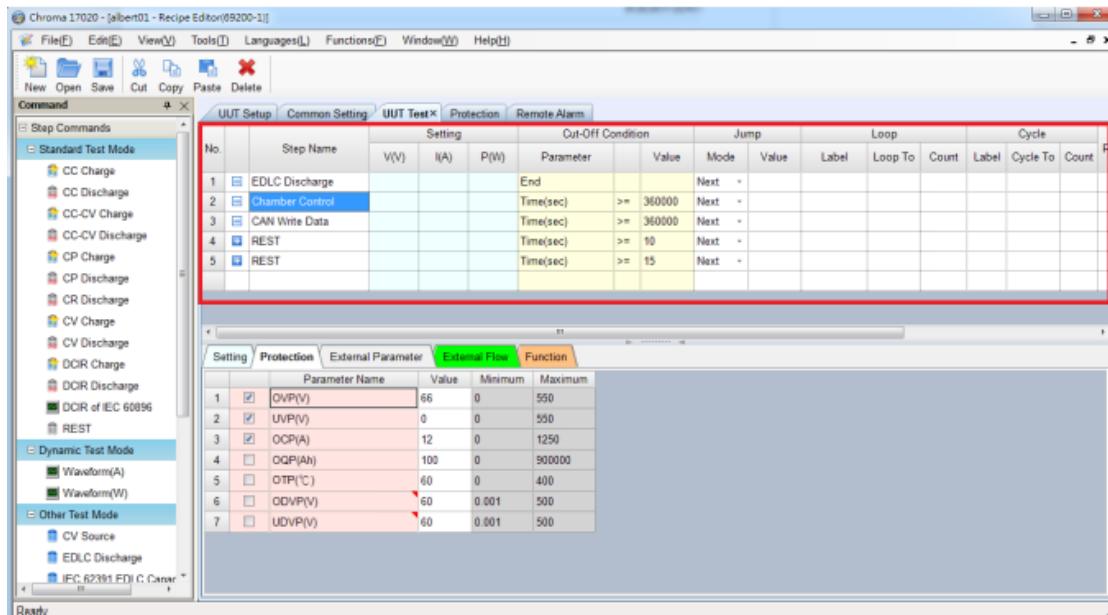
ภาพที่ ข.16 หน้าต่าง Protection

การตั้งค่าขั้นตอนการทดสอบ(UUT Test)

สำหรับหน้าต่างนี้จะเป็นหน้าต่างที่มีความสำคัญลำดับต้นๆเนื่องจากหน้าต่างนี้จะใช้สำหรับในการตั้งค่าการกำหนดขั้นตอนการทดสอบแบบเตอร์วิของระบบ เช่น การอัดประจุ การคายประจุ เป็นต้นโดยหน้าต่างนี้จะมีลักษณะดังรูปที่ข.17 ซึ่งจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลักคือ

- คำสั่งต่างๆที่ใช้สำหรับการทดสอบ
- ลำดับขั้นตอนของคำสั่งในการทดสอบ

- การตั้งค่าเพิ่มเติม

ภาพที่ ข.17 หน้าต่าง Protection

โดยในส่วนลำดับขั้นตอนของคำสั่งซึ่งคำสั่งต่างๆจะถูกจัดลำดับการทำงานเป็นตารางซึ่งในการเพิ่มคำสั่งให้คลิกที่ตารางแล้วจากนั้นให้คลิก 2 ครั้งที่คำสั่งที่ต้องการเพิ่มแล้วคำสั่งจะถูกเพิ่มเข้ามาอยู่ในตารางในกรณีที่ต้องการเพิ่มคำสั่งที่ เมื่อcion กับคำสั่งก่อนหน้าให้คลิกที่คำสั่งที่ต้องการคัดลอกแล้วกดคัดลอก(Copy)ตรงแลบด้านบนดังรูปที่ข.17 จากนั้นให้กดวาง(Past)ที่ตารางลำดับคำสั่งแล้วคำสั่งที่ได้ทำการคัดลอกจะมาปรากฏอยู่ในตารางซึ่งตัวแปรต่างๆ ที่ได้ทำการตั้งค่าไว้แล้วก่อนหน้าเมื่อกดวางแล้วคำสั่งใหม่ที่ถูกเพิ่มเข้ามานั้นจะมีการตั้งค่าที่เมื่อion กันทุกประการหากต้องการที่จะลบคำสั่งให้คลิกที่คำสั่งหนึ่งครั้งแล้วกดลบ(Delete)

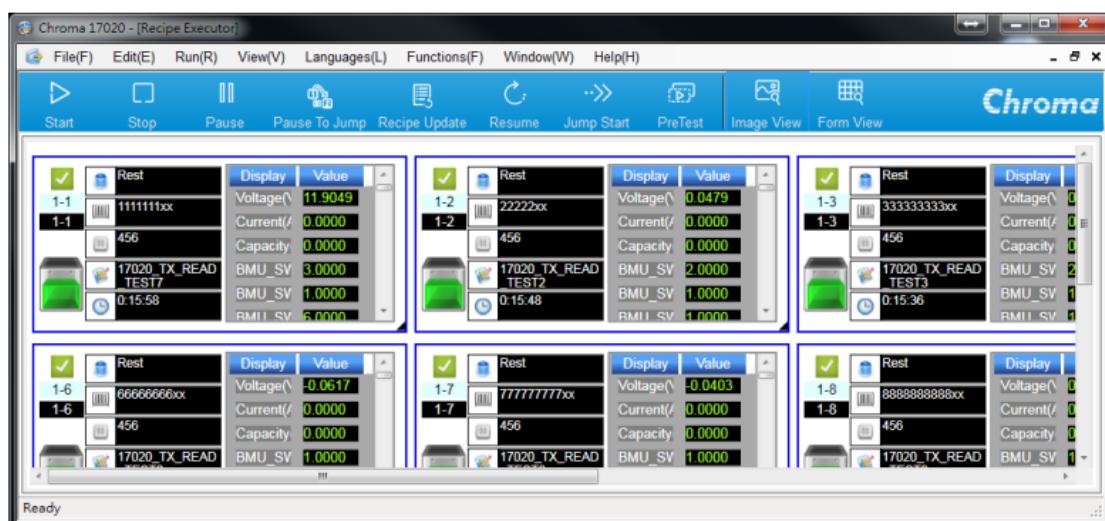
สำหรับส่วนประกอบต่างๆในตารางลำดับคำสั่งโดยเรียงลำดับจากซ้ายไปขวาจะมีดังนี้

- (No.) ลำดับคำสั่ง
- (Step Name) ชื่อคำสั่ง
- (Setting) ค่าตัวแปรสำหรับคำสั่งคือ แรงดันไฟฟ้าV(V) กระแสไฟฟ้า(A) กำลังไฟฟ้าP(W) โดยในส่วนนี้สามารถกำหนดค่าได้
- (Cut-Off Condition) เงื่อนไขการสิ้นสุดคำสั่งนั้นๆ

- (Jump) ขั้นตอนการทำงานถัดไปเมื่อสิ้นสุดคำสั่งนั้นๆโดยสามารถเลือกได้ดังนี้คือ ทำคำสั่งถัดไปในตาราง(Next), สิ้นสุดการทำงาน(End), ข้ามไปทำคำสั่งที่ได้ตั้งค่าไว้(Jump to Step),พักชั่วคราวตามที่ได้ตั้งค่าไว้ในหน่วยวินาที(Rest), ตามเงื่อนไข(If)และ
- (Loop) กำหนดการทำคำสั่งซ้ำ (Label) เป็นคอลัมน์ที่ใช้เพื่อกำหนดคำสั่งที่ต้องการทำซ้ำ (Loop to) เป็นคอลัมน์ที่ใช้เพื่อกำหนดคำสั่งที่ต้องการทำซ้ำไปถึงคำสั่งที่มีการกำหนด (Count) กำหนดจำนวนครั้งที่ต้องการทำซ้ำ

ข.4 การสั่งการทำงานตามขั้นตอนการทดสอบ(Recipe Executor)

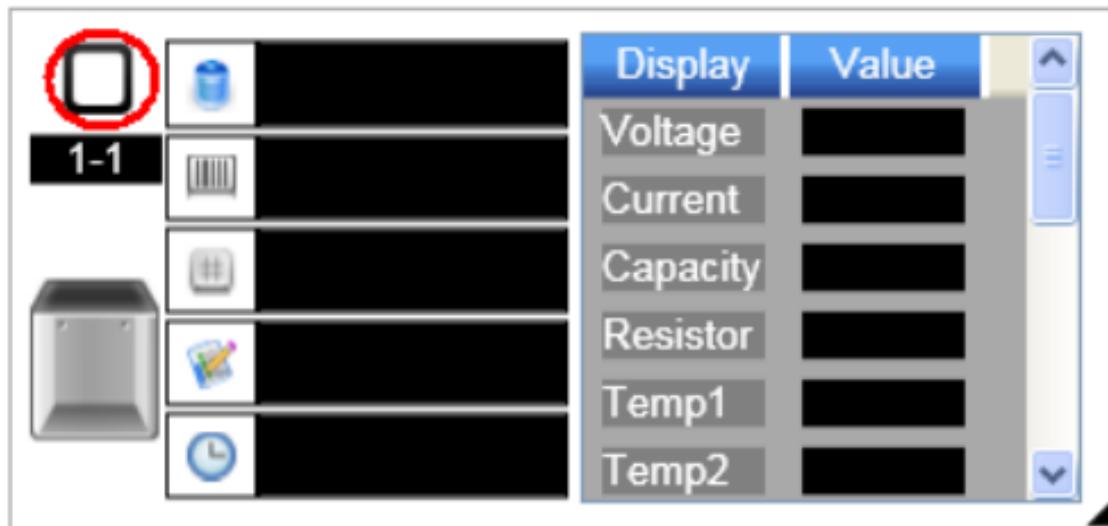
คลิกที่เมนู Recipe Executor จากหน้าต่างหลักเพื่อเข้าสู่หน้าต่างการทำงานนี้ดังในรูปที่.18ซึ่งในรูปจะแสดงช่องทางการทดสอบแบบเตอร์ที่สามารถใช้ในการทดสอบได้ ทั้งหมด

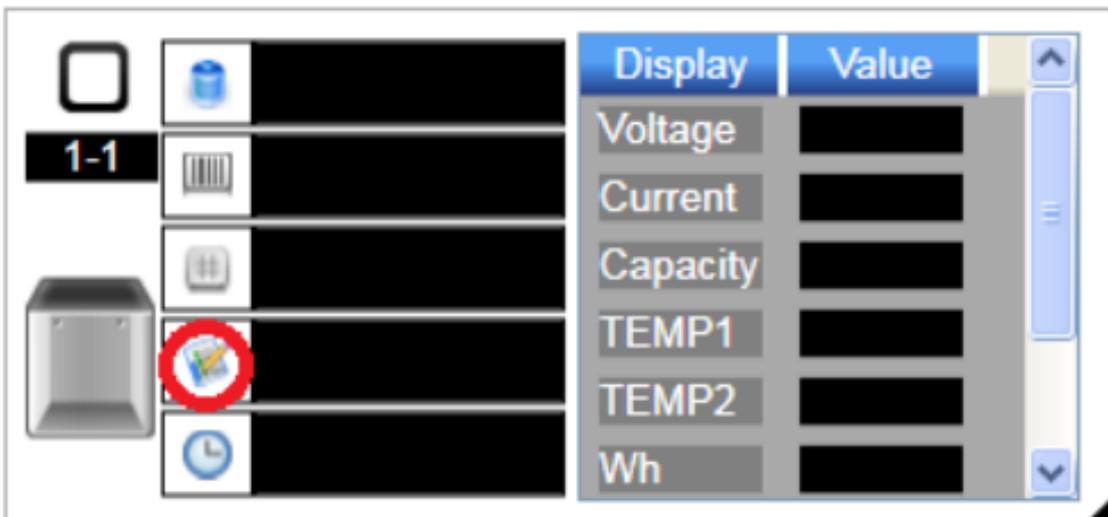
ภาพที่ ข.18 หน้าต่างหลัก Recipe Executor

ในการเลือกช่องทางในการทดสอบแบบเตอร์ที่ต้องการสามารถเลือกช่องสี่เหลี่ยมตรงช่องทางที่ต้องการดังรูปที่ข.19 จากนั้นให้ทำการเลือกขั้นตอนการทดสอบที่ได้ทำการตั้งค่าไว้แล้วดังรูปที่ข.20 ในกรณีที่ไม่มีรูป(Icon)แสดงขึ้นมาดังในวงกลมสีแดงให้ทำการกดที่คำว่า Recipe Name แทนเมื่อคลิกเข้าไปแล้วจะพบกับหน้าต่างดังรูปที่ข.21ให้ทำการเลือกชื่อลำดับขั้นตอนที่ได้ตั้งค่าไว้แล้วจากเมนู Recipe Editor โดยเลือกขั้นตอนที่ต้องการ ให้ตรงกับช่องทางการทดสอบที่ต้องการจากนั้นให้กดตกลงจากนั้นให้กด Start จากเมนูด้านบนในรูปที่ข.18หลังจากที่ได้เริ่มทำการทดสอบแล้วโดยลักษณะ

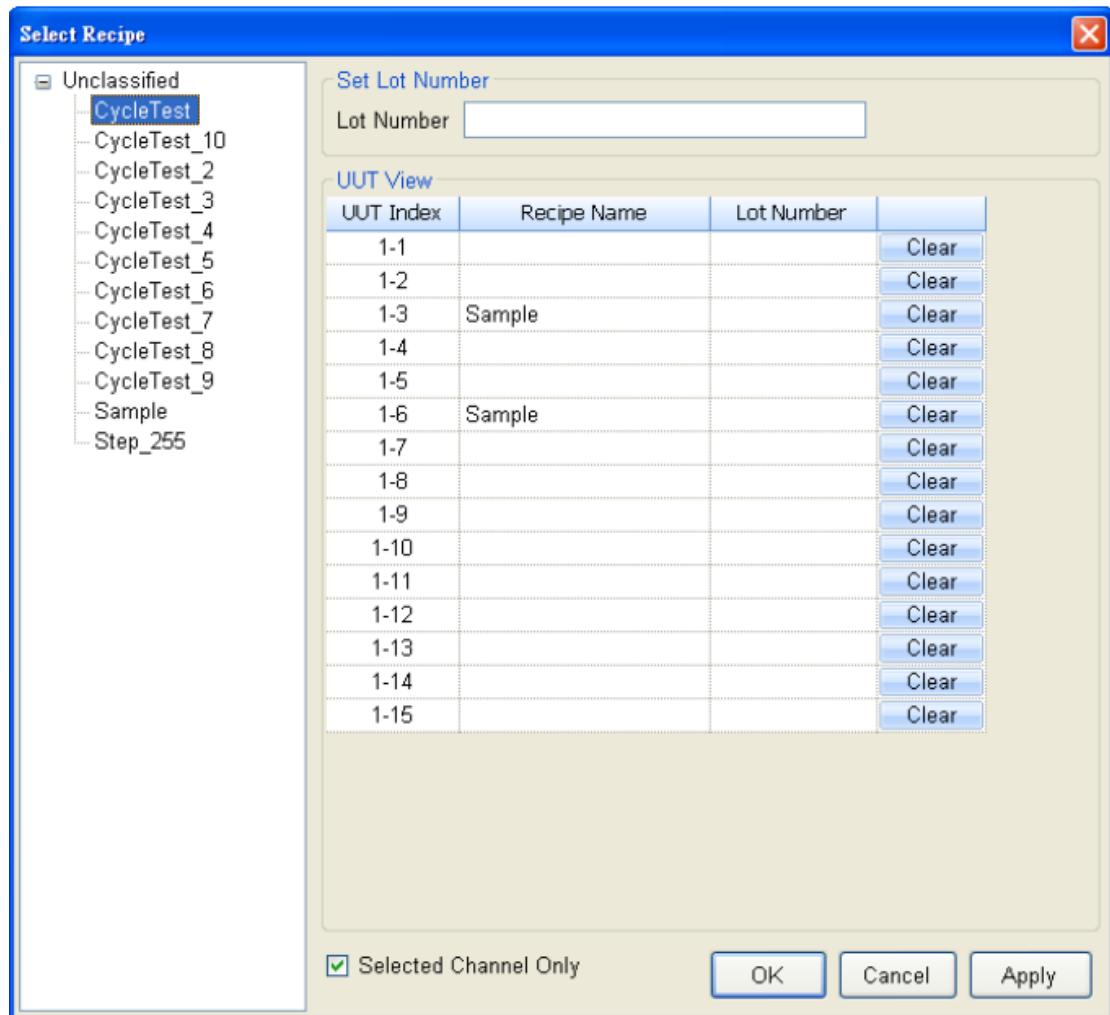
ต้องการดูข้อมูลการทดสอบ ให้กดที่รูปกล่องสีเขียวจากนั้นกราฟข้อมูลการทดสอบจะปรากฏขึ้นดังรูป
ที่ข.22

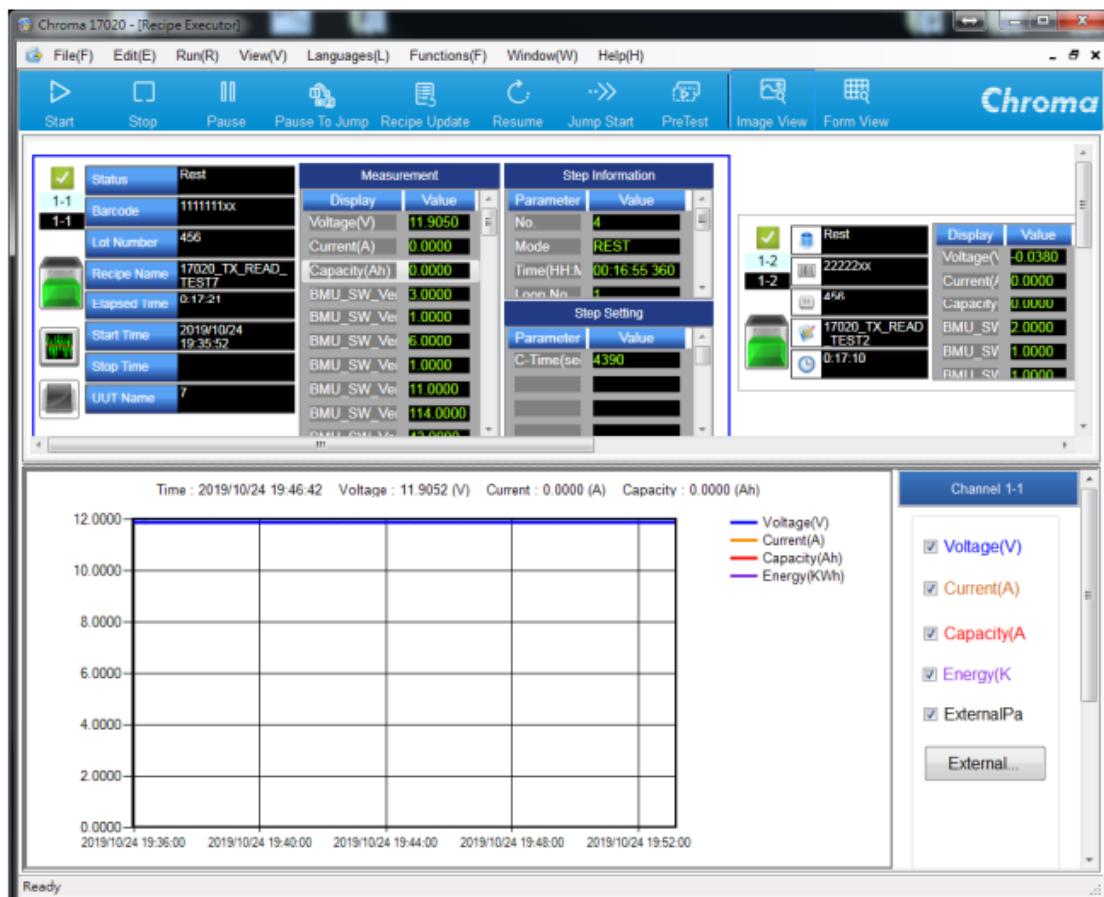
ภาพที่ ข.19 เลือกช่องทางการทดสอบ

ภาพที่ ข.20 เลือกชั้นตอนการทดสอบ (ก.)

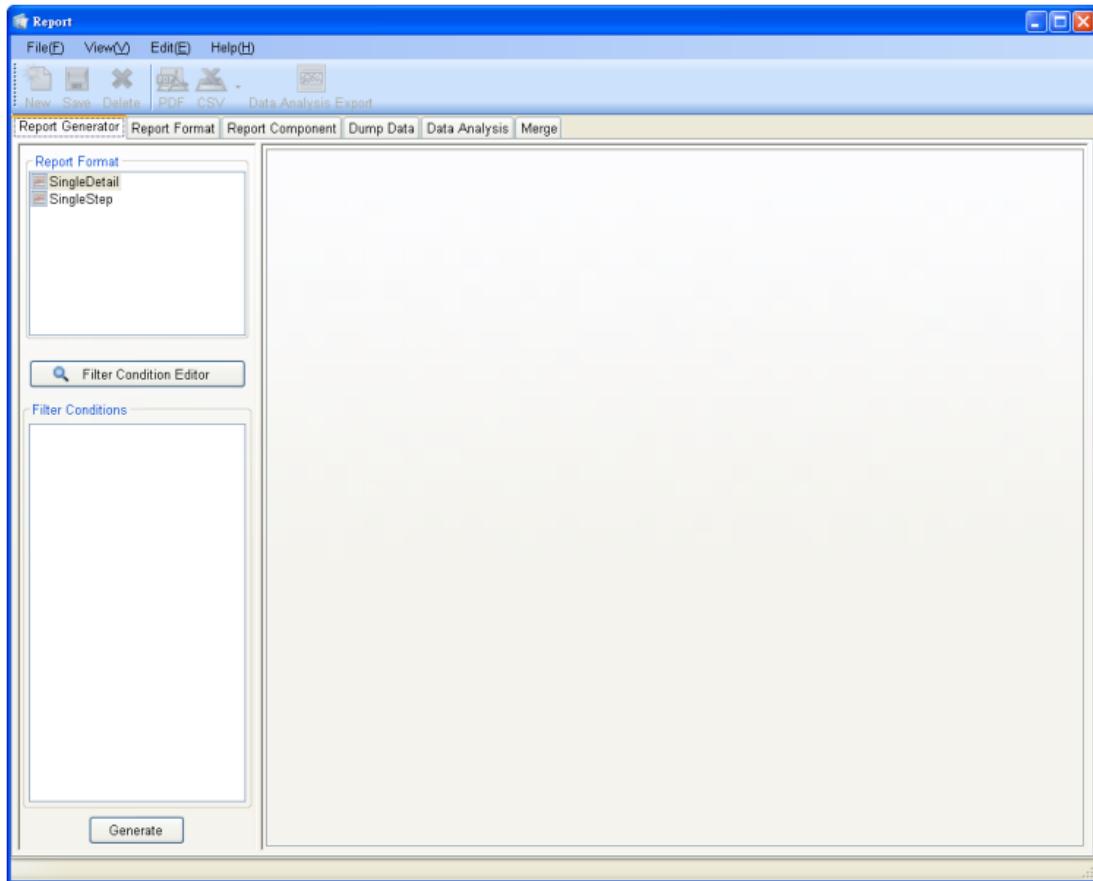
ภาพที่ ข.21 เลือกชั้นตอนการทดสอบ (ข.)

ภาพที่ ข.22 กราฟข้อมูลระหว่างการทดสอบ

ข.5 การแสดงผลข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ(Report)

กดเข้าเมนู Report จากในหน้าต่างหลักเพื่อเข้าสู่เมนูนี้แล้วหน้าต่างเมนู Report จะปรากฏดังรูปที่ข.23 จากนั้นให้เลือกข้อมูลที่ต้องการแสดงโดยกดเลือกที่ Generate เมื่อกดเข้าไปแล้ว หน้าต่างเลือกข้อมูลจะปรากฏดังรูปที่ข.24 จากนั้นให้ทำการเลือกข้อมูลเมื่อเลือกข้อมูลที่ต้องการแล้วให้กดตกลงจากนั้นให้กด Export to PDF ตรงแถบเมนูด้านบนซึ่งข้อมูลที่ได้นี้จะเป็นข้อมูลอย่างคร่าวๆ

ภาพที่ ข.23 หน้าต่างหลักของเมนู Report

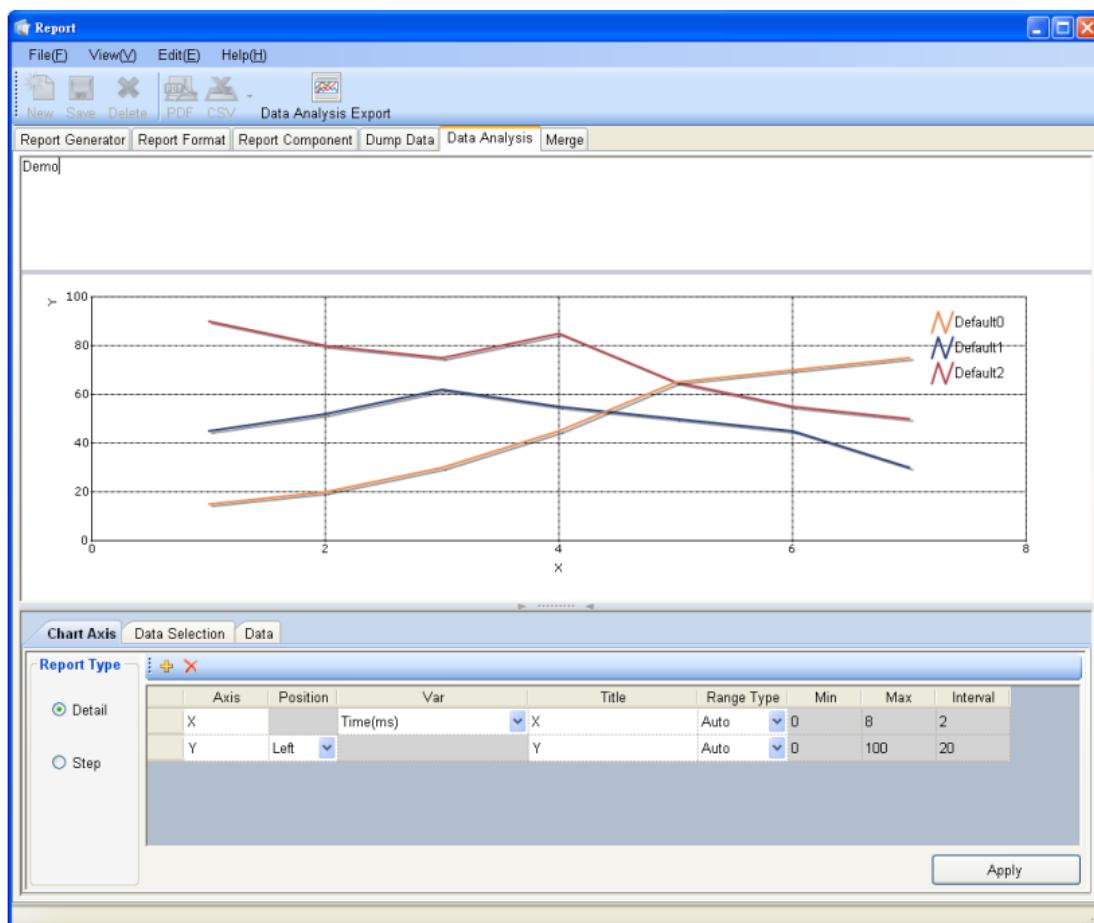
Select Test Info

☐	Recipe Name	DeviceNo.	CH	Lot No.	Serial No.	Test Start Time	Test Time
☒	Demo	1	1			2016/01/15 10:13:03	2016/01/15 10:16:22
☐	Demo	1	1			2016/01/15 10:10:43	2016/01/15 10:11:21
☐	Demo	1	1			2016/01/15 10:08:14	2016/01/15 10:10:20
☐	Demo	1	1			2016/01/15 10:07:01	2016/01/15 10:08:06
☐	Demo	1	1			2016/01/15 10:05:55	2016/01/15 10:06:39

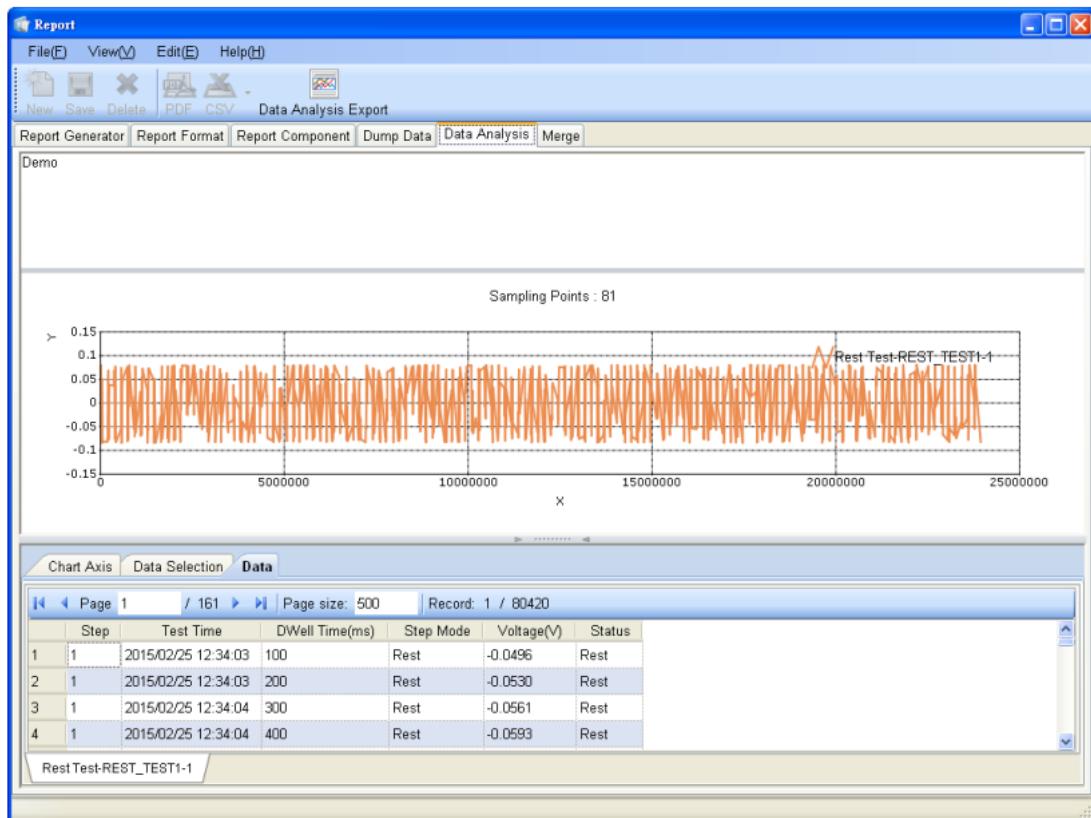
OK Cancel

ภาพที่ ข.24 หน้าต่างหลักของเมนู Report

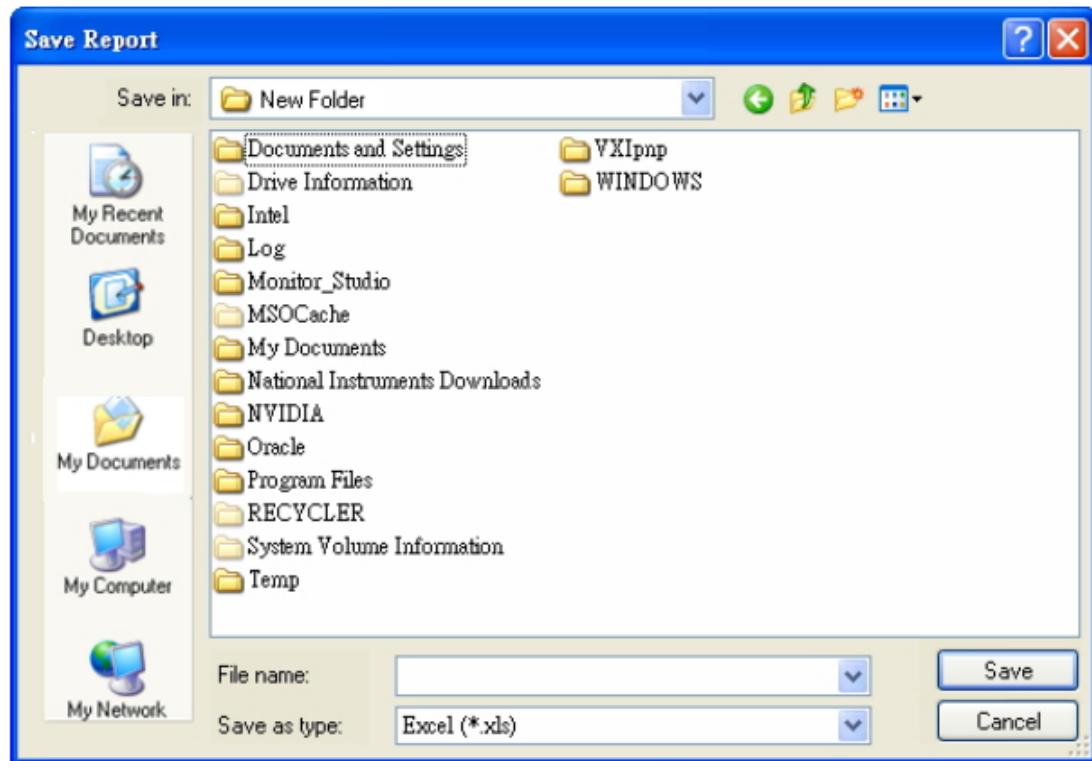
โดยการนำข้อมูลการทดสอบอย่างละเอียดให้กดที่เมนู Data Analysis ที่แถบเมนูด้านบนแล้วหน้าต่างจะปรากฏขึ้นดังรูปที่ข.25 โดยในหน้าต่างนี้จะเห็นได้ว่าด้านล่างของหน้าต่าง จะมีให้กำหนดตัวแปรและแกนที่ต้องการจะวาดกราฟข้อมูลการทดสอบเมื่อกำหนดตัวแปรตามที่ต้องการแล้วให้กดเลือกข้อมูลที่ต้องการที่แถบเมนู Data Selection โดยต้องเลือกให้ตรงกับตัวแปรและแกนที่ได้กำหนดไว้แล้ว จากนั้นเมื่อเลือกข้อมูลที่ต้องการได้แล้วให้ทำการกด Preview โปรแกรมจะทำการวาดกราฟข้อมูลการทดสอบตามข้อมูลที่ได้เลือกไว้จากนั้นให้กดเลือกเมนู Data เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การทดสอบโดยข้อมูลจะถูกแสดงผล ออกมายในรูปแบบตารางดังรูปที่ข.26 เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการทดสอบที่ต้องการจะนำไปวิเคราะห์แล้วให้ทำการกดบันทึกข้อมูลโดยเลือกที่เมนู Data Analysis Export จากนั้นหน้าต่างบันทึกข้อมูลจะปรากฏดังรูปที่ข.27 จากนั้นให้ทำการตั้งชื่อและเลือกที่อยุ่ของข้อมูลที่ต้องการบันทึกจากนั้นให้กดตกลง

ภาพที่ ข.25 หน้าต่างเมนู Data Analysis

ภาพที่ ข.26 กราฟข้อมูลการทดสอบโดยเมนู Data Analysis

ภาพที่ ช.27 หน้าต่างบันทึกข้อมูลจากเมนู Data Analysis

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายณัฐนนท์ กานุจันประภาส
วันเดือนปีเกิด	วันจันทร์ที่ 14 สิงหาคม พ.ศ.2543
คณะ	วิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา
ภาควิชา	วิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
รหัสนิสิต	6230304287
ที่อยู่ปัจจุบัน	272/131 ม.5 ต.นาเกลือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20150
โทรศัพท์เคลื่อนที่	0874295466
E-mail	Nuntanon.k@ku.th

ประวัติการศึกษา

คุณวุฒิการศึกษา	สถาบัน	ปีการศึกษาที่จบ
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร	2222
มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร	2222